

**ZAKON O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O KOLEKTIVNIH TOŽBAH
(ZKoIT-A)**

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

A. Zakon o kolektivnih tožbah

Slovenija je 26. septembra 2017 sprejela Zakon o kolektivnih tožbah¹ (v nadaljnjem besedilu: ZKoIT), ki je stopil v veljavo 21. oktobra 2017. Tedanja slovenska zakonodaja ni omogočala kolektivnega uveljavljanja dajatvenih zahtevkov v primerih množičnih oškodovanj. Slednja so zaradi globalizacije, množične proizvodnje, prodaje in komunikacije vedno bolj pogosta, zato je bilo nujno omogočiti kolektivno sredstvo za uveljavljanje odškodnine. Pred ZKoIT so imeli potrošniki na voljo zgolj opustitveno in ugotovitveno tožbo za varstvo kolektivnih interesov potrošnikov. Ti pravni sredstvi sta bili vneseni v slovenski pravni red z implementacijo Direktive 2009/22/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2009 o opustitvenih tožbah zaradi varstva interesov potrošnikov (Kodificirana različica) (v nadaljnjem besedilu: Direktiva 2009/22/ES), in sicer s 74., 74a., 75. in 76. členom Zakona o varstvu potrošnikov² (v nadaljnjem besedilu: ZVPot). Do 21. aprila 2018, ko se je začel uporabljati ZKoIT, v Sloveniji ni bilo mogoče kolektivno uveljavljanje dajatvenih zahtevkov na način, da bi na podlagi tožbe enega tožnika lahko prišlo do poplačila več potrošnikov ali drugih tako ali drugače oškodovanih oseb.

ZKoIT ima 67 členov in je razdeljen na šest poglavij. I. poglavje vsebuje splošne določbe (1. do 11. člen) o vsebini in namenu zakona, izrazih, uporabljenih v zakonu, o procesnem upravičenju in reprezentativnosti, pristojnosti sodišč, učinkih postopkov kolektivnega varstva na druge postopke in zastaralne roke, o nadaljnji kolektivni tožbi na področju konkurenčnega prava, o registru kolektivnih tožb in smiselni uporabi zakona o pravnem postopku.

ZKoIT v II. poglavju (členi 12 – 25) ureja kolektivno poravnavo kot poseben institut sporazumnega reševanja sporov v korist oškodovancev v primeru množičnega oškodovanja. Uporablja se kot samostojen postopek ali v primeru, ko do sporazuma strank pride po vložitvi kolektivne odškodninske tožbe.

Temeljna oblika tožbe, ki jo ureja ZKoIT (III. Poglavje, 26. – 46. člen), je kolektivna odškodninska (ali druga dajatvena) tožba.

Cilj zakona je bil tudi enotno urejanje kolektivnih opustitvenih tožb, ki so bile (na omejenem področju prava varstva potrošnikov) do tedaj urejene le v ZVPot. ZKoIT tako v IV. poglavju (47. do 57. člen) določa splošna pravila v zvezi s kolektivnimi opustitvenimi tožbami (ki so mogoče na vseh področjih s področja uporabe zakona), v dveh podpoglavjih pa se osredotoča na posebni ureditvi takih tožb na področju prava varstva potrošnikov in na področju varstva pred diskriminacijo.

V V. poglavju (58. – 63. člen) so določena pravila o vrednosti spornega predmeta, financiranju kolektivne tožbe s strani tretjih oseb, o povračilu stroškov postopka in njihovem plačilu ter plačilu v deležu od prisojenega.

---

¹ Uradni list RS, št. 55/17.

² Uradni list RS, št. 98/04 – uradno prečiščeno besedilo, 114/06 – ZUE, 126/07, 86/09, 78/11, 38/14 in 19/15.

VI. poglavje (64. – 67. člen) vsebuje predhodne in končne določbe.

B. Ureditev mehanizmov kolektivnega varstva v evropskem pravnem prostoru

Mehanizmi kolektivnega varstva so v zadnjih desetletjih tudi v evropskem pravnem prostoru vse bolj zaznani kot ena od značilnosti sodobnih pravnih sistemov. So orodje za zagotavljanje dostopa do pravnega varstva v obliki zagotavljanja pravice do dostopa do sodišča in pravice do učinkovitega pravnega sredstva. Ti dve pravici sta med drugim zaščiteni z Listino Evropske unije o temeljnih pravicah (člen 47) in Evropsko konvencijo o varstvu človekovih pravic (v nadaljnjem besedilu: EKČP; člen 13 in člen 6). Načelo učinkovitega uveljavljanja pravic iz prava Evropske unije (v nadaljnjem besedilu: EU) je tudi odraz splošnega načela lojalnega sodelovanja iz tretjega odstavka 4. člena Pogodbe o Evropski uniji (v nadaljnjem besedilu: PEU) in obveznosti držav članic iz 19. člena PEU, da vzpostavijo pravna sredstva, potrebna za zagotovitev učinkovitega pravnega varstva na področjih, ki jih ureja pravo EU.

Razvoj zakonodaje EU o kolektivnih pravnih sredstvih je doslej potekal v štirih fazah (ZKoIT je bil pripravljen in sprejet v tretji fazi).

Na ravni EU je varstvo kolektivnih interesov potrošnikov prvo urejala Direktiva 98/27/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. maja 1998 o opustitvenih tožbah zaradi varstva interesov potrošnikov (v nadaljnjem besedilu: Direktiva 98/27/ES). Takrat obstoječi mehanizmi na nacionalni ravni, kot tudi na ravni Skupnosti, niso omogočali vedno pravočasne odprave kršitev, ki škoduje kolektivnim interesom potrošnikov. Te Direktiva 98/27/ES definira kot interese, ki ne vključujejo preprostega kopičenja interesov posameznikov oškodovanih zaradi kršitve. V tej luči je Direktiva 98/27/ES o opustitvenih tožbah vzpostavila skupen postopek, ki je potrošniškemu organu omogočal, da zaustavi nezakonito prakso, ki je v nasprotju s skupnim interesom potrošnikov kjer koli znotraj Skupnosti. Prav tako je Direktiva 98/27/ES državam članicam nalagala, da sprejmejo ustrezne ukrepe, s katerimi zagotovijo, da lahko tudi kvalificirani subjekti iz druge države članice, v kateri so interesi, ki jih ščiti ta subjekt, zaradi kršitve prizadeti, sprožijo postopek pred njihovim sodiščem ali upravnim organom. Direktiva 98/27/ES je predvidevala seznam kvalificiranih subjektov, ki so upravičeni vložiti tožbe v drugi državi članici. Države članice so morale na predlog kvalificiranih subjektov Evropski komisiji (v nadaljnjem besedilu: Komisija) sporočiti, da imajo ti subjekti takšna upravičenja. Seznam kvalificiranih subjektov, ki ga je Komisija objavila v Uradnem listu Evropskih skupnosti, je po direktivi veljal kot dokaz pravne sposobnosti kvalificiranega subjekta za vlaganje tožbe v drugi državi članici.

Ker je bila direktiva večkrat bistveno spremenjena, je bila zaradi jasnosti in racionalnosti sprejeta nova Direktiva 2009/22/ES.

Direktiva 2009/22/ES je sledila sistemu, ki je bil vzpostavljen že z njeno predhodnico izpred desetih let. Njen namen je bil približati zakone in druge predpise držav članic o opustitvenih tožbah s ciljem varstva kolektivnih interesov potrošnikov, zaradi česar je od držav članic zahtevala vzpostavitev mehanizmov za (sodno ali upravno) varstvo kolektivnega interesa potrošnikov v ožjem smislu.

Leta 2013 je Komisija izdala Priporočilo o skupnih načelih za mehanizme kolektivnih opustitvenih in odškodninskih tožb (v nadaljnjem besedilu: Priporočilo) in s tem pričela nadaljnjo fazo razvoja kolektivnega varstva v EU, ki je temeljilo na nezavezujoči naravi državam članicam izdanih splošnih priporočil za urejanje nacionalnih mehanizmov kolektivnega varstva, in sicer na vseh relevantnih področjih, in tudi v vseh relevantnih oblikah – tako opustitvenih kot kompenzatornih tožb in kolektivnih poravnav. V okviru te faze je Republika Slovenija leta 2016 pričela s pripravo predloga ZKoIT, ki je bil v Državnem zboru sprejet v septembru 2017.

Cilj Priporočila je bil zagotoviti celosten horizontalen pristop na področju kolektivnih pravnih sredstev v EU. V skladu s horizontalnim pristopom bi morale vse države članice vzpostaviti mehanizme kolektivnega pravnega varstva, in sicer opustitvenih in odškodninskih tožb, ki bi bile na voljo v vseh

primerih, ko so kršene pravice iz prava EU v škodo več kot ene osebe. Horizontalen pristop napotuje k ureditvi kolektivnih mehanizmov na vseh pravnih področjih oziroma na vse sektorje, kjer se lahko pripetijo primeri množičnega oškodovanja zaradi kršitve pravic EU.

Komisija je v Priporočilu napovedala, da bo spremljala in ocenjevala ukrepe, ki so jih sprejele države članice, ter se do 26. junija 2017 odločila, ali so potrebni kakršni koli nadaljnji ukrepi, vključno z zakonodajnimi ukrepi, da bi zagotovili popolno izpolnitev ciljev Priporočila. Spričo nezadovoljstva z odzivi držav članic na Priporočilo ter ob upoštevanju vse bolj odmevnih primerov množičnih kršitev in množičnega oškodovanja potrošnikov v EU, se je Komisija leta 2017 odločila, da sprejme »nov dogovor za potrošnike« – revizijo potrošniških direktiv, ki določajo vsebinska pravila za varstvo potrošnikov, ki bi jih dopolnjevala okrepljena postopkovna pravila za uveljavljanje pravic potrošnikov. S tem se je začela četrta faza razvoja kolektivnega varstva v EU.

Aprila 2018 je Komisija objavila predlog nove direktive o zastopniških tožbah za varstvo kolektivnih interesov potrošnikov, Direktiva (EU) 2020/1828 Evropskega parlamenta in Sveta o zastopniških tožbah za varstvo kolektivnih interesov potrošnikov in razveljavitvi Direktive 2009/22/ES (v nadaljnjem besedilu: Direktiva 2020/1828) pa je bila nato s precej spremenjeno vsebino, v primerjavi s tisto v predlogu direktive, sprejeta 25. novembra 2020, v veljavo je stopila 24. decembra 2020. Rok za prenos njenih določil je bil 25. december 2022, prenosna zakonodaja pa naj bi se pričela uporabljati 25. junija 2023.

Namen Direktive 2020/1828 je zagotoviti, da je potrošnikom v vseh državah članicah na voljo, tako na nacionalni ravni kot na ravni EU, vsaj en učinkovit in uspešen postopkovni mehanizem za zastopniške tožbe za opustitvene ukrepe in ukrepe za povrnitev škode, saj bi to povečalo zaupanje potrošnikov, jih opolnomočilo, da uveljavljajo svoje pravice, prispevalo k bolj pošteni konkurenci in ustvarilo enake konkurenčne pogoje za trgovce, ki poslujejo na notranjem trgu.³ Pravila direktive naj bi prispevala k delovanju notranjega trga in doseganju visoke ravni varstva potrošnikov, in sicer z uvedbo možnosti za kvalificirane subjekte, ki zastopajo kolektivne interese potrošnikov, da proti trgovcem, ki kršijo določbe prava EU, vložijo zastopniške tožbe tako za opustitvene ukrepe kot za ukrepe za povrnitev škode.⁴ Cilje direktive, in sicer zagotovitve, da je v vseh državah članicah na voljo mehanizem zastopniških tožb za namene varstva kolektivnih interesov potrošnikov, s čimer bi zagotovili visoko raven varstva potrošnikov in prispevali k pravilnemu delovanju notranjega trga, je zaradi čezmejnih posledic kršitev lažje doseči na ravni EU.⁵

Normativni del Direktive tvorijo tri poglavja: Poglavje I z naslovom Predmet urejanja, področje uporabe in opredelitev pojmov (členi 1 – 3), Poglavje II z naslovom Zastopniške tožbe (členi 4 – 20) in Poglavje III z naslovom Končne določbe (členi 21 – 26).

Direktiva ureja le nekatera temeljna, skupna vprašanja kolektivnih postopkov, medtem ko je na državah članicah, da vsa preostala vprašanja za popolno delovanje mehanizmov kolektivnih tožb uredijo v skladu s svojimi pravnimi tradicijami in z upoštevanjem dveh pomembnih načel prava EU, načela ekvivalence, v skladu s katerim nacionalna pravila ne smejo ovirati učinkovitega delovanja postopkovnega mehanizma za zastopniške tožbe, določenega v direktivi (skladnost postopkovnega mehanizma za zastopniške tožbe s to direktivo oziroma ne manj ugodni postopki) in načela učinkovitosti. Upoštevanje slednje načelo morajo države članice zagotoviti učinkovita sredstva, s katerimi se doseže prenehanje nezakonitih praks in povrnitev škode potrošnikov.

---

³ Gl. uvodno izjavo 7 Direktive 2020/1828.

⁴ Gl. uvodno izjavo 8 Direktive 2020/1828.

⁵ Gl. člen 1 Direktive 2020/1828.

Rok za implementacijo je v Direktivi 2020/1828 določen na dve leti in se je iztekel 25. decembra 2022. V navedenem roku je morala država članica vsebino direktive prenesti v nacionalno zakonodajo. To je lahko storila s sprejetjem nove zakonodaje ali s prilagoditvijo že obstoječe.

C. Statistika kolektivnih postopkov pred slovenskimi sodišči

Statistika kolektivnih postopkov pred slovenskimi sodišči je pripravljena na podlagi vpisov v Register kolektivnih tožb⁶ ter bila podrobneje opisana tudi v okviru Ciljnega raziskovalnega programa »CRP 2021« z naslovom »Uveljavljanje kolektivnega sodnega varstva v primerih množičnega oškodovanja potrošnikov in drugih skupin oškodovancem v Sloveniji«, ki ga je v letu 2022 pripravil Inštitut za primerjalno pravo pri Pravni fakulteti v Ljubljani.⁷

Vzpostavitev registrov kolektivnih postopkov je ena od temeljnih rešitev ureditev kolektivnih postopkov tako na ravni EU kot v državah zunaj nje. Naš register kolektivnih tožb je bil eden prvih vzpostavljenih registrov v EU, saj je bila Slovenija tudi ena prvih držav članic, ki so se odzvale na Priporočilo Komisije iz 2013, ki priporoča vzpostavitev registra.

10. člen ZKoIT upošteva omenjena priporočila Komisije in z namenom seznanitve čim večjega števila oškodovancev vzpostavlja Register kolektivnih tožb. Prvi odstavek 10. člena ZKoIT določa, da ga vzpostavi in vzdržuje Vrhovno sodišče Republike Slovenije. Tretji odstavek 10. člena ZKoIT določa, da ima vsakdo pravico, da brezplačno vpogleda v register kolektivnih tožb, četrti pa, da spletna stran sodstva na vidnem mestu vsebuje povezavo na register kolektivnih tožb. Javno dostopen Register kolektivnih tožb deluje na naslovu https://www.sodisce.si/sodni_postopki/kolektivne_tozbe/. Trenutno je v Registru kolektivnih tožb vpisanih 23 zadev⁸.

V Register kolektivnih tožb se vpisujejo tudi predlogi za potrditev kolektivne poravnave.

Peti odstavek 10. člena ZKoIT določa, da natančnejša pravila delovanja registra kolektivnih tožb določi minister, pristojen za pravosodje. Pravilnik o registru kolektivnih tožb⁹ je minister izdal 16. aprila 2018, veljati je začel 21. aprila 2018. Pravilnik ima 16 členov in ureja vzpostavitev, vzdrževanje in vodenje registra kolektivnih tožb, natančneje določa podatke in dokumente, ki se objavijo v registru, način dostopa do registra in trajanje objave podatkov in dokumentov v kolektivnih postopkih po ZKoIT, za katere zakon določa, da se javno objavijo v registru (gl. 1. člen pravilnika).

Od aprila 2018, ko se je začel uporabljati Pravilnik o registru kolektivnih tožb, do zaključka priprave tega gradiva (17. 7. 2023), je bilo na podlagi ZKoIT vloženi 23 kolektivnih tožb, v potrditev pa ni bila predložena še nobena kolektivna poravnava.

Od 23 kolektivnih tožb je bila ena vložena leta 2018, dve leta 2019, ena leta 2021 in petnajst tožb leta 2022, štiri tožbe pa so bile (do sedaj) vložene v letu 2023. Med vloženi tožbami je ena opustitvena, vse ostale so dajatvene. Vseh 23 tožb je vložila pravna oseba zasebnega prava, nobene pa višji državni odvetnik. Dva od teh postopkov sta se končala, medtem ko v preostalih zadevah postopki še tečejo. Med dosedanjimi (vključno z že zaključenima) postopki s kolektivnimi tožbami jih je 21 teklo oziroma jih teče v Ljubljani, pri čemer je bilo za enega pristojno Delovno in socialno sodišče v Ljubljani, za preostale pa Okrožno sodišče v Ljubljani. Preostala dva odprta postopka sta v teku drugod, in sicer en na Okrožnem sodišču v Mariboru in en na Okrožnem sodišču v Kopru.

⁶ https://www.sodisce.si/sodni_postopki/kolektivne_tozbe/

⁷ Povzetek projekta, podatki o projektu in rezultat projekta (celotna študija) so dostopni na spletni strani: [IPP-PF: Inštitut za primerjalno pravo - Kolektivno sodno varstvo](#).

⁸ Zadnji vpogled dne 17. 7. 2023.

⁹ Uradni list RS, št. 26/18.

D. Odločitev za sprejem novele Zakona o kolektivnih tožbah

Pravni red EU je skupek vseh pravnih pravil, ki urejajo organizacijo in delovanje EU, razmerja med državami članicami in EU ter najrazličnejša razmerja znotraj nje. 3.a člen Ustave Republike Slovenije¹⁰ določa, da se pravni akti in odločitve, sprejeti v okviru mednarodnih organizacij, na katere Republika Slovenija prenese izvrševanje dela suverenih pravic (torej tudi EU), v Sloveniji uporabljajo v skladu s pravno ureditvijo teh organizacij.

Direktive so sekundarni pravni akt, ki jih sprejemajo institucije EU za izvajanje pristojnosti EU, s katerimi se določi cilj, ki ga morajo doseči vse države EU. Vendar posamezne države same določijo svoje zakone za doseganje teh ciljev.

Kot že navedeno v točki B. te uvodne obrazložitve, je rok za implementacijo v Direktivi 2020/1828 določen na dve leti in se je iztekel 25. decembra 2022. V navedenem roku so morale države članice vsebino direktive prenesti v nacionalno zakonodajo. To so lahko storile s sprejetjem nove zakonodaje ali s prilagoditvijo že obstoječe.

Inštitut za primerjalno pravo pri Pravni fakulteti v Ljubljani je v okviru Ciljnega raziskovalnega programa »CRP 2021« z naslovom »Uveljavljanje kolektivnega sodnega varstva v primerih množičnega oškodovanja potrošnikov in drugih skupin oškodovancem v Sloveniji« (ang. »*Collective judicial redress in cases of mass harm sustained by the consumers and other groups of victims in Slovenia*«) septembra 2022 pripravil celovito analizo, ki obsega dva vsebinska sklopa, in sicer prvi sklop z naslovom Analiza ureditve kolektivnega varstva v Republiki Sloveniji in njegove uporabe v praksi in drugi sklop z naslovom Prenos Direktive 2020/1828 ter primerjava določil Direktive 2020/1828 z obstoječim sistemom kolektivnega varstva v Republiki Sloveniji z analizo kritičnih točk sistemske neskladnosti obeh ureditev.¹¹

Predlagatelj je pri pripravi sprememb in dopolnitev veljavne ureditve izhajal iz priporočil za optimalni prenos Direktive 2020/1828, vsebovanih v navedeni analizi. Poleg tega je predlagatelj ob spremljanju izvajanja ZKoIT ugotovil določena odprta vprašanja glede financiranja kolektivnih tožb¹², ki jih naslavlja s predlogom tega zakona.

2. CILJI, NAČELA IN POGlavITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

Predlog zakona ne odstopa od ciljev, katerim sledi sedanja ureditev, in sicer olajšati dostop do sodnega varstva, ustaviti in preprečiti nezakonita ravnanja in oškodovancem omogočiti pridobitev odškodnine v primerih množičnega oškodovanja zaradi kršitev pravic iz civilnopравnih, gospodarskopравnih in delovnopравnih razmerij, ob tem pa zagotoviti ustrezna procesna jamstva za preprečitev nepoštenega pravljanja. S predlaganimi dopolnitvami se še krepí čezmejno sodno varstvo potrošnikov, saj se dopolnjujejo pravila v primeru čezmejnih kolektivnih tožb, in sicer v smeri, da takšno tožbo lahko vložijo osebe, ki bodo izpolnjevala določena merila, ki bodo po vseh državah EU.¹³

2.2 Načela

---

¹⁰ Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121,140,143, 47/13 – UZ148, 47/13 – UZ90,97,99, 75/16 – UZ70a in 92/21 – UZ62a.

¹¹ Analiza je dostopna na: <https://www.ipp-pf.si/uploads/File/Projekti/IPP-PF%20Kolektivno%20sodno%20varstvo%20v%20RS.pdf>.

¹² Podrobneje glede tega vprašanja M. Djinović, Stroški postopka in financiranje kolektivne tožbe po Zakonu o kolektivnih tožbah, Pravni letopis 2022, Inštitut za primerjalno pravo.

¹³ Glej recital 25 Direktiva 2020/1828.

Predlog zakona ne odstopa od načel, na katerih temelji sedanja ureditev, izmed katerih so z vidika predloga zakona najpomembnejša načelo kolektivnega uveljavljanja zahtevkov, načelo aktivne vloge sodišča, načelo prožnosti postopka in sodne diskrecije.

2.3 Poglavitne rešitve

Ključne spremembe lahko razdelimo v naslednje sklope:

- **Širitev področja uporabe ZKoIT na področju prava varstva potrošnikov**

V področje uporabe ZKoIT se v celoti oziroma v najširšem smislu vključuje področje varstva potrošnikov, torej vsa področja s seznama Priloge I Direktive 2020/1828 (trenutno 67 uredb in direktiv), saj se predlaga, da se področje uporabe ZKoIT razširi na vse kršitve pravic potrošnikov oziroma umestitev širokega kroga zahtevkov potrošnikov.

- **Sprememba sistematike urejanja procesnega upravičenja oziroma nadgradnja ureditve procesnega upravičenja za vložitev kolektivne tožbe s področja varstva potrošnikov**

S predlogom tega zakona se spreminja sistematika urejanja procesnega upravičenja tako, da je to tudi za kolektivno varstvo interesov potrošnikov po Direktivi (EU) 2020/1828 urejeno v okviru splošnih določb zakona (predlagani novi 4.a člen). Posledično bodo veljali enotni pogoji za vložitev kolektivne odškodninske in kolektivne opustitvene tožbe zaradi varstva kolektivnih interesov potrošnikov.

Na podlagi 4.a člena lahko (glede na določbo veljavnega 56. člena gre za določnejšo opredelitev oziroma nadgradnjo vsebine; glej tudi obrazložitev k 14. členu) kolektivno potrošniško tožbo ali predlog za potrditev kolektivne poravnave, poleg upravičenih oseb iz 4. člena zakona, vložijo tudi osebe, ki zastopajo interese potrošnikov ter so vpisane na seznam upravičenih oseb, ki so bile vnaprej imenovane za namen vlaganja kolektivnih potrošniških tožb v drugi državi članici EU, če njen ustanovni namen v posameznem primeru upravičuje vložitev tožbe ali predloga za kolektivno poravnavo.

Glede na dejstvo, da se v okviru kriterijev, ki jih določa Direktiva 2020/1828 za pridobitev statusa osebe, ki je upravičena vložiti kolektivno tožbo v drugi državi članici (t.i. kvalificirani subjekti) prekrivajo pogoji, ki jih ZKoIT določa za pridobitev procesnega upravičenja (4. člen) kot tudi kriteriji, ki jih določa glede izpolnjevanja kriterija reprezentativnosti, se s predlaganimi spremembami nadgrajuje ureditev procesnega upravičenja za vložitev tožbe po Direktivi 2020/1828, ki jo vložijo osebe, ki je vpisana na seznam v drugi državi članici EU.

Namreč po veljavni ureditvi ZKoIT se loči oziroma ločeno presoja vprašanje procesne legitimacije (ki se presoja v okviru obravnave dopustnosti kolektivne tožbe po 27. členu ZKoIT) od vprašanja reprezentativnosti (ta se presoja v okviru obravnave odobritve kolektivne tožbe, torej v fazi certifikacije tožbe). Slednje pomeni, da je glede na okoliščine konkretnega primera organizacija, ki sicer po splošnih pravilih ima procesno legitimacijo za vložitev kolektivne tožbe ali predloga za potrditev kolektivne poravnave, mogoče šteti za ustreznega in resničnega zastopnika interesov skupine. 5. člen ZKoIT določa, da sodišče pri ugotavljanju reprezentativnosti presoja, ali bo upravičena oseba ustrezen zastopnik skupine, ki bo deloval pošteno in primerno ter v najboljšem interesu njenih članov, pri čemer upošteva zlasti obstoj finančnih sredstev, človeških virov in pravnega znanja za zastopanje skupine, aktivnosti, ki jih je upravičena oseba že opravila glede priprave kolektivne poravnave ali kolektivne tožbe ter glede organiziranja oškodovancev in komuniciranja z njimi, število oškodovancev, ki je podprlo njene aktivnosti glede konkretnega primera množičnega oškodovanja, njeno medijsko nastopanje in prisotnost ter razširjanje informacij o zatrjevani kršitvi pravic in svoji nameri, da vložijo kolektivno odškodninsko tožbo, morebitna nasprotja med posameznimi podskupinami v okviru skupine,

obstoj in aktivnosti drugih upravičenih oseb ter morebitne izkušnje pri uveljavljanju kolektivnih zahtevkov.¹⁴

- **Dopolnitev kriterijev za presojo reprezentativnosti upravičenih oseb za vlaganje kolektivnih tožb**

Direktiva 2020/1828 v četrtem odstavku 4. člena določa, da morajo države članice zagotoviti, da so merila, ki jih uporabljajo pri imenovanju kvalificiranega subjekta za namene vlaganja notranjih kolektivnih tožb, skladna s cilji te direktive, da bi mehanizem takih zastopniških tožb deloval uspešno in učinkovito.

ZKoIT v 5. členu ureja vprašanje reprezentativnosti oziroma presojo sodišča, ali je tožeča stranka, ki sicer izpolnjuje pogoje iz 4. člena ZKoIT in se s tem šteje za upravičeno osebo, resnično primeren zastopnik interesov skupine.

Z namenom celovite implementacije Direktive 2020/1828, predvsem vsebinskih kriterijev, ki jih navezuje se na presojo reprezentativnost upravičene osebe le-ta prenaša, se veljavna ureditev dopolnjuje v smeri, da bo sodišče v okviru t. i. certifikacije kolektivne tožbe pri upravičeni osebi presojalo tudi obstoj neodvisnosti in da ni pod vplivom oseb, ki niso člani skupine, zlasti pod vplivom oseb, ki imajo ekonomski interes za vložitev morebitne kolektivne tožbe. Dodatno bo sodišče pri ugotavljanju reprezentativnosti presojalo tudi, ali je upravičena oseba opravila aktivnosti v smeri ozaveščanja glede kršitve ter aktivnosti, usmerjene v prostovoljno prenehanje kršitev in prostovoljno povrnitev oškodovanja s strani povzročitelja.

- **Določitev pogojev za imenovanje upravičene osebe za vlaganje potrošniških kolektivnih tožb v drugi državi članici EU oziroma za vlaganje t. i. čezmejnih zastopniških tožb**

Skladno z direktivo se določajo pogoji, ki jih mora izpolnjevati upravičena oseba za vlaganje potrošniških kolektivnih tožb v drugi državi članici EU oziroma t. i. upravičene osebe za vlaganje čezmejnih zastopniških tožb. Taksativno so naštetih pogoji, ki jih določa direktiva v tretjem odstavku 4. člena (glej predlagani novi 57.a člen).

Določa se nacionalna kontaktna točka za pomoč državam članicam EU pri preverjanju izpolnjevanja pogojev upravičenih oseb za vložitev potrošniških kolektivnih tožb v drugi državi članici EU v skladu s četrtem odstavkom 5. člena Direktive 2020/1828 (glej predlagani novi 57.c člen).

- **Financiranje kolektivne tožbe (opredelitev pojma; dopolnitev pravil glede presoje dopustnosti financiranja; enaka presoja razumnosti premije in pogojev za vse financerje)**

Temeljno izhodišče in namen veljavne ureditve kolektivnega sodnega varstva že opredeljuje ZKoIT v drugem členu. Določa, da je namen ZKoIT olajšati dostop do sodnega varstva, ustaviti in preprečiti nezakonita ravnanja in oškodovancem omogočiti pridobitev odškodnine v primerih množičnega oškodovanja zaradi kršitev pravic iz civilnopравnih, gospodarskopравnih in delovnopравnih razmerij, *ob tem pa zagotoviti ustrezna procesna jamstva za preprečitev nepoštenega pravnega*. Enak vsebinski poudarek oziroma zahtevo po ravnovesju oziroma ustreznih varovalkah, ki preprečujejo nepošteno pravo določa Direktiva 2020/1828 v 10 recitalu, ki določa: »*Pomembno je, da se zagotovi potrebno ravnovesje med izboljšanjem dostopa potrošnikov do sodnega varstva in zagotavljanjem primernih zaščitnih ukrepov za trgovce pred zlorabami pravnih postopkov, ki bi neupravičeno ovirali zmožnost podjetij, da poslujejo na notranjem trgu. Da bi preprečili zlorabe zastopniških tožb, bi se bilo treba izogibati dodelitvi kaznovanih odškodnin, in določiti pravila o nekaterih postopkovnih vidikih, na primer o imenovanju in financiranju kvalificiranih subjektov.*«

¹⁴ Pravosodni bilten (PB), št. 2/2018, str. 32, https://cip.gov.si/media/1599/pb2_2018.pdf

Predlagatelj je glede na dejstvo, da že veljavna ureditev ZKoliT ureja tovrstne mehanizme in varovalke slednje ponovno proučil in se v tem delu oprl tudi na ugotovitve ciljnega raziskovalnega programa »CRP 2021« z naslovom »Uveljavljanje kolektivnega sodnega varstva v primerih množičnega oškodovanja potrošnikov in drugih skupin oškodovancem v Sloveniji«. Posledično je v tem delu tudi dopolnjena ureditev, in sicer zaradi lažje opredelitve pravne narave instituta in olajšanja dela sodišču pri napolnjevanju pravnih standardov in ustrezni aplikaciji zakonskih varovalk proti nedobrovernemu pravdanju, se dodaja definicija financiranja kolektivne tožbe s strani tretje osebe, ki pomeni, da tretja oseba zagotavlja tožeči stranki financiranje dela ali vseh stroškov postopka v zameno za dogovorjeno premijo v primeru uspeha z zahtevkom, običajno kot delež od zneska, ki ga bo prisodilo sodišče, oziroma poravnave, dosežene v postopku (glej predlagano novo 18. točko 3. člena zakona). Odsotnost definicije financiranja kolektivne tožbe otežuje delo sodišč pri napolnjevanju pravnih standardov in ustrezni aplikaciji zakonskih varovalk proti nedobrovernemu pravdanju.¹⁵ Za pravo (*stricto sensu*) financiranje kolektivne tožbe s strani tretje osebe je značilno, da financer zagotavlja stranki brezregresno financiranje stroškov pravde v zameno za dogovorjeno premijo v primeru uspeha z zahtevkom, običajno kot delež na izkupičku iz postopka ali večkratnik plačanih stroškov. Plačilo financerja je odvisno od uspeha stranke z zahtevkom, zato v primeru neuspeha financer ne prejme ničesar. Financer ni stranka postopka, zato kot tretja oseba z investicijo pridobi le ekonomski interes na zahtevku (izidu postopka), ne pa tudi pravnega.¹⁶ Vendar pa glede na kriterije, ki se navezujejo oziroma so namenjeni presoji razumnosti dogovorjene premije, se kot opcija (še vedno) dopušča tudi dolžniško financiranje v obliki posojila, čeprav predlagatelj ocenjuje, da se bodo tovrstnega financiranja (kljub dejstvu, da je v tem primeru premija – ki jo v tem primeru predstavljajo obresti – lahko nižja od premije v primeru brez regresnega financiranja) redkeje poslužile upravičene osebe.

Upošteva dejstvo, da je financer kolektivne tožbe oziroma tretja oseba lahko tudi odvetnik, se določba 59. člena zakona, v skladu s katero v primeru, ko kolektivno tožbo financira tretja oseba, ki je oseba zasebnega prava, ni dopustno, da taka tretja oseba skuša odločilno vplivati na procesne odločitve tožeče stranke, vključno z odločitvami za poravnavo, dopolnjuje tako, da bo to veljalo le v primeru, če te škodujejo kolektivnim interesom potrošnikov, ki jih zastopniška tožba zadeva.

Po predlagani ureditvi bo sodišče presojalo tudi razumnost dogovora o odvetniški nagradi po kriterijih iz tretjega odstavka 59. člena zakona. Torej dogovorjena premija in pogoji (jamstva in varovalke) se bodo odslej presojali enako za vse financerje, torej v skladu z 59. členom ZKoliT.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Predlog zakona nima finančnih posledic za državni proračun in druga javnofinančna sredstva.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Predlog zakona ne predvideva porabe proračunskih sredstev.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

Inštitut za primerjalno pravo pri Pravni fakulteti v Ljubljani je v okviru v okviru Ciljnega raziskovalnega programa »CRP 2021« z naslovom »Uveljavljanje kolektivnega sodnega varstva v primerih

¹⁵ Marko Djinović, Stroški postopka in financiranje kolektivne tožbe po Zakonu o kolektivnih tožbah, Pravni letopis, ISSN: 1855-5861, 2022, str. 117-142.

¹⁶ Prav tam.

množičnega oškodovanja potrošnikov in drugih skupin oškodovancem v Sloveniji» pripravil tudi primerjalnopravno analizo uporabe mehanizmov kolektivnega varstva, iz katere izhaja, da mnogo držav članic EU mehanizmov kolektivnega varstva še vedno ne pozna ali ga pozna v okrnjeni obliki (praviloma le kolektivne opustitvene tožbe). Poleg izbranih držav članic EU so analizirali tudi uporabo mehanizmov kolektivnega varstva v pravnih okoljih, kjer se je to najprej in najbolj razvilo in so na voljo tudi bolj ali manj natančni empirični podatki o uporabi mehanizmov v praksi.

Iz analize izhaja, da se v vseh pravnih okoljih, tudi tam, kjer je na leto vloženi veliko kolektivnih tožb, pojavljajo večje ali manjše težave in izzivi z mehanizmi kolektivnega varstva, ki vodijo v reformiranje sistemov kolektivnega varstva s ciljem njihovega izboljšanja in usklajenosti s potrebami prakse. Skupni imenovalec reform je želja po povečanju dostopa do sodišča, a hkrati tudi po povečanju vloge sodišča in njegovega nadzora za zagotavljanje poštenega postopka za vse udeležence, predvsem tudi varovanje interesov članov razreda, ki v postopku niso udeleženi. Pri tem je treba upoštevati, da ima vsaka ureditev svoje specifike, ki jih ne gre spregledati pri proučevanju posameznih institutov in pri njihovi primerjavi z instituti v drugih jurisdikcijah.

Prikaz ureditve v najmanj treh pravnih sistemih držav članic EU

V Poročilu Evropske komisije z dne 25. januarja 2018 o izvajanju Priporočila iz leta 2013 o kolektivnih tožbah je navedeno, da so kolektivne opustitvene tožbe na voljo v vseh državah članicah na področju varstva potrošnikov (kar je posledica obveznega prenosa Direktive 2009/22 o kolektivnih opustitvenih tožbah za varstvo interesov potrošnikov v pravne rede držav članic), da so kolektivne opustitvene tožbe v nekaterih državah članicah (Bolgarija, Danska, Litva, Nizozemska, Švedska) na voljo na vseh področjih, da so jih torej uveljavile horizontalno, v nekaterih pa so na voljo le na specifičnih področjih, kot *sta npr. konkurenčno pravo* (Madžarska, Luksemburg, Španija) in varstvo pred diskriminacijo (Hrvaška, Francija, Španija).

Glede kolektivnega kompenzatornega varstva je v Poročilu Komisije iz leta 2018 navedeno, da je to na voljo v 19 državah članicah (Avstriji, Belgiji, Bolgariji, Nemčiji, Finski, Franciji, Grčiji, Madžarski, Italiji, Latviji, Malti, Nizozemski, Poljski, Portugalski, Romuniji, Španiji, Švedski in Združenem kraljestvu), pri čemer naj bi bilo v več kot polovici držav članic omejeno na specifična področja (praviloma potrošniški zahtevki), le šest držav članic pa naj bi ubralo horizontalen pristop (Bolgarija, Danska, Litva, Nizozemska, Portugalska, Združeno kraljestvo). V nekaterih od teh držav (npr. v Avstriji in Nemčiji) je bilo kolektivno varstvo na voljo v obliki združitve pravnih ali prenosov terjatev, kar pomeni, da je Komisija pod pojmom kolektivnega varstva obravnavala tudi mehanizme, ki niso pravo kolektivno varstvo, temveč njegovi substituti, zaradi česar je statistika v Poročilu Komisije nekoliko nezanesljiva. Komisija je poročala tudi omejenem odzivu držav članic na njeno Poročilo iz leta 2013.

V državah članicah so torej kolektivne tožbe v največjem obsegu na voljo na področju prava varstva potrošnikov, in sicer od konca 90-ih let dalje zaradi prenosa direktive o kolektivnih opustitvenih tožbah v obliki opustitvenih tožb, v državah, ki so omogočile kolektivno odškodninsko varstvo, pa je bilo področje prava varstva potrošnikov tudi pogosto edino ali najbolj pogosto področje uporabe zakonodaje o kolektivnih postopkih. Tudi Direktiva 2020/1828 se omejuje le na to področje. Vseeno je v zadnjih letih vse več držav članic uvedlo tudi kolektivne kompenzatorne tožbe s širšim področjem uporabe od zgolj potrošniškega prava. V nadaljevanju bodo analizirane ureditve Belgije, Nizozemske in Švedske, ki poznajo obe vrsti kolektivnih postopkov. Obseg kolektivnih tožb v Evropi je bistveno manjši kot v razvitih *common-law* sistemih z bistveno daljšo tradicijo kolektivnih postopkov kot na stari celini.

Direktiva 2020/1828 je bila sprejeta 25. novembra 2020, v veljavo je stopila 24. decembra 2020. Države članice bi morale vsebino direktive prenesti v nacionalno zakonodajo do 25. decembra 2022, prenosna zakonodaja pa se bo pričela uporabljati 25. junija 2023.

Ker je le peščica držav članic pravočasno prenesla direktivo o kolektivnih pravnih sredstvih v nacionalno zakonodajo¹⁷, je Evropska komisija nedavno sprožila prvo fazo postopka za ugotavljanje kršitev proti 24 državam članicam in jim poslala uradne opomine zaradi neizvajanja direktive.

Direktiva 2020/1828 o zastopniških tožbah za varstvo kolektivnih interesov potrošnikov uvaja pravico do kolektivnih pravnih sredstev po vsej EU. Od držav članic zahteva, da uvedejo možnosti za »kvalificirane subjekte«, ki zastopajo kolektivne interese potrošnikov, da proti trgovcem, ki kršijo določbe prava EU, vložijo zastopniške tožbe tako za opustitvene ukrepe kot za ukrepe za povrnitev škode.

Kot že navedeno, bi morale države članice direktivo prenesti v nacionalno zakonodajo do 25. decembra 2022, sprejeta zakonska ureditev pa naj se začne uporabljati najkasneje šest mesecev kasneje, torej 25. junija 2023. Ker pa so številni elementi zelo sporni v različnih državah članicah, komaj katera država članica direktivo v celoti izvaja pravočasno. Doslej so Evropsko komisijo o prenosu obvestile le Madžarska, Litva in Nizozemska.¹⁸

– Belgija

V Belgiji je od 1. septembra 2014 dalje kolektivna odškodninska tožba na voljo le v primeru kršitev taksativno naštetih potrošniške zakonodaje. Četudi je kolektivno varstvo namenjeno le potrošnikom, je iz nabora aktov mogoče razbrati, da so pravna področja, v primeru kršitev katerih so na voljo kolektivne tožbe za varstvo interesov potrošnikov, precej široka.

Procesno upravičenje za vložitev kolektivne tožbe po belgijskem pravu je določeno posebej za B2C spore in posebej za spore med trgovci in SME-ji (majhnimi in srednje velikimi podjetji). Potrošniško kolektivno tožbo lahko vloži: potrošniška organizacija, ki je pravna oseba in je zastopana v posebnem svetovalnem telesu za potrošnike ali pa je imenovana s strani ministra za potrošniške zadeve; neprofitna organizacija, ki je že vsaj tri leta pred vložitvijo tožbe pravna oseba in katere ustanovni namen ustreza področju množičnega oškodovanja in je imenovana s strani ministra za potrošniške zadeve; reprezentativna organizacija iz druge države članice EU, ki je v tej drugi državi članici imenovana kot reprezentativni tožnik in izpolnjuje kriterije iz 4. člena Priporočila Komisije iz 2013; za vložitev kolektivne tožbe z namenom sklenitve poravnave v okviru kolektivnega postopka pa ima procesno upravičenje tudi *Consumer Mediation Service* (če do poravnave ne pride, jo mora v vlogi tožnika zamenjati ena od potrošniških organizacij). Leta 2020 je imelo procesno upravičenje na podlagi zgornjih pravil pet belgijskih organizacij – dve potrošniški organizaciji na podlagi članstva v zgoraj omenjeni potrošniški posvetovalni komisiji ter tri druge organizacije na podlagi sklepa ministra (organizacija proti izključenosti, organizacija proti revščini, organizacija za varstvo interesov lastnikov). Osem od devetih kolektivnih tožb v B2C razmerjih je vložila največja belgijska potrošniška organizacija Test-Achats, ki ima največ finančnih in človeških virov za vlaganje tožb. V sporih med trgovci in SME-ji pa imajo procesno upravičenje za vložitev kolektivne tožbe: poslovno združenje, ki je pravna oseba in je zastopano v Visokem svetu za samozaposlene in SME-je (*Conseil supérieur des Indépendants et des PME*) ali pa je imenovano s strani ministra za potrošniške zadeve; neprofitna organizacija, ki je že vsaj tri leta pred vložitvijo tožbe pravna oseba in katere ustanovni namen ustreza področju množičnega oškodovanja in je imenovana s strani ministra za potrošniške zadeve; reprezentativna organizacija iz druge države članice EU, ki je v tej drugi državi članici imenovana kot reprezentativen tožnik in izpolnjuje kriterije iz 4. člena Priporočila Komisije iz 2013. Belgijski komentatorji opozarjajo, da lahko preveč stroge zahteve za pridobitev procesnega upravičenja (npr. avtorizacija, ki jo opravlja pristojno ministrstvo) vodijo v monopolizacijo statusa reprezentativnega tožnika in v odvisnost od vladne presoje, kar je lahko slabo za varstvo kolektivnih interesov. Opozarjajo, da je slabo, da belgijska zakonodaja ne

¹⁷ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/NIM/?uri=CELEX:32020L1828>

¹⁸ Dostopno na: <https://www.linklaters.com/en/insights/blogs/linkingcollectiveredress/2023/february/eu-commission-takes-action-for-failing-to-implement-collective-redress-directive>, 1. 2. 2023.

omogoča vlaganja tožb tudi ad hoc organizacijam, saj se v vsakem primeru v okviru presoje reprezentativnosti, ki je tudi po belgijskem pravu ločena od presoje procesnega upravičenja, preverja, ali obstaja navzkrižje interesov, ali je tožnik primeren zastopnik interesov, poleg tega pa se lahko v primeru nastopa navzkrižja interesov tekom kolektivnega postopka tožnika tudi zamenja.

Med septembrom 2014 in aprilom 2020 (torej v nekaj več kot pet in pol letih) je bilo vloženih 9 kolektivnih tožb, kar je med eno in dvema tožbama na leto, pri čemer je treba ob primerjanju teh podatkov s tistimi iz drugih držav seveda upoštevati, da je to statistika zgolj za kolektivne potrošniške tožbe (in od 2018 tudi SME) z zgoraj navedenih področij. Vseh devet kolektivnih tožb je zadevalo B2C spore (zaradi zamude letala, zamude vlaka, zavajajočih podatkov glede dekoderjev, poškodovane embalaže z blagom, VW škandala z izpusti, nezakonite preprodaje koncertnih vstopnic, Facebook-ove kršitve varstva podatkov, Ryanairove stavke poleti 2018, nepošten pristopnine več energetskih družb), za varstvo interesov SME-jev pa od leta 2018 ni bila vložena nobena tožba. Osem od devetih tožb je vložila največja belgijska potrošniška organizacija Test-Achats, eno (zoper energetske družbe) pa *Consumer Mediation Service* (ki kolektivno tožbo lahko vloži z namenom sklenitve poravnave v kolektivnem postopku, kot je pojasnjeno zgoraj, pri čemer velja omeniti, da se je v tem primeru zapletlo pri presoji reprezentativnosti tožnika, o čemer je odločalo tudi prizivno sodišče). Prvi štirje od zgoraj navedenih devetih postopkov so se v tem obdobju zaključili, in sicer je v eni zadevi že pred certifikacijo prišlo do poravnave, v eni do certifikacije in izdaje meritorne sodbe ter do poravnave glede stroškov tožnika, v enem primeru je bila tožba certificirana in nato zahtevki zavrnjeni, v enem primeru pa je bila verjetno umaknjena (po dogovoru o sodelovanju tožnika s tožencem za izboljšanje obstoječih mehanizmov nadomestil za zamude vlakov). V enem še trajajočem postopku je prišlo do delne poravnave, medtem ko se je glede preostalih zahtevkov zapletlo že takoj na začetku pri pristojnosti sodišča pri tožencih s sedežem na Nizozemskem. V drugem še trajajočem postopku je bila tožba certificirana in faza za pogajanja strank zaključena, ni pa bilo še meritorne sodbe. V tretjem in četrtem še trajajočem primeru sta bila postopka še v predcertifikacijski fazi. V vseh treh primerih, ki so prišli do faze certifikacije, je bila tožba tudi certificirana (pritožba zoper sklep o certifikaciji je bila neuspešno vložena le v enem primeru). V vseh primerih je tožnik predlagal *opt-out* sistem, vendar je sodišče v dveh od treh primerov, ki so že prišli do faze certifikacije, določilo *opt-in* sistem (v enem od teh primerov, kjer je tožnik z zahtevki uspel, je bilo članov razreda 183, v drugem primeru, kjer so bili zahtevki zavrnjeni, naj bi bilo okoli 30.000 žrtev, *opt-out* pa je sodišče določilo v primeru avtomobilskih imisij, kjer je okoli 11.000 žrtev). V dveh primerih, ki sta se zaključila z meritorno odločbo, je postopek od vložitve tožbe do izdaje sodbe v povprečju trajal 698 dni, torej malo manj kot dve leti. V zadevah, ki so prišle do faze certifikacije, je postopek pred prvostopenjskim sodiščem do certifikacije trajal v povprečju 360 dni, torej približno eno leto (skupaj s pritožbo v enem primeru pa 406 dni).

Splošna ocena veljavne belgijske ureditve s strani njenih poznavalcev je, da ima številne pomanjkljivosti, od omejenega področja uporabe do monopola belgijske največje potrošniške organizacije pri vlaganju kolektivnih tožb zaradi strogih določb glede procesnega upravičenja, neobstoječih ali neprimernih mehanizmov financiranja kolektivnih tožb ter nekaj procesnih pomanjkljivosti.

– Nizozemska

Na Nizozemskem so kolektivne odškodninske tožbe na voljo od leta 2020 na vseh pravnih področjih. Tudi kolektivne poravnave, ki so jih na Nizozemskem omogočili že leta 2005, se lahko sklepajo na kateremkoli področju.¹⁹

---

¹⁹ <https://www.linklaters.com/en/insights/blogs/linkingcollectiveredress/2022/november/the-netherlands-implementation-of-the-eu-collective-redress-directive>

Nizozemska je ena od prvih držav članic, ki je v nacionalno zakonodajo implementirala Direktivo 2020/1828. Zakonodajni predlog je bil objavljen 11. februarja 2022, nizozemski parlament je 25. maja 2022 glasoval za predlog, nato pa je nizozemski senat 1. novembra 2022 predlog sprejel (da akt začne veljati je potreben še podpis in objava).

Ker ima Nizozemska že vzpostavljen sistem kolektivnih pravnih sredstev, ki je v veliki meri v skladu z direktivo, izvajanje direktive ne zahteva popolne prenove nizozemske zakonodaje. Trenutno veljavna zakonodaja je razmeroma prijazna tožnikom, v smislu, da pogoji za predstavniške organizacije za vložitev kolektivne tožbe niso preveč obremenjujoči. Formalno obravnavan in sprejet predlog tega bistveno ne spreminja, dodaja pa dodatne finančne zahteve za reprezentativne organizacije. Zakonodajalec je posebej prepoznal potrebo reprezentativnih organizacij po financiranju s strani tretjih oseb in določil, da ne želi omejiti njihovih možnosti bolj, kot je to potrebno na podlagi direktive.

Nizozemska na podlagi direktive dovoljuje tujim zastopniškim organizacijam, ki so bile vključene na sezname drugih držav članic, da vodijo kolektivne postopke na Nizozemskem. Sodišča ne bodo ocenjevala, ali organizacija, ki je bila navedena v drugi državi, izpolnjuje zahteve glede upravičenosti za vložitev tožbe, vendar pa lahko oceni, ali so sami kolektivni postopki v skladu z ustreznimi zahtevami nizozemske zakonodaje (kakor se izvajajo).

– Švedska

V kontinentalnem pravnem krogu je bila Švedska prva država, ki je uvedla kolektivno tožbo za uveljavljanje denarnih zahtevkov v primeru množičnih oškodovanj, in sicer v letu 2003. Uporaba švedske zakonodaje o kolektivnih tožbah sektorsko ni omejena. Pri pripravi švedske zakonodaje so njeni avtorji sicer pričakovali okoli 20 tožb letno, dejansko pa jih je bilo v 17 letih od uveljavitve sistema kolektivnih tožb vloženih le 21, pri čemer so bili tožniki marsikdaj uspešni. Zaradi manjšega števila vloženih tožb od pričakovanega se sicer na Švedskem zastavljajo vprašanja, ali bi veljalo, in če, kako bi veljalo zagotoviti bolj učinkovite kolektivne postopke in njihovo širšo uporabo v praksi (npr. s širitvijo področja uporabe, s širitvijo aktivne legitimacije). Četudi je statistika vlaganja kolektivnih tožb na Švedskem *prima facie* slaba – v povprečju le ena tožba na leto – se poudarja, da ima vsaka kolektivna tožba izjemno široke in raznolike učinke (večje število oškodovancev, večji zneski, razbremenitev sodišč postopkov z individualnimi tožbami, preventivni učinki,...). Ocenjuje se, da je preventivni učinek instituta skupinske tožbe velik in ni bilo malo primerov, ko je že grožnja z vložitvijo takšne tožbe vzpodbudila kršitelja, da je ugodil zahtevkom članov razreda. Po drugi strani pa se tudi ocenjuje, da je sistem po eni strani zapleten, po drugi pa podnormiran, tako da je veliko odprtih in nerešenih vprašanj (ki se skozi sodno prakso le počasi razčiščujejo).

– Hrvaška

*Prijedlog zakona o predstavniškim tužbama za zaščito kolektivnih interesa i prava potrošača*²⁰ (v nadaljevanju: predlog zakona) je trenutno v zakonodajnem postopku v hrvaškem parlamentu (Hrvatski Sabor). Predlog zakona ureja pravila pravnega postopka, po katerih se odloča o kršitvah pravic potrošnikov na številnih področjih, od splošnih pravic potrošnikov, pravic potnikov, varstva osebnih podatkov, uporabnikov elektronskih komunikacij, turističnih storitev, financ in drugih.

Predlog zakona o kolektivnih tožbah za varstvo kolektivnih interesov in pravic potrošnikov je sprejet z namenom prenosa Direktive (EU) 2020/1828 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. novembra 2020 o zastopniških tožbah za varstvo kolektivnih interesov potrošnikov in razveljavitev Direktive 2009/22/ES (UL L 409, 4.12.2020) o sodnih nalogah za varstvo interesov potrošnikov, ki je bila vključena v veljavni Zakon o varstvu potrošnikov in je omejena na ureditev postopkov za določitev ali prepoved določenih dejanj trgovcev. Ta omejitev onemogoča sodne postopke v kolektivnih sporih za odškodnine

---

²⁰ https://www.sabor.hr/sites/default/files/uploads/sabor/2023-02-08/171601/PZE_453.pdf

posameznih potrošnikov. Če se v postopku ugotovi kršitev kolektivnih interesov potrošnika, lahko potrošnik odškodnino uveljavlja le v individualni tožbi, ki zahteva tudi plačilo odvetniških stroškov in stroškov same tožbe, kar mnoge potrošnike odvrača oziroma jim preprečuje, da bi sprožili odškodninsko tožbo. Spremembe so potrebne, da se omogoči dostop do pravnega varstva (zmanjša negotovost in hitrejši postopki).

Predlog zakona ureja pravila postopka, po katerem sodišče obravnava in odloča o domačih in čezmejnih zastopniških tožbah. Predlog zakona predpisuje izbirno krajevno pristojnost sodišča, kar pomeni, da lahko tožnik vloži tožbo pri sodišču, ki je pristojno po sedežu tožene stranke ali po kraju, kjer so bile kršene pravice potrošnika, ko bi se bistveno zmanjšali stroški postopka (na primer, ko ima toženec sedež izven Republike Hrvaške in v Republiki Hrvaški prihaja ali je prišlo do kršitve pravic).

Novost glede na obstoječo rešitev je, da so prvič urejeni predpogoji za aktivno legitimacijo združenj za varstvo pravic potrošnikov, da se zagotovi strokovnost in neodvisnost zastopnikov interesov potrošnikov. Predvideno je tudi, da lahko javnopravne osebe, pristojne za potrošniško politiko, vlagajo zastopniške tožbe in tako aktivno sodelujejo pri skladnosti ravnanja trgovcev s potrošniško zakonodajo.

Predlog zakona tudi določa, da o zahtevah združenj za uvrstitev na seznam pooblaščenih organov za vlaganje zastopniških tožb odloča Ministrstvo za gospodarstvo in trajnostni razvoj kot ministrstvo, pristojno za varstvo potrošnikov, sam seznam pa bi bil objavljen na spletni strani ministrstva, da bodo potrošniki vedeli, na koga se lahko obrnejo. Vzpostavljen bi bil tudi stik z ministrstvom, preko katerega bi se lahko podajale pobude v zvezi z dvomom, ali določeno združenje, uvrščeno na seznam, izpolnjuje zakonske pogoje za aktivno legitimacijo. Ministrstvo bi bilo dolžno na spletni strani ažurirati podatke o zastopniških tožbah (zaključenih in v teku) na podlagi podatkov, ki mu jih posreduje gospodarsko sodišče. Predpisana je obveznost odločanja o izbrisu v primeru, da določen organ ne izpolnjuje več meril iz 9. člena predloga zakona (Postupak odabira ovlaštene udruge ili drugog oblika udruživanja udruga), ter obveznost ministrstva, da vsaj enkrat na pet let opravi presojo skladnosti, pri čemer bo združenje dolžno predložiti dokazila o izpolnjevanju meril, na podlagi katerih je bil tudi uvrščen na predmetni seznam. Zagotovljena je tudi možnost vložitve pravnega sredstva zoper odločbe o vključitvi in izbrisu, tako da lahko nezadovoljna stranka zoper to odločbo sproži upravni spor.

Predlog v 13. členu (*Predstavničke tužbe i prekogranične predstavničke tužbe*) določa, da lahko vsak pooblaščen organ vloži ugotovitveno zastopniško tožbo (ugotovitev, da je toženec ravnal v nasprotju z določbami zakona), zastopniško tožbo za prepoved opravljanja dejanj (prepoved dejanj, ki pomenijo kršitev zakona), zastopniška odškodninska tožba (odškodnina za premoženjsko in nepremoženjsko škodo oškodovancem, povzročeno s kršitvijo zakona). Zaradi zagotavljanja celovitega varstva kolektivnih interesov in pravic potrošnikov v posameznih postopkih pasivna legitimacija ne zajema le trgovca, temveč tudi druge subjekte, katerih ravnanja so privedla do kršitve. Zastopniška tožba se tako lahko vloži zoper posameznega trgovca ali skupino trgovcev iz iste gospodarske panoge, ki ravnajo v nasprotju z zakonom, zbornic in interesnih združenj trgovcev, ki spodbujajo protipravna ravnanja, ali zoper nosilce pravil ravnanja trgovcev, ki spodbujajo nepošteno poslovne prakse, kot jih določa predpis, ki ureja nepošteno poslovne prakse.

Predlog zakona v 14. členu (*Prethodno upozorenje*) določa obveznost pisnega opomina pred vložitvijo zastopniške tožbe, če se nezakonito ravnanje ne preneha. Namen predhodnega opomina je omogočiti sklenitev sporazuma med pooblaščenimi organi in trgovcem v izogib začetku sodnega postopka, ta člen pa določa, da zastopniške tožbe za določitev in prepoved ni mogoče vložiti pred potekom 30-dnevnem roku od vročitve predhodnega opozorila, prav zaradi zagotavljanja primerne roka za mirno rešitev posameznega spora.

Odškodnino z zastopniško tožbo lahko uveljavljajo le tisti potrošniki, ki so izrazili voljo za tako varstvo svojih pravic. Potrošniki lahko svojo voljo izrazijo do zaključka glavne obravnave. S tem bi zagotovili tudi specifikacijo višine zahtevka, obveščanje oškodovanca in razdelitev določene odškodninske višine.

Za zagotovitev akontacije stroškov pravnega postopka lahko združenje, ki je v konkretnem pravnem postopku pooblaščen tožeča stranka, od potrošnikov, ki so izrazili željo po zastopanju v odškodninski pravdi, zahteva simbolično nadomestilo za sodelovanje. Simbolično nadomestilo pa ne sme znašati več kot 5 % vrednosti nadomestila škode, ki je predmet postopka oziroma ne sme biti višje od 70 evrov.

Ta predlog zakona predvideva tudi mediacijo kot enostavnejši in hitrejši način reševanja sporov.

Prikaz ureditve v drugih pravnih sistemih

– Združeno kraljestvo

Najdlje so kolektivne tožbe razvite v Združenem kraljestvu, ki poleg splošnih modernih mehanizmov kolektivnega varstva v širšem smislu pozna tudi specialne kolektivne opustitvene tožbe na področju prava varstva potrošnikov ter specialne kolektivne odškodninske tožbe na področju konkurenčnega prava, natančneje omejevalnih ravnanj. Kolektivno varstvo v Združenem kraljestvu v širšem smislu lahko razdelimo v štiri skupine mehanizmov: specialno potrošniško zakonodajo, ki je v času, ko je bilo Združeno kraljestvo država članica EU, implementirala kolektivno varstvo v obliki kolektivnih opustitvenih tožb iz različnih evropskih direktiv; skupinske tožbe na rednih sodiščih (urejene v pravilu 19.6 Pravil pravnega postopka (CPR)) in skupinske tožbe na področju *konkurenčnega prava*.

Pravilo 19.6 CPR omogoča, da ena ali več oseb vložijo tožbo v imenu ali proti razredu posameznikov, ki imajo enak interes kot tožnik oziroma toženec, tj. predstavnik razreda, a se zaradi zahteve po izkazu varovanja istega interesa vseh, ki jih predstavlja tožnik oziroma toženec, v praksi redkokdaj uporabi. V praksi se zato večkrat uporabi mehanizem GLO (namenjen učinkovitejši obravnavi obstoječih primerov na raznih sodiščih v Angliji in Walesu), podoben našemu institutu združitve pravnih, ki zahteva, da imajo vse stranke obstoječ in identificiran tožbeni zahtevki, a je zaradi fleksibilnosti primernejši od togega pravila 19.6 CPR.

Primarno odgovornost za vlaganje kolektivnih opustitvenih tožb, ki so posledica implementacije evropskih potrošniških direktiv (o zavajajočem oglaševanju, o nepoštenih pogodbenih pogojih, o opustitvenih tožbah zaradi varstva potrošnikov, o nepoštenih poslovnih praksah) imajo v Združenem kraljestvu vladne agencije, npr. *Office of Fair Trading – OFT* (od *2014 Competition and Markets Authority*), če pa posamezna zakonodaja možnost uveljavljanja daje tudi potrošniškim organizacijam, pa mora te prej odobriti vlada.

Tudi mehanizem skupinske tožbe po sistemu *opt-in*, ki je bil na CAT (*Competition Appeal Tribunal*) na voljo med letoma 2002 in 2015, ni bil učinkovit in je za potrošniške organizacije v vlogi predstavnika razreda predstavljal preveliko finančno breme glede na pričakovane majhne učinke zaradi sistema *opt-in*. V tem času je bila vložena le ena kolektivna *opt-in* odškodninska tožba (*Which? v. JJB Sports plc* leta 2007 po pravnomočnosti odločbe OFT iz leta 2003). Potrošniška organizacija je predvidevala, da se bo postopku pridružil vsaj dva milijona potrošnikov, v resnici se jih je pričlih 130. Leta 2008 je prišlo do poravnave, zaradi česar je CAT ustavil postopek in naložil tožencu plačilo stroškov *Which?*. Predstavniki *Which?* so priznali, da je bila akcija vse prej kot uspešna, saj so porabili ogromno denarja in drugih virov za njeno izvedbo (npr. za obveščanje o akciji), ki je zajela bistveno premalo oškodovancev omejevalnega ravnanja. Iskanje oškodovancev naj bi bilo zamudno in neučinkovito, težave je povzročalo pravilo, da morajo biti vsi člani razreda poimensko navedeni na obrazcu. Poleg tega se je od vključenih oseb zahtevalo ogromno aktivnosti s predložitvijo računov, izpeljali so natečaj za odvetniško družbo, ki bi jih zastopala na sodišču, težave so imeli z izračunom preplačila itd. Po neuspešnem primeru *JJB Sports* se je na sistem usul plaz kritik in so se okrepile ideje po njegovem reformiranju po vzoru ameriške ureditve. Potrošniška organizacija je poudarjala, da do reforme obstoječega sistema tovrstnih akcij ne namerava voditi in da je za uspeh množičnega uveljavljanja zahtevkov nujno potrebna uveljavitev reprezentativne tožbe po sistemih *opt-out* in *cy pres*. Tem idejam

je z argumentom, da bo to omogočilo poplavo neobvladljivih in neutemeljenih primerov, pričakovano nasprotovala industrija, ki se je zavzemala za alternativno reševanje takih sporov.

Novi sistem *opt-out*, ki je v veljavi od oktobra 2015, naj bi bil zaradi zajema bistveno večjega obsega razreda in drugih novosti učinkovitejši. Zavedajoč se slabosti dotedanjega *opt-in* sistema in na podlagi študije primerjalnih ureditev je bil uveden omejen *opt-out* sistem z dodanimi pravnimi varovali za preprečitev njegove zlorabe (stroga presoja predloga s strani sodišča; možnost učinka *opt-out* le za osebe, domicilirane v Združenem kraljestvu; prepoved kaznovanih odškodnin; načelo *loser pays*; prepoved odvetniških nagrad, vezanih na višino odškodnine; nerazdeljena odškodnina se nameni *Access to Justice Foundation*). Zaradi novosti so se odločili, da ga uvedejo le na področju *konkurenčnega prava* in da pristojnost za reševanje primerov (tokrat tudi kot *stand-alone*, ne več le *follow-on*) podelijo CAT, ki je bil že do tedaj pristojen za obravnavo odškodninskih in drugih civilnih tožb zaradi kršitev *konkurenčnega prava*. Predstavniki razreda so lahko oškodovanci ali telo, ki »pristno« zastopa njihove interese (npr. potrošniške organizacije, ne pa odvetniške pisarne, vlagatelji ipd.). Predlog je v duhu Priporočila Komisije iz 2013 predvidel tudi *opt-out* kolektivno poravnavo na CAT.

Po uveljavitvi novih pravil kolektivnega varstva na področju *konkurenčnega prava* je v Združenem kraljestvu na vrsti praksa. Po novi sekciji 47B CA se je pred CAT odvilo že več primerov (npr. Gibson in Mastercard v letih 2016 in 2017), kar kaže na takojšnje intenziviranje uporabe mehanizmov kolektivnega varstva po izvedbi reforme njihove ureditve.

6. PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Presoja administrativnih posledic

a) v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov:

Predlog zakona nima novih administrativnih posledic glede na ZKoIT.

b) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov:

Predlog zakona nima novih administrativnih posledic glede na ZKoIT.

6.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki:

Predlog zakona nima posledic za okolje.

6.3 Presoja posledic za gospodarstvo:

Predlog zakona nima novih posledic za gospodarstvo glede na ZKoIT.

6.4 Presoja posledic za socialno področje:

Predlog zakona nima novih posledic za socialno področje glede na ZKoIT.

6.5 Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja:

Predlog zakona nima posledic za dokumente razvojnega načrtovanja.

6.6 Presoja posledic za druga področja

Predlog zakona ne bo vplival na druga področja.

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa:

Vlada oziroma resorno ministrstvo bo predstavilo zakon širši javnosti z javno oziroma spletno predstavitvijo sprejetega zakona.

6.8 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona

/

7. PRIKAZ SODELOVANJA JAVNOSTI PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA:

Delovno gradivo predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o kolektivnih tožbah (EVA 2022-2030-0013), je bilo dne 26. 4. 2023 objavljen na portalu eDEMOKRACIJA in na voljo javnosti za pripombe, predloge, komentarje. V skladu z Resolucijo o normativni dejavnosti²¹ je obdobje sodelovanja javnosti trajalo 30 dni.

V istem obdobju je potekalo strokovno in predhodno medresorsko sodelovanje, v okviru katerega so bili k sodelovanju povabljeni Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport, Gospodarska zbornica Slovenije, Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije, Trgovinska zbornica Slovenije, Združenje bank Slovenije, Vrhovno sodišče Republike Slovenije, Državno odvetništvo Republike Slovenije, Vrhovno državno tožilstvo Republike Slovenije, Odvetniška zbornica Slovenije, Notarska zbornica Slovenije, Združenje občin Slovenije, Skupnost občin Slovenije, Združenje mestnih občin Slovenije, Univerza v Ljubljani, Pravna fakulteta, Univerza v Mariboru, Pravna fakulteta, Evropska pravna fakulteta, Zveza potrošnikov Slovenije, Mednarodni inštitut za potrošniške raziskave, Društvo za razvoj slovenskega konjeništvaja, Zavod kolektiv 99, Evropski potrošniški center Slovenija.

Vsebinske odzive oziroma pripombe so podali Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport, Gospodarska zbornica Slovenije, Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije, Odvetniška zbornica Slovenije, Zveza potrošnikov Slovenije, Zavod kolektiv 99 in Združenje bank Slovenije.

K 2. členu (2. člen ZKoiT)

K 2. členu (2. člen ZKoiT), ki določa področje uporabe zakona, je Zavod kolektiv 99 podal predlog, da se polje uporabe kolektivnih sporov razširi na vsa področja varstva civilnih pravic (čezmejne obremenitve okolja, množične nesreče, okoljska škoda, itd.).

Ministrstvo za pravosodje (v nadaljnjem besedilu: MP) predlogu ni sledilo in je izhajalo iz narave kolektivne tožbe, ki izhaja iz četrtega odstavka 28. člena, in sicer se z njo uveljavljajo istovrstni zahtevki, postavljeni v imenu določljive skupine oseb, ki zadevajo ista, podobna ali povezana dejanska ali pravna vprašanja, se nanašajo na isti primer množičnega oškodovanja in so primerni za obravnavo v kolektivnem postopku ter skupna pravna in dejanska vprašanja za celotno skupino prevladujejo nad vprašanji, ki se nanašajo samo na posamezne člane skupine. Pri odškodninskih zahtevkih oziroma sporih v primeru množičnih nesreč ter okoljske škode je tipično, da so individualno utrpljene škode zelo različne, pogojene z okoliščinami, ki so lastne zgolj posameznim oškodovancem in zahtevajo (v tem delu) individualno obravnavo ter individualni dokazni postopek. Bolj primerno je, da se ta tožba omogoči na področjih, kjer so oškodovanja tipska in kjer je zahtevke posameznih oškodovancev možno kategorizirati po posameznih skupinah ali po skupnih značilnostih. Zakon sicer kljub temu dejstvu, omogoča vložitev kolektivne dajatvene tožbe tudi na okoljskem področju, vendar pa je le ta zamejen na omejen segment, in sicer na škodo, ki izvira iz okoljskih nesreč, kot jih določa, zakon, ki ureja varovanje okolja. Kolektivno odškodninsko tožbo je tako mogoče vložiti tudi v primeru zahtevkov iz naslova povračila škode, ki izvirajo iz odškodninske odgovornosti povzročitelja okoljske nesreče, kot jo določa zakon, ki ureja varovanja okolja. Vsekakor pa je treba upoštevati, da je lastnost teh škod ta, da so v tovrstnih sporih individualne škode zelo različne, nanje pa vplivajo okoliščine, ki so individualno

---

²¹ Uradni list RS, št. 95/09.

povezane s posameznimi oškodovanci (v primeru nepremoženjskih škod), kar vpliva na odločitev sodišča o odobritvi kolektivne tožbe.

K 4. členu (sedaj 5. členu; predlagani novi 4.a člen ZKoIT)

Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport (v nadaljnjem besedilu: MGTŠ) je predlagalo, da se v predlaganem novem 4.a členu določijo daljši roki, saj gre za sodelovanje s tujino.

MP meni, da so roki primerno določeni, in sicer je določen 8-dnevni rok za to, da nacionalna kontaktna točka posreduje zahtevo sodišča tuji nacionalni kontaktni točki, rok treh delovnih dni pa je določen za posredovanje odgovora tuje nacionalne kontaktne točke sodišču. Glede torej zgolj za posredovanje zahteve slovenskega sodišča tuji nacionalni kontaktni točki in dogovora pristojnega tujega organa sodišču, ki je podalo zahtevo.

K 5. členu (sedaj 6. členu; 5. člen ZKoIT)

K 5. členu so pripombe podali Združenje bank Slovenije (v nadaljnjem besedilu: ZBS), Zveza potrošnikov Slovenije (v nadaljnjem besedilu: ZPS), Gospodarska zbornica Slovenije (v nadaljnjem besedilu: GZS) in Zavod kolektiv 99.

ZBS je predlagala, da se prvi odstavek spremeni tako, da se glasi: *»Kolektivna tožba ali predlog za potrditev kolektivne poravnave je dopusten, če ga vložijo upravičena oseba iz 1. točke prvega odstavka 4. člena oziroma iz prvega odstavka 4.a člena, ki je reprezentativna.«*.

Po predlogu ZPS naj se v skladu z direktivo (četrti in peti odstavek 4. člena) ustrezno dopolni drugi odstavek 5. člena zakona, in sicer s kriteriji iz tretjega odstavka 4. člena direktive, ki so naštetih pod točko a) in f) (to je, da upravičena oseba izkaže 12-mesečno dejansko dejavnost na področju varstva potrošnikov pred vložitvijo tožbe in zahteva o javni objavi informacij o virih financiranja upravičene osebe na splošno, o organizacijski in upravni strukturi, ustanovnem namenu in dejavnostih). Hkrati predlaga še dopolnitev drugega odstavka 5. člena ZKoIT tako, da bo jasno razvidno, kateri subjekt je predmet presoje sodišča glede obstoja finančnih sredstev, človeških virov in pravnega znanja za zastopanje skupine, ker se v praksi pojavljajo različna tolmačenja. Nekatera tolmačenja poudarjajo, da sodišče to presojo opravi glede upravičene osebe, druga tolmačenja, da sodišče to presojo opravi glede odvetniške pisarne, ki je prevzela zastopanje in z upravičeno osebo sklenila dogovor o financiranju kolektivnega spora s prevzemom stroškovnega tveganja.

Zavod kolektiv 99 je predlagal dopolnitev 5. člena na način, da se v besedilo vnese pogoje, pod katerimi se šteje »da je upravičena oseba pod vplivom oseb« in da se dopolnijo kriteriji, v skladu s katerimi bi sodišče presojalo, katere so osebe, »ki imajo ekonomski interes za vložitev morebitne kolektivne tožbe«. Trenutno besedilo predloga ZKoIT je pomensko preveč odprto, sodiščem pušča preširoko polje proste presoje in morebitnim kršiteljem (toženim) omogoča raznorazne zlorabe. Dodatno naj se doda nov drugi odstavek 5. člena ZKoIT, ki naj se glasi: *»Ne glede na kriterije iz prvega odstavka tega člena, sodišče upravičeni osebi ne sme odreči reprezentativnosti in iz tega razloga kolektivne tožbe ne sme zavreči:*

- a. če do trenutka odločanja o reprezentativnosti ni bila vložena nobena druga konkurenčna kolektivna tožba, s katero druga upravičena oseba uveljavlja istovrstne zahtevke,*
- b. če obstaja resna nevarnost, da bi zaradi zavrženja tožbe del ali celota zahtevkov, ki jih v imenu članic in članov skupine uveljavlja upravičena oseba, v roku 12 mesecev po zavrženju zastarala; in*
- c. če nobena druga upravičena oseba, ki bi ji bilo mogoče priznati reprezentativnost, do trenutka odločanja o zavrženju ni izvedla aktivnosti na podlagi katerih je mogoče utemeljeno sklepati, da takšna upravičena oseba v roku iz prejšnjega odstavka namerava vložiti kolektivno tožbo.«*

MP je delno upoštevalo pripombo ZBS in ustrezno popravilo sklic na določbo 4. člena ZKoIT (namesto na prejšnji člen, saj se s predlogom zakona med 4. in 5. člen doda novi 4.a člen). Prav tako je delno sledilo pripombi ZPS in kriterije za presojo reprezentativnosti dopolnilo ter bolj jasno nomotehnično

preoblikovalo drugi odstavek 5. člena zakona. Kot smiselni oziroma potreben je MP ocenilo dodaten kriterij, ki so ga v okviru strokovnega usklajevanja podale GZS, ZPS in ZBS, da sodišče pri upravičeni osebi presoja reprezentativnost tudi z vidika morebitnih opravljenih aktivnosti upravičene osebe s ciljem ozaveščanja glede kršitve oziroma opravljenih aktivnosti s ciljem prostovoljnega prenehanja kršitev in prostovoljne povrnitve oškodovanja s strani povzročitelja. Hkrati je obrazložitev 5. člena dopolnilo na način, da sodišče presoja kriterije reprezentativnosti pri upravičeni osebi.

MP ni sledilo predlogu Zavoda kolektiv 99 za dopolnitev 5. člena. Glede presoje ekonomskega interesa MP pojasnjuje, da direktiva v recitalu (25) določa, da bi morali biti kvalificirani subjekti neodvisni in ne bi smeli biti pod vplivom oseb, ki niso potrošniki in imajo ekonomski interes za vložitev morebitne zastopniške tožbe, predvsem trgovcev ali hedge skladov, tudi v primeru financiranja s strani tretjih oseb. Kvalificirani subjekti bi morali v ta namen imeti vzpostavljene postopke, ki bi preprečevali tako vplivanje, pa tudi nasprotje med lastnimi interesi, interesi njihovih ponudnikov financiranja ter interesi potrošnikov. V skladu s tem direktiva v 4. členu med pogoji za imenovanje kvalificiranega subjekta določa tudi: da je neodvisen in ni pod vplivom oseb, ki niso potrošniki, zlasti ni pod vplivom trgovcev, in ki imajo ekonomski interes za vložitev morebitne zastopniške tožbe tudi v primeru financiranja s strani tretjih oseb, in ima v ta namen vzpostavljene postopke, ki preprečujejo tako vplivanje in nasprotje med lastnimi interesi, interesi njegovih ponudnikov financiranja ter interesi potrošnikov.

MP tudi ni sledilo predlogu navedenega zavoda za novi drugi odstavek 5. člena, saj je treba namen zakona, ki je opredeljen v drugem odstavku 1. člena ZKoliT, uresničevati ob zagotavljanju ustreznega procesnega jamstva za preprečitev nepoštenega pravnega, kar pa se zagotavlja ravno s kriteriji reprezentativnosti (presoja, ali je oseba resnično primeren zastopnik interesov skupine). MP pojasnjuje, da ZKoliT daje le opcijo in ne posega v posameznikovo pravico vložiti individualno tožbo.

K 7. členu (sedaj 10. členu; 28. člen ZKoliT)

K spremembam in dopolnitvam 28. člena ZKoliT so pripombe podali Odvetniška zbornica Slovenije (v nadaljnjem besedilu: OZS), ZBS, Gospodarska zbornica Slovenije (v nadaljnjem besedilu: GZS) ter Zavod kolektiv 99.

OZS je predlagala poenotenje terminologije »zahtevnost spora« in »razumnost nagrade« (7. točka četrtega odstavka 28. člena ZKoliT; prvi odstavek 61. člena ZKoliT; nova 4. alineja drugega odstavka 59. člena ZKoliT; nov tretji odstavek 59. člena) oziroma izrazila potrebo, da se razjasni, ali obstaja razlikovanje med dogovorom med odvetnikom in stranko ter med tretjo osebo in stranko. Nadalje je opozorila tudi na nekoliko nejasno besedilo šestega odstavka 28. člena in predlagala, da se preoblikuje na način, da bo njegovo sporočilo bolj jasno oziroma ne bo dvoma o tem, ali se poziv sodišča nanaša na prav vse situacije, ki so navedene v 6. in 7. točki četrtega odstavka tega člena ali zgolj na ustrezno določitev plačila, cene in stroškov.

ZBS je izrazilo mnenje, da iz predlaganega člena ni povsem jasno razvidno, ali se poziv sodišča nanaša samo na ustrezno določitev cene ali tudi na kaj drugega, ali pa npr. sodišče lahko pozove tožečo stranko tudi k popravni dogovora o stroških in financiranju postopka oziroma dogovora z odvetnikom v smislu vključitve določb, ki preprečujejo konflikt interesov (glej 6. točko četrtega odstavka 28. člena ZKoliT, ki se nanaša na problematiko konflikta interesov iz 59. člena na splošno – drugi in tretji odstavek 59. člena ZKoliT – možnost vpliva na poravnavo). Izražajo možnost domneve, da se to nanaša le na določanje cene in je presoja konflikta interesov v smislu drugega in tretjega odstavka 59. člena ločen element, ki ne more biti podvržen naknadnemu pozivu sodišča. Tj. če se ugotovi, da gre za enega izmed položajev iz drugega oziroma tretjega odstavka 59. člena, se kolektivna tožba zavrže, ne glede na popravno določbo dogovora glede cene, ki ustreza zahtevnosti spora (razumne premije). Še vedno torej ni razrešeno vprašanje konflikta interesov oziroma način razreševanja konflikta interesov v primerih financiranja, bodisi da je to odvetnik bodisi tretja oseba. Odvetniki imajo v vsakem primeru interes za vpliv na odločitve svoje stranke, vključno z odločitvami za poravnavo (tretji odstavek 59. člena).

GZS je podala predlog, da se ponovno preuči, ali je ustrezno, da sodišče v primeru neizpoljenosti pogoja iz 6. točke četrtega odstavka 28. člena ZKoIT poziva stranko na dopolnitev. Dikcija iz 6. točke četrtega odstavka 28. člena ZKoIT »so izpolnjeni pogoji iz 59. člena tega zakona glede dogovorov o stroških in financiranju postopka« namreč ni jasna, predvsem pa menijo, da ta dikcija ni konsistentna z jezikom 59. člena ZKoIT. V drugem odstavku 59. člena so namreč naštetih položaji (zadržki), ki imajo za posledico zavrnitev odobritve kolektivne tožbe, ne pa le poziv za popravek (npr. navzkrižje interesov, financer sploh nima sredstev, financiranje kolektivne tožbe zoper financerja). Zato menijo, da bi bilo treba dikcijo v 6. točki četrtega odstavka 28. člena ZKoIT popraviti tako, da bo jasno, na katere konkretne pravne položaje se veže pooblastilo sodišča iz predlaganega novega šestega odstavka 28. člena ZKoIT. Z drugimi besedami, katere konkretne kršitve varovalk iz drugega in tretjega odstavka 59. člena je mogoče na poziv sodišča sanirati z ustrezno dopolnitvijo in katere kršitve privedejo do zavrnitve certifikacije kolektivne tožbe *a limine*.

GZS nasprotuje spremembi, po kateri se v 28. členu v četrtem odstavku v 7. točki beseda »razumen« nadomesti z besedilom »ustreza zahtevnosti spora«, saj je predlagana rešitev, po njihovem mnenju, sistemsko neustrezna. Po njihovem mnenju bi tudi klasičen »dogovor z odvetnikom o plačilu po deležu iz prisojenega« moral biti podvržen standardu razumnosti v fazi certifikacije, saj gre pri institutu *contingency fee* prav tako za financiranje kolektivne tožbe s strani tretjega v širšem pomenu besede; v konkretnem primeru financiranje stroškov zastopanja. Po naravi gre za premijo za uspeh odvetnika, ki je negotova in je odvisna od različnih tveganih dejavnikov (investicija). Zato kriterij »zahtevnosti spora« v tem primeru ni primeren in zgreši pravno naravo (bistvo) instituta *contingency fee*. Nadaljnji argument je, da se *contingency fee* dogovarja med odvetnikom in upravičeno osebo za vložitev kolektivne tožbe (zastopnikom skupine), tak dogovor pa učinkuje v breme oškodovancev – tretjih oseb, ki nimajo nujno enakih interesov kakor zastopnik skupine oziroma odvetnik in zato obstaja posebna potreba po varovanju položaja oškodovancev. Uporaba dveh različnih pravnih standardov za sorodne institute (v 6. in 7. točki četrtega odstavka 28. člena), ki vsi sodijo v okvir definicije financiranja kolektivne tožbe s strani tretjega, je nenazadnje neustrezna s pravno systemskega vidika in z vidika pravne varnosti. Predlagatelj v predlaganem novem tretjem odstavku 59. člena ZKoIT predlaga, po mnenju GZS, ustrezno opredelitev kriterijev, po katerih sodišče presoja »razumnost« dogovorjene premije in eden od teh kriterijev je tudi »zahtevnost spora«.

V Zavodu kolektiv 99 predlagajo, da se v luči predlagane dopolnitve 28. člena ZKoIT predlog dopolni tako, da se v besedilo vnese jasne kriterije za presojo pojma »ustreza zahtevnosti spora«, po zgledu opredelitve pojma »razumnosti premije« iz 59. člena ZKoIT.

MP je pripombe štelo za utemeljene in besedilo tega člena zapisalo bolj jasno oziroma tako, da so jasno razvidne posledice oziroma postopanje sodišča za vsak primer posebej. V tem členu se dodajata novi šesti in sedmi odstavek, ki določata posledice oziroma postopanje sodišča posebej za primer, ko ni izpolnjen pogoj iz 6. in posebej pogoj iz 7. točke četrtega odstavka tega člena. Če sodišče oceni, da ni izpolnjen pogoj iz 6. točke četrtega odstavka 28. člena glede razumnosti premije, pozove tožečo stranko, da v določenem roku popravi ali predloži nov dogovor o stroških in financiranju postopka. Če sodišče oceni, da niso izpolnjeni drugi pogoji iz 59. člena tega zakona, ki jih je mogoče v razumem roku odpraviti, pozove tožečo stranko, da v določenem roku zagotovi, da so izpolnjeni vsi pogoji iz 59. člena tega zakona. Upoštewane so bile tudi pripombe glede potrebe po bolj jasni opredelitvi terminov »razumnost« oziroma »zahtevnost« spora.

K 10. členu (sedaj 13. členu; 52. člen ZKoIT)

MGTŠ je predlagalo črtanje 52. člena ZKoIT tudi v delu, ki omogoča, da kolektivno opustitveno tožbo za varstvo kolektivnih pravic potrošnikov kot upravičena oseba lahko vloži tudi zbornica ali poslovno združenje, katerega član je podjetje, ki je tožena stranka, saj bi šlo za navzkrižje interesov med strankama, ki onemogoča, da bi ta določba zaživela v praksi.

MP je predlogu v celoti sledilo.

K 13. členu (sedaj 16. členu; 59. člen ZKoliT)

OZS je podala pripombo, da ni razrešeno navzkrižje interesov, oziroma ni predviden ustrezen način reševanja navzkrižja interesov v primerih financiranja, bodisi da je financer odvetnik bodisi tretja oseba. V vsakem primeru namreč obstaja interes za vpliv na odločitve stranke, vključno z odločitvijo za poravnavo (tretji odstavek 59. člena ZKoliT).

ZPS je uvodoma poudarila, da bi bilo treba predvideti možnost javnega financiranja in urediti tudi bistvene posebnosti financiranje s strani tretje osebe, saj jih besedilo sedanjega 59. člena ZKoliT ne upošteva v celoti ter odpraviti oziroma omejiti možnost vpogleda v financiranje in strategijo vodenja postopka tožeče stranke. Povsem zadostuje pristojnost sodišča, da v primeru utemeljenega dvoma od tožeče stranke zahteva razkritje financiranja kolektivne tožbe.

Glede na vse navedeno je ZPS predlagala, da se črta prvi odstavek 59. člena; da se v novem tretjem odstavku 59. člena črta naslednji stavek: *»...Kadar je financiranje kolektivne tožbe zagotovljeno v obliki posojila, se šteje, da premija ni razumna, če se kot dogovorjena premija štejejo obresti, ki presegajo obrestno mero zakonsko določenih zamudnih obresti.«*; da se na koncu člena doda nov odstavek: *»Sodišče lahko v primeru, če se pojavi utemeljen dvom glede izpolnjevanja pogojev iz predhodnih odstavkov tega člena, zahteva od tožeče stranke, da sodišču razkrije finančni pregled, v katerem so navedeni viri sredstev, ki se uporabljajo za financiranje kolektivne tožbe.«*

MP je po predlogu ZPS z namenom preprečevanja oziroma zmanjševanja tveganja zlorab informacij oziroma podatkov iz dogovora o financiranju v prvem odstavku dodalo nov drugi stavek, ki daje tožeči stranki možnost, da sodišču predlaga delno prekritje vsebine v dogovoru o financiranju, ki je poslovna skrivnost in ni pomembna za presojo kriterijev iz 59. člena zakona. Nadalje je upoštevalo dejstvo, da je financer kolektivne tožbe oziroma tretja oseba lahko tudi odvetnik, ter dopolnilo prvo alinejo tretjega odstavka 59. člena ZKoliT z dopolnitvijo pogoja za presojo (ne)dopustnosti financiranja kolektivne tožbe. Po predlagani določbi tako s strani tretje osebe, ki financira kolektivno tožbo, ni dopustno odločilno vplivati na procesne odločitve tožeče stranke, vključno z odločitvami za poravnavo, če te škodujejo kolektivnim interesom potrošnikov, ki jih zastopniška tožba zadeva.

K 14. členu (sedaj 17. členu; 61. člen ZKoliT)

Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije, OZS, GIZ in Zavod kolektiv 99 so podali pripombe k spremembi 61. člena ZKoliT.

Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije je izrazila dvom o potrebnosti dostavka glede zahtevnosti spora, glede na to, da gre za pogodbeni dogovor med odvetnikom in stranko.

OZS je za sporno označila poseganje sodišča v dogovor med odvetnikom in stranko. Hkrati je izrazila dvom, ali je poziv sodišča k znižanju nagrade način preprečevanja navzkrižja interesov. Izraženo je bilo tudi mnenje, da črtanje t. i. *sui generis* odvetniškega financiranja vnaša nejasnost v ureditev, saj ni jasno razvidno, ali se odvetnik, ki je obenem tudi financer, lahko dogovori za višjo premijo od 15-odstotnega deleža dosojenega zneska.

ZBS meni, da bi bilo treba poenotiti tudi terminologijo »zahtevnost spora« in »razumnost premije«. V 59. členu (6. točka četrtega odstavka 28. člena, ki je predmet spremembe v tekstu, se nanaša ravno na ta člen) se omenja razumnost premije (in ne zahtevnost spora) in dodaja nov tretji odstavek, ki tudi opredeljuje razumnost premije (ta med drugim vključuje tudi zahtevnost spora). Treba je razjasniti, ali obstaja razlikovanje med dogovorom med odvetnikom in stranko ter tretjo osebo in stranko. Nadalje je treba razjasniti in določno opredeliti še, ali se pri dogovoru med odvetnikom in stranko upošteva zahtevnost spora, pri dogovoru med tretjo osebo in stranko pa razumnost premije.

Zavod kolektiv 99 je podal predlog k ponovnemu razmisleku o spremembi prvega odstavka 61. člena ZKoliT. Iz izkušenj poročajo, da interesa za zastopanje v kolektivnih postopkih med slovenskimi odvetniki in odvetniškimi družbami že pod sedaj veljavnimi pogoji ni. Odvetniki in odvetniške družbe se namreč v primeru prevzema zastopanja bojijo negativnih posledic takšnega zastopanja, ki bi jih utrpeli s strani najrazličnejših subjektov v Sloveniji. Po njihovem mnenju bo sprememba prvega odstavka 61. člena pomenila, da bo interes za zastopanje v kolektivnih sporih v celoti izginil in da se bo pomembno zmanjšal. Namen zakonodajalca bi moral biti, da se z ukrepi iz ZKoliT k zastopanju potrošnic in potrošnikov spodbudi tudi največje in najboljše odvetniške družbe.

MP je sledilo pripombam v okviru strokovnega usklajevanja in izenačilo jamstva ter varovalke za vse financerje kolektivne tožbe (s tem se ne ukinja možnost, da tudi odvetnik ali odvetniška družba nastopa kot financer kolektivne tožbe). Sodišče bo po kriterijih iz tretjega odstavka 59. člena zakona presojalo tako razumnost dogovorjene premije kot tudi dogovora za plačilo med odvetnikom in stranko. Tudi dogovor o odvetniški nagradi ima lahko elemente financiranja, glede na to, da oškodovanci nimajo položaja stranke v postopku, mora sodišče tudi v tem primeru opraviti presojo o razumnosti dogovora. V skladu s predlagano ureditvijo se lahko odvetnik s tožečo stranko v skladu z zakonom, ki ureja odvetništvo, dogovori za plačilo, ki je višja od odvetniške tarife, ali da namesto plačila po odvetniški tarifi prejme nagrado največ 15-odstotni delež od zneska, ki ga bo sodišče prisodilo, ob pogoju, da je dogovor razumen.

MP je v okviru strokovnega in predhodnega medresorskega usklajevanja prejelo tudi **nekaj predlogov za spremembo oziroma dopolnitev členov, ki v predlogu novele niso bili predmet sprememb oziroma dopolnitev:**

- ZBS je predlagalo, da se skladno s petim odstavkom 4. člena Direktive 2020/1828 tudi za t. i. domače upravičene osebe predpišejo podobna merila za vložitev kolektivne tožbe (4. člen ZKoliT).

MP pojasnjuje, da so kriteriji za presojo upravičenosti za vložitev kolektivne tožbe za namene vlaganja čezmejnih in notranjih kolektivnih tožb že vsebinsko enaki oziroma skladni s cilji Direktive 2020/1828. Direktiva v 5. odstavku 4. člena določa, da imajo države članice možnost določiti, če se bodo merila iz 3. odstavka 4. člena Direktive 2020/1828 uporabljala tudi za namene vlaganja notranjih kolektivnih tožb. Glede na to, da so v ZKoliT že določeni vsebinsko enaki kriteriji, ki se z novelo zakona še dopolnjuje in se s tem razlikujejo le še v obdobju dejanskega izvajanja javne dejavnosti na področju varstva potrošnikov, sprememba oziroma dopolnitev v tem delu ni potrebna.

- ZPS predlaga črtanje določbe 2. točke tretjega odstavka 29. člena ZKoliT iz naslednjega razloga: Vložitev tožbe predstavlja veliko finančno breme za tožečo stranko, ki pa ga še dodatno zaostri določba ZKoliT, ki dopušča, da tožena stranka, ki je zaradi simetrije informacij in finančne moči vedno močnejša stranka v postopku, zahteva še plačilo varščine za stroške postopka. Preizkus, ali ima tožeča stranka zadostna sredstva ali ustrezna zavarovanja za poplačilo stroškov tožene stranke, opravi sodišče v skladu s 59. členom ZKoliT (29. člen ZKoliT).

MP pojasnjuje, da je določitev varščine po tretjem odstavku 29. člena fakultativne narave. Prav tako je v domeni in oceni sodišča določitev višine varščine. MP se strinja z ZPS, da sodišče pri morebitni določitvi varščine upošteva tudi izpolnjenost in razkritje pogojev v skladu z 59. členom.

- ZPS je izpostavila, da je nujno potrebno urediti oblike javnega financiranja, ker le to omogoča, da uporaba kolektivnih sporov kot mehanizma za varstvo interesov potrošnikov ni odvisna od finančne (ne)zmožnosti potrošniške organizacije za vodenje sodnega postopka. Javno financiranje mora biti namenjeno strukturni podpori delovanja nevladnih potrošniških organizacij, ki izpolnjujejo merila, ki jih določa direktiva (s tem v zvezi sklicevanje na 70. točko uvodnega dela Direktive 2020/1828 in 20. člen Direktive 2020/1828).

MP pojasnjuje, da ta tematika ne spada v okvir ureditve procesnih pravil, ki urejajo kolektivne postopke.

- ZPS je predlagala tudi, da se določijo pravila, ki omogočajo potrošniški organizaciji, da v določenih primerih od potrošnikov, ki se pridružijo kolektivni tožbi (sistem vključitve ali izključitve), lahko zahteva ustrezno pristopnino ali prispevek za sodelovanje v kolektivni tožbi.

MP pojasnjuje, da lahko potrošniška organizacija tako pristopnino na volonterski ravni zaprosi že sedaj, in ocenjuje, da ni ustrezno, da se pogojuje upravičenost do kolektivne odškodnine potrošnika s predhodnim obveznim plačilom tovrstnega prispevka.

8. PODATEK O ZUNANJEM STROKOVNJAKU OZIROMA PRAVNI OSEBI, KI JE SODELOVALA PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA, IN ZNESKU PLAČILA ZA TA NAMEN:

Inštitut za primerjalno pravo pri Pravni fakulteti v Ljubljani je v okviru Ciljnega raziskovalnega programa »CRP 2021« z naslovom »Uveljavljanje kolektivnega sodnega varstva v primerih množičnega oškodovanja potrošnikov in drugih skupin oškodovancem v Sloveniji« (ang. »*Collective judicial redress in cases of mass harm sustained by the consumers and other groups of victims in Slovenia*«) septembra 2022 pripravil celovito analizo, ki obsega dva vsebinska sklopa, in sicer prvi sklop z naslovom Analiza ureditve kolektivnega varstva v Republiki Sloveniji in njegove uporabe v praksi in drugi sklop z naslovom Prenos Direktive 2020/1828 ter primerjava določil Direktive 2020/1828 z obstoječim sistemom kolektivnega varstva v Republiki Sloveniji z analizo kritičnih točk sistemske neskladnosti obeh ureditev: **IPP-PF Kolektivno varstvo v RS - finalna 31052023.**

9. NAVEDBA, KATERI PREDSTAVNIKI PREDLAGATELJA BODO SODELOVALI PRI DELU DRŽAVNEGA ZBORA IN DELOVNIH TELES

- dr. Dominika Švarc Pipan, ministrica za pravosodje,
- mag. Valerija Jelen Kosi, državna sekretarka,
- dr. Igor Šoltes, državni sekretar,
- Miha Verčko, generalni direktor Direktorata za civilno pravo.

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen

V Zakonu o kolektivnih tožbah (Uradni list RS, št. 55/17) se v 1. členu tretji odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(3) S tem zakonom se v pravni red Republike Slovenije prenaša Direktiva (EU) 2020/1828 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. novembra 2020 o zastopniških tožbah za varstvo kolektivnih interesov potrošnikov in razveljavitvi Direktive 2009/22/ES (UL L št. 409 z dne 4. 12. 2020, str. 1), zadnjič spremenjena z Uredbo (EU) 2022/1925 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. septembra 2022 o tekmovalnih in pravičnih trgih v digitalnem sektorju in spremembi direktiv (EU) 2019/1937 in (EU) 2020/1828 (akt o digitalnih trgih) (UL L št. 265 z dne 12. 10. 2022, str. 1) (v nadaljnjem besedilu: Direktiva 2020/1828).«.

2. člen

V 2. členu se v prvem odstavku:

– 1. točka spremeni tako, da se glasi:

»1. zahtevki potrošnic in potrošnikov (v nadaljnjem besedilu: potrošniki) proti podjetjem zaradi kršitev pravic potrošnikov;«;

– 2. točka črta;

– v 3. točki, ki postane 2. točka, besedilo »6. in 9. člena Zakona o preprečevanju omejevanja konkurence (Uradni list RS, št. 36/08, 40/09, 26/11, 87/11, 57/12, 39/13 – odl. US, 63/13 – ZS-K, 33/14 in 76/15)« nadomesti z besedilom »5. in 8. člena Zakona o preprečevanju omejevanja konkurence (Uradni list RS, št. 130/22)«;

– dosedanje 4., 5. in 6. točka postanejo 3., 4. in 5. točka.

3. člen

V 3. členu se:

– v 3. točki za besedo »poravnave« doda besedilo »in je namenjen kolektivnemu varstvu interesov članov skupine«;

– v 17. točki pika na koncu točke nadomesti s podpičjem;

– za 17. točko doda nova 18. točka, ki se glasi:

»18. financiranje kolektivne tožbe s strani tretje osebe pomeni, da tretja oseba zagotavlja tožeči stranki financiranje dela ali vseh stroškov postopka v zameno za dogovorjeno premijo v primeru uspeha z zahtevkom, običajno kot delež od zneska, ki ga bo prisodilo sodišče, oziroma delež od zneska, dogovorjenega s poravnavo, doseženo v postopku.«.

4. člen

V 4. členu se za tretjim odstavkom doda nov četrti odstavek, ki se glasi:

»(4) Oseba iz 1. točke prvega odstavka tega člena mora imeti na svojih spletnih straneh objavljene informacije o virih svojega financiranja na splošno, svoji organizacijski in upravni strukturi, strukturi članstva, ustanovnem namenu in dejavnostih.«.

5. člen

Za 4. členom se doda nov 4.a člen, ki se glasi:

»4.a člen

(procesno upravičenje za kolektivno varstvo interesov potrošnikov po Direktivi (EU) 2020/1828)

(1) Kolektivno tožbo ali predlog za potrditev kolektivne poravnave lahko poleg oseb iz prejšnjega člena vložijo tudi oseba, ki zastopa interese potrošnikov in je vpisana na seznam upravičenih oseb, ki so bile vnaprej imenovane za namen vlaganja potrošniških kolektivnih tožb v drugi državi članici Evropske unije (v nadaljnjem besedilu: druga država članica) in če njen ustanovni namen v posameznem primeru upravičuje vložitev tožbe ali predloga za kolektivno poravnavo.

(2) Če tožena stranka izkaže upravičen dvom, da upravičena oseba iz prejšnjega odstavka v drugi državi članici izpolnjuje pogoje za vložitev potrošniške kolektivne tožbe v drugi državi članici po Direktivi (EU) 2020/1828, sodišče preveri, ali je upravičena oseba za vložitev potrošniških kolektivnih tožb v drugi državi članici vpisana na seznam upravičenih oseb, ki so bile vnaprej imenovane za namen vlaganja potrošniških kolektivnih tožb v tej državi, ali prek nacionalne kontaktne točke iz 57.c člena tega zakona od nacionalne kontaktne točke v drugi državi članici zahteva, da preveri, ali upravičena oseba izpolnjuje pogoje za vložitev potrošniške kolektivne tožbe v drugi državi članici po Direktivi (EU) 2020/1828.

(3) Nacionalna kontaktna točka iz 57.c člena tega zakona mora v osmih dneh od prejema zahteve sodišča iz prejšnjega odstavka to zahtevo poslati nacionalni kontaktni točki države, pri kateri je upravičena oseba za vložitev potrošniških kolektivnih tožb v drugi državi članici vpisana na ta seznam.

(4) Ko nacionalna kontaktna točka iz 57.c člena tega zakona prejme odgovor nacionalne kontaktne točke druge države članice, ga nemudoma, najkasneje pa v treh delovnih dneh posreduje sodišču.«.

6. člen

V 5. členu se v prvem odstavku besedi »prejšnjega člena« nadomestita z besedilom »4. člena tega zakona«.

Drugi odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(2) Sodišče pri ugotavljanju reprezentativnosti presoja, ali bo upravičena oseba ustrezen zastopnik skupine, ki bo deloval pošteno in primerno ter v najboljšem interesu njenih članov, pri čemer upošteva zlasti:

- obstoj njene neodvisnosti in da ni pod vplivom oseb, ki niso člani skupine, zlasti da ni pod vplivom oseb, ki imajo ekonomski interes za vložitev morebitne kolektivne tožbe,
- obstoj njenih finančnih sredstev, človeških virov in pravnega znanja za zastopanje skupine,
- aktivnosti, ki jih je opravila z ozaveščanjem glede kršitve ter aktivnosti, usmerjene v prostovoljno prenehanje kršitev in prostovoljno povrnitev oškodovanja s strani povzročitelja,
- aktivnosti, ki jih je že opravila glede priprave kolektivne poravnave ali kolektivne tožbe ter glede organiziranja oškodovancev in komuniciranja z njimi,
- število oškodovancev, ki je podprlo njene aktivnosti glede konkretnega primera množičnega oškodovanja,
- njeno medijsko nastopanje in prisotnost ter razširjanje informacij o zatrjevani kršitvi pravic in svoji nameri, da vložijo kolektivno odškodninsko tožbo, morebitna nasprotja med posameznimi podskupinami v okviru skupine, obstoj in aktivnosti drugih upravičenih oseb ter morebitne izkušnje pri uveljavljanju kolektivnih zahtevkov.«.

Za drugim odstavkom se doda novi tretji odstavek, ki se glasi:

»(3) Namera o vložitvi kolektivne tožbe mora upravičena oseba objaviti na svojih spletnih straneh.«.

Dosedanji tretji odstavek postane četrti odstavek.

7. člen

V 9. členu se v prvem odstavku besedilo »3. točke« nadomesti z besedilom »2. točke«.

8. člen

Za 9. členom se doda nov 9.a člen, ki se glasi:

»9.a člen
(izvršitev sklepa o predložitvi listine, ki je pri stranki)

Če stranka, ki ima listino, noče ugoditi sklepu, s katerim ji je naloženo, naj jo predloži, ali če proti prepričanju sodišča zanika, da bi bila listina pri njej, sodišče pravnomočni sklep o tem, da mora stranka predložiti listino, izvrši po uradni dolžnosti po pravilih izvršilnega postopka.«.

9. člen

V 10. členu se za petim odstavkom doda nov šesti odstavek, ki se glasi:

»(6) Poleg objave v registru mora tožeča stranka na svojih spletnih straneh zagotoviti, da so objavljeni podatki o statusu kolektivne tožbe, ki jo je vložila, in izidu postopka s kolektivno tožbo.«.

10. člen

V 28. členu se v četrtem odstavku:

– v 6. točki črta besedilo »glede dogovorov o stroških in financiranju postopka«,

– 7. točka spremeni tako, da se glasi:

»7. sodišče oceni, da je morebitni dogovor z odvetnikom v skladu z 61. členom tega zakona razumen.«.

Za petim odstavkom se dodata nova šesti in sedmi odstavek, ki se glasita:

»(6) Če sodišče oceni, da ni izpolnjen pogoj iz 6. točke četrtega odstavka tega člena glede razumnosti premije, pozove tožečo stranko, da v določenem roku popravi ali predloži nov dogovor o stroških in financiranju postopka. Če sodišče oceni, da niso izpolnjeni drugi pogoji iz 59. člena tega zakona, ki jih je mogoče v razumem roku odpraviti, pozove tožečo stranko, da v določenem roku zagotovi, da so izpolnjeni vsi pogoji iz 59. člena tega zakona.

(7) Če sodišče ugotovi, da ni izpolnjen pogoj iz 7. točke četrtega odstavka tega člena, pozove tožečo stranko, da v določenem roku predloži popravljen ali nov dogovor z odvetnikom.«.

11. člen

V 35. členu se za četrtem odstavkom doda nov peti odstavek, ki se glasi:

»(5) Če sodišče tekom postopka ugotovi, da je upravičena oseba za vložitev potrošniških kolektivnih tožb v drugi državi članici izbrisana s seznama upravičenih oseb, na predlog člana skupine ali druge upravičene osebe izda sklep, da se tožeča stranka zamenja z drugo upravičeno osebo, če je pripravljena vstopiti v postopek.«

V dosedanjem petem odstavku, ki postane šesti odstavek, se besedi »prejšnjega odstavka« nadomestita z besedilom »prejšnjih dveh odstavkov«.

Šesti odstavek postane sedmi odstavek.

12. člen

V 51. členu se v prvem odstavku za besedama »pravice potrošnikov« črtata vejica in besedilo »določene z zakonom, ki ureja varstvo potrošnikov, ali drugim zakonom,«.

13. člen

52. člen se črta.

14. člen

56. člen se črta.

15. člen

Za 57. členom se dodajo naslov novega IV.a poglavja ter novi 57.a, 57.b in 57.c člen, ki se glasijo:

»IV.a poglavje
UPRAVIČENE OSEBE ZA VLOŽITEV POTROŠNIŠKIH KOLEKTIVNIH TOŽB V DRUGI DRŽAVI
ČLANICI PO DIREKTIVI (EU) 2020/1828

57.a člen

(seznam upravičenih oseb za vložitev potrošniških kolektivnih tožb v drugi državi članici)

(1) Za vložitev potrošniških kolektivnih tožb v drugi državi članici je upravičena oseba, ki je vpisana na seznam upravičenih oseb za vložitev potrošniških kolektivnih tožb v drugi državi članici (v nadaljnjem besedilu: seznam), ki ga vodi ministrstvo, pristojno za varstvo potrošnikov.

(2) Na seznam se vpiše pravna oseba zasebnega prava s sedežem v Republiki Sloveniji, če izpolnjuje naslednje pogoje:

1. izkaže 12-mesečno dejansko javno dejavnost na področju varstva interesov potrošnikov pred vložitvijo zahteve za vpis na seznam;
2. glede na svoj ustanovni namen izkazuje legitimen interes za varstvo interesov potrošnikov;
3. opravlja nepridobitno dejavnost na področju varstva potrošnikov;
4. zoper njo ni začel postopek zaradi insolventnosti;
5. je neodvisna in ni pod vplivom oseb, ki niso potrošniki, zlasti ni pod vplivom trgovcev, in ki imajo ekonomski interes za vložitev morebitne kolektivne tožbe tudi v primeru financiranja s strani tretjih oseb, in ima v ta namen vzpostavljene postopke, ki preprečujejo tako vplivanje in nasprotje med lastnimi interesi, interesi njegovih ponudnikov financiranja ter interesi potrošnikov;
6. prek vseh ustreznih sredstev v enostavnem in razumljivem jeziku, zlasti na svojih spletnih straneh, objavlja informacije, ki dokazujejo, da izpolnjuje merila iz 1. do 5. točke tega odstavka, ter informacije o virih svojega financiranja na splošno, svoji organizacijski in upravni strukturi, strukturi članstva, ustanovnem namenu in dejavnostih.

(3) Ministrstvo, pristojno za varstvo potrošnikov, vodi seznam upravičenih oseb za vložitev potrošniških kolektivnih tožb v drugi državi članici.

(4) Ministrstvo, pristojno za varstvo potrošnikov, Evropski komisiji sporoči seznam oseb, ki so upravičene za vložitev potrošniške kolektivne tožbe v drugi državi članici, in vsako spremembo tega seznama ter ga javno objavlja na svojih spletnih straneh.

(5) Upravičena oseba iz prvega odstavka tega člena mora na svojih spletnih straneh objaviti namero o vložitvi kolektivne tožbe, podatke o statusu kolektivne tožbe, ki jo je vložila, in izidu postopka s kolektivno tožbo.

57.b člen
(vpis in izbris s seznama)

(1) O vpisu na seznam in izbrisu s seznama odloča ministrstvo, pristojno za varstvo potrošnikov, če pravna oseba deluje na področju varstva potrošnikov, ki ga urejajo predpisi ministrstva, pristojnega za varstvo potrošnikov. Ministrstvo, pristojno za varstvo potrošnikov, vpiše na seznam tudi upravičeno osebo na podlagi odločbe iz drugega in tretjega odstavka tega člena.

(2) Če pravna oseba deluje na področju varstva potrošnikov, ki ga ureja predpis, ki ne sodi v pristojnost ministrstva, pristojnega za varstvo potrošnikov, vloži vlogo za vpis pri ministrstvu, ki je pristojno za ta predpis. Ministrstvo iz prejšnjega stavka odloči o vpisu na seznam in po pravnomočnosti odločbe pošlje ministrstvu, pristojnemu za potrošnike, odločbo o vpisu na seznam.

(3) Če pravna oseba deluje na področju varstva potrošnikov, ki ga urejajo predpisi, ki so v pristojnosti več ministrstev, se vloga vloži in o vlogi odloča ministrstvo, pristojno za predpise, kjer pravna oseba pretežno deluje, po predhodnem soglasju ministrstev, pristojnih za ostale predpise. Druga ministrstva izdajo soglasje, če pravna oseba izpolnjuje 1., 2., 3., 5. in 6. točke drugega odstavka prejšnjega člena.

(4) Ministrstvo, ki je odločilo o vpisu na seznam, preveri, ali upravičena oseba za vložitev potrošniških kolektivnih tožb v drugi državi članici še izpolnjuje pogoje iz drugega odstavka prejšnjega člena:

- če prejme zahtevo s strani nacionalne kontaktne točke druge države članice, nacionalne kontaktne točke ali Evropske komisije,
- najmanj pa vsakih pet let po uradni dolžnosti.

(5) Upravičena oseba za vložitev potrošniških kolektivnih tožb v drugi državi članici se izbriše s seznama, če:

- ministrstvo, ki je izdalo odločbo, ugotovi, da ne izpolnjuje več pogojev iz drugega odstavka prejšnjega člena,
- sama to zahteva.

(6) O pritožbi zoper odločbo iz prejšnjega odstavka in o pritožbi zoper odločbo, s katero je bila zavrnjena vloga za vpis na seznam, odloča Vlada Republike Slovenije.

(7) Minister, pristojen za varstvo potrošnikov, predpiše podrobnejša pravila vodenja seznama in postopka vpisa na seznam.

57.c člen
(nacionalna kontaktna točka)

Ministrstvo, pristojno za varstvo potrošnikov, opravlja naloge nacionalne kontaktne točke za pomoč državam članicam pri preverjanju izpolnjevanja pogojev upravičenih oseb za vložitev potrošniških kolektivnih tožb v drugi državi članici v skladu s četrtem odstavkom 5. člena Direktive 2020/1828.«.

16. člen

V 59. členu se v prvem odstavku doda nov drugi stavek, ki se glasi: »Če tožeča stranka ob predložitvi dogovora o financiranju tako predlaga, sodišče prekrije del dogovora o financiranju, ki vsebuje poslovne skrivnosti, če ni pomemben za presojo kriterijev iz tega člena.«.

V drugem odstavku se v tretji alineji pika na koncu nadomesti s podpičjem in doda nova četrta alineja, ki se glasi:

»– dogovorjena premija ni razumna.«.

Za drugim odstavkom se doda nov tretji odstavek, ki se glasi:

»(3) Sodišče pri presoji razumnosti dogovorjene premije upošteva zlasti zahtevnost spora, obseg prevzetega tveganja glede na stroške in zahtevnost spora ter pravice članov skupine do prejema polnega nadomestila. Kadar je financiranje kolektivne tožbe zagotovljeno v obliki posojila, se šteje, da premija ni razumna, če se kot dogovorjena premija štejejo obresti, ki presegajo obrestno mero zakonsko določenih zamudnih obresti.«.

V dosedanjem tretjem odstavku, ki postane četrti odstavek, se:

- v prvi alineji za besedo »poravnava« dodata vejica in besedilo »če te škodujejo kolektivnim interesom potrošnikov, ki jih zastopniška tožba zadeva«,
- v drugi alineji podpičje nadomesti s piko,
- tretja alineja črta.

17. člen

V 61. členu se prvi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(1) Odvetnik se s tožečo stranko v skladu z zakonom, ki ureja odvetništvo, lahko dogovori za plačilo, ki je višje od odvetniške tarife, ali da namesto plačila po odvetniški tarifi prejme kot nagrado največ 15-odstotni delež od zneska, ki ga bo sodišče prisodilo, če je takšen dogovor razumen, upošteva kriterije, ki jih določa tretji odstavek 59. člena tega zakona.«.

Prehodni in končna določba

18. člen

Postopek, ki se je začel pred uveljavitvijo tega zakona, se konča po določbah do sedaj veljavnega zakona.

19. člen

Minister, pristojen za varstvo potrošnikov, izda predpis iz šestega odstavka 57.b člena zakona v treh mesecih od uveljavitve tega zakona.

20. člen

Ta zakon začne veljati trideseti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III. OBRAZLOŽITEV

K 1. členu (1. člen ZKoIT):

Kot je obrazloženo že v uvodu tega predloga zakona, je razvoj zakonodaje EU o kolektivnih pravnih sredstvih doslej potekal v štirih fazah. Na ravni EU je varstvo kolektivnih interesov potrošnikov prvo urejala Direktiva 98/27/ES (o opustitvenih tožbah zaradi varstva interesov potrošnikov). Ker je bila večkrat bistveno spremenjena, jo je bilo treba zaradi jasnosti in racionalnosti kodificirati, zaradi česar sta Evropski parlament in Svet Evropske unije sprejela novo Direktivo 2009/22/ES (o opustitvenih tožbah zaradi varstva interesov potrošnikov (Kodificirana različica)). Leta 2013 je Evropska komisija (v nadaljnjem besedilu: Komisija) izdala Priporočilo o skupnih načelih za mehanizme kolektivnih opustitvenih in odškodninskih tožb in s tem pričela tretjo fazo razvoja kolektivnega varstva v EU. Zakon o kolektivnih tožbah je bil pripravljen in sprejet v tej tretji fazi in v svojem prvem in drugem oddelku IV. poglavja v skladu z Direktivo 2009/22/ES ureja kolektivne opustitvene tožbe na področju varstva potrošnikov (tretji odstavek 1. člena zakona).

Aprila 2018 je Komisija objavila predlog nove direktive o zastopniških tožbah za varstvo kolektivnih interesov potrošnikov. Direktiva (EU) 2020/1828 Evropskega parlamenta in Sveta o zastopniških tožbah za varstvo kolektivnih interesov potrošnikov in razveljavitvi Direktive 2009/22/ES je bila sprejeta 25. novembra 2020, v veljavo je stopila 24. decembra 2020. Rok za prenos njenih določil je bil 25. december 2020, prenosna zakonodaja pa naj bi se pričela uporabljati 25. junija 2023. Direktiva 2020/1828 je bila spremenjena z Uredbo (EU) 2022/1925 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. septembra 2022 o tekmovalnih in pravičnih trgih v digitalnem sektorju in spremembi direktiv (EU) 2019/1937 in (EU) 2020/1828 (akt o digitalnih trgih) (UL L št. 265 z dne 12. 10. 2022, str. 1).

Direktive so sekundarni pravni akt, ki jih sprejemajo institucije EU za izvajanje pristojnosti EU, s katerimi se določi cilj, ki ga morajo doseči vse države EU. Republika Slovenija bo vsebino direktive prenesla v nacionalno zakonodajo s prilagoditvijo že obstoječe zakonodaje, to je s tem predlogom zakona – s prilagoditvijo določb Zakona o kolektivnih tožbah (ZKoIT). Glede na navedeno je predlagana ustrezna sprememba tretjega odstavka 1. člena zakona.

K 2. členu (2. člen ZKoIT):

2. člen ZKoIT določa področje uporabe zakona, v skladu s katerim se s kolektivno (dajatveno ali opustitveno) tožbo lahko uveljavljajo:

- zahtevki potrošnikov iz pogodbenih razmerij s podjetji, kot jih urejajo predpisi s področja varstva potrošnikov;
- zahtevki zaradi kršitev drugih pravic potrošnikov, ki jih zagotavlja zakon, ki ureja varstvo potrošnikov;
- zahtevki zaradi kršitev konkurenčnega prava;
- zahtevki, ki se nanašajo na kršitve pravil trgovanja na organiziranih trgih in na prepovedana ravnanja zlorabe trga v skladu z zakonom, ki ureja trg finančnih instrumentov;
- zahtevki delavcev, ki se s samostojno tožbo uveljavljajo v individualnem delovnem sporu, kakor ga opredeljuje zakon, ki ureja postopek pred delovnimi sodišči;
- zahtevki iz odškodninske odgovornosti zaradi povzročitve okoljske nesreče, kot jo določa zakon, ki ureja varstvo okolja.

Na vseh navedenih področjih je mogoče skleniti tudi kolektivno poravnavo iz II. poglavja ZKoIT. Zakon poudarja, da je na področju prava varstva pred diskriminacijo dopustna le kolektivna opustitvena tožba. S kolektivno (opustitveno ali dajatveno) tožbo po ZKoIT se torej lahko uveljavljajo zahtevki s pravnih področij, v katerih bi sicer odločala sodišča v civilnih, gospodarskih in delovnih sporih.

Direktiva 2020/1828 je omejena le na varstvo (kolektivnih) interesov potrošnikov, in sicerle tisto pravo varstva potrošnikov, ki ga vsebujejo akti prava unije (direktive in uredbe), ki jih taksativno našteva Priloga I k Direktivi 2020/1828, ter akti nacionalnega prava, s katerimi so države članice akte s seznama (direktive) prenesle v svoje pravne rede. Navedeno ne pomeni, da bi morali zgolj iz tega razloga

kakorkoli omejiti tudi področje uporabe ZKoIT. Direktiva v uvodni izjavi 18 poudari, da bi morale biti države članice še naprej pristojne uporabljati določbe Direktive 2020/1828 na področjih, ki ne spadajo v področje uporabe direktive.

Sprememba 1. točke (ter posledično črtanje 2. točke) prvega odstavka 2. člena je potrebna, da se v kolektivno varstvo po tem zakonu v najširšem smislu vključi področje varstva potrošnikov. S tem je po mnenju predlagatelja ustrezno prenešana tudi določba Direktive 2020/1828, ki zahteva, da so predmet tovrstnega varstva oziroma možnosti kolektivnega uveljavljanja zahtevkov vsa področja s seznama Priloge I te direktive oziroma, da se zagotovi možnost uveljavljanja zahtevkov s kolektivno tožbo s pravnih področij s seznama Priloge I v povezavi z 2. členom Direktive 2020/1828 (vključitev vseh kršitev pravic potrošnikov oziroma umestitev širokega kroga zahtevkov potrošnikov). Ob uveljavitvi Direktive 2020/1828 je bilo na seznamu Priloge I 66 uredb in direktiv, pri čemer sama direktiva predvideva, da se bo seznam zato, da bodo iz področja uporabe razvidni zadnji trendi na področju varstva potrošnikov, po potrebi dopolnjeval oziroma spreminjal, zato je predlagana rešitev najbolj racionalna oziroma smiselna (pristop taksativnega naštevanja aktov bi bil preveč tog in bi povzročil tudi dopolnjevanje oziroma spreminjanje nacionalne zakonodaje). Priloga I direktive je bila že dopolnjena s še eno uredbo, in sicer z Uredbo (EU) 2022/1925 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. septembra 2022 o tekmovalnih in pravičnih trgih v digitalnem sektorju in spremembi direktiv (EU) 2019/1937 in (EU) 2020/1828 (akt o digitalnih trgih) (UL L št. 265 z dne 12. 10. 2022, str. 1).

Sprememba veljavne 3. točke prvega odstavka 2. člena pa predstavlja prilagoditev dejstvu, da je ob sprejetju ZKoIT veljavni Zakon o preprečevanju omejevanja konkurence (Uradni list RS, št. 36/08, 40/09, 26/11, 87/11, 57/12, 39/13 – odl. US, 63/13 – ZS-K, 33/14 in 76/15) nadomestil novi Zakon o preprečevanju omejevanja konkurence (Uradni list RS, št. 130/22), ki to vsebino ureja v drugih členih kot jih je urejal njegov predhodnik.

K 3. členu (3. člen ZKoIT):

Direktiva 2020/1828 v 3. členu opredeljuje nekatere temeljne pojme, ki jih uporablja v ostalih členih. Večina pojmov je standardnih pojmov potrošniškega prava (potrošnik, trgovec, praksa) in standardnih pojmov ureditev postopkov s kolektivnimi tožbami (kolektivni interesi potrošnikov, ukrep za povrnitev škode), pojma kvalificirani subjekt in zastopniška tožba sta tipična pojma kolektivnih postopkov v evropskem prostoru.

Direktiva 2020/1828 uporablja pojma notranja in čezmejna zastopniška tožba, ki ju ZKoIT ne uporablja in ju tudi predlog tega zakona ne uvaja. Vsebina teh dveh pojmov je že vsebovana v sedaj veljavni ureditvi ZKoIT, in sicer v 4. ter 56. členu. »Tuje« upravičene osebe imajo procesno upravičenje za vložitev kolektivne tožbe ali predloga za potrditev kolektivne poravnave v Republiki Sloveniji že sedaj, in sicer pod pogoji iz 4. člena ZKoIT (enako kot »domače« upravičene osebe), kolektivno opustitveno tožbo pa pod pogoji iz 56. člena ZKoIT. Po Direktivi 2020/1828 je treba kolektivno potrošniško tožbo (odškodninsko, opustitveno), ki jo vložijo upravičena oseba (torej oseba, ki je v drugi državi EU uvrščena na seznam in tako izpolnjuje kriterije po 4. členu Direktive 2020/1828) v drugi državi EU, ki ni država članica, ki je to osebo uvrstila na seznam upravičenih oseb za vložitev potrošniških kolektivnih tožb, dopustiti in sodišče oziroma stranka lahko zahteva, da se preveri izpolnjevanje pogoje le na način kot to določa in dopušča Direktiva 2020/1828. S tem se uresničuje temeljni namen Direktive 2020/1828, da se pravila v primeru »čezmejnih« kolektivnih tožb glede upravičenih oseb poenotijo, in sicer v smeri, da takšno tožbo lahko vložijo osebe, ki bodo izpolnjevala določena merila, ki so oziroma bodo poenotena po vsej EU. Pogoje glede procesnega upravičenja je treba v tem primeru presojeti v skladu z zahtevami 4. člena Direktive 2020/1828, ki se v zakon prenaša s predlaganim novim 4.a členom zakona.

ZKoIT opredeljuje izraze v 3. členu. Ker je njegovo področje uporabe širše, uporablja splošnejše izraze (npr. oškodovanec namesto potrošnik). Prav tako ne opredeljuje izrazov, ki so definirani v drugih

zakonih oziroma njihova definicija izhaja iz drugih delov naše zakonodaje (npr. pravnomočna odločba, trgovec, potrošnik).

Termina zastopniška tožba ZKoIT ne uporablja, tudi po predlogu tega zakona se bo namesto njega še naprej uporabljala v ZKoIT in v praksi uveljavljena terminologija (kolektivna tožba; kolektivna odškodninska tožba je opredeljena v 1. točki 3. člena zakona, kolektiva opustitvena tožba pa v 2. točki navedenega člena).

V 3. točki je opredeljen pojem kolektivni postopek kot postopek, ki se izvede na podlagi kolektivne tožbe ali predloga za potrditev kolektivne poravnave. Ker predlagatelj meni, da je treba ob tem opredeliti tudi namen takega postopka, se s predlogom zakona dodaja opredelitev namena kolektivnega postopka. S kolektivno tožbo se uveljavljajo istovrstni zahtevki, postavljeni v imenu določljive skupine oseb, ki zadevajo ista, podobna ali povezana dejanska ali pravna vprašanja, se nanašajo na isti primer množičnega oškodovanja in so primerni za obravnavo v kolektivnem postopku ter skupna pravna in dejanska vprašanja za celotno skupino prevladujejo nad vprašanji, ki se nanašajo samo na posamezne člane skupine. in ni namenjena individualnim interesom posameznika.

Za osebo, ki je upravičena vložiti kolektivno tožbo, se bo tudi po predlogu zakona še naprej uporabljal izraz upravičena oseba in zanj ni predlagano, da se nadomesti s pojmom kvalificirani subjekt, ki se v direktivi uporablja za vsako organizacijo ali javni organ, ki zastopa interese potrošnikov in ga je država članica imenovala za kvalificiranega za vlaganje zastopniških tožb v skladu s to direktivo. Izraz, ki se uporablja v direktivi, je ožji, tako kot je ožje tudi področje varstva, ki ga obsega direktiva (področje varstva potrošnikov oziroma področje s seznama Priloge I direktive).

Pojem upravičene osebe za vložitev potrošniške kolektivne tožbe po vsebini ustreza pojmu kvalificiranega subjekta po direktivi. S predlogom tega zakona se opredelitev pojma upravičene osebe v 3. členu ne spreminja – upravičena oseba je po 7. točki oseba ali organ, ki ima po tem zakonu procesno upravičenje za vložitev kolektivne tožbe in predloga za potrditev kolektivne poravnave, se pa pogoji za pridobitev procesnega upravičenja nadgrajujejo zaradi zahtev direktive.

Financiranje kolektivne tožbe s strani tretje osebe je institut, ki ga je uvedel ZKoIT, in sicer ureja financiranje s strani tretjih oseb v kolektivnih postopkih v 59. členu in 61. členu. Odsotnost definicije financiranja kolektivne tožbe otežuje delo sodišč pri napolnjevanju pravnih standardov in ustrezni aplikaciji zakonskih varovalk proti nedobrovernemu pravdanju.²² S predlogom tega zakona se med opredelitve izrazov dodaja definicija financiranja kolektivne tožbe s strani tretje osebe (predlagana nova 18. točka 3. člena), ki pomeni, da tretja oseba zagotavlja tožeči stranki financiranje dela ali vseh stroškov postopka v zameno za dogovorjeno premijo v primeru uspeha z zahtevkom, običajno kot delež od zneska, ki ga bo prisodilo sodišče, oziroma delež od zneska, dogovorjenega s poravnavo, doseženo v postopku. Namen opredelitve pojma je lažja opredelitev pravne narave tega instituta in s tem olajšanje dela sodišč pri napolnjevanju pravnih standardov ter hkrati krepitev procesnih jamstev proti nepoštenemu pravdanju.

Financiranje kolektivne tožbe je praviloma brezregresno, torej financer zagotavlja stranki financiranje stroškov pravde v zameno za dogovorjeno premijo v primeru uspeha z zahtevkom, običajno kot delež na izkupičku iz postopka ali večkratnik plačanih stroškov. Plačilo financerja je odvisno od uspeha stranke z zahtevkom, zato v primeru neuspeha financer ne prejme ničesar. Financer ni stranka postopka, zato kot tretja oseba z investicijo pridobi le ekonomski interes na izidu postopka. Vendar upošteva kriterije, ki se navezujejo oziroma so namenjeni presoji razumnost dogovorjene premije (urejeni v 59. členu), se kot opcija (še vedno) dopušča tudi dolžniško financiranje v obliki posojila, čeprav predlagatelj ocenjuje, da se bodo tovrstnega financiranja (kljub dejstvu, da je v tem primeru

---

²² Marko Djinović, Stroški postopka in financiranje kolektivne tožbe po Zakonu o kolektivnih tožbah, Pravni letopis, ISSN: 1855-5861, 2022, str. 117-142.

premija – ki jo v tem primeru predstavljajo obresti – lahko nižja od premije v primeru brez regresnega financiranja) redkeje poslužile upravičene osebe.

K 4. členu (4. člen ZKoiT):

Upošteva opozorilo Zveze potrošnikov Slovenije v okviru strokovnega usklajevanja na določbo 4. odstavka 4. člena Direktive²³ se v 4. členu doda dodatno merilo oziroma pogoj, ki ga mora izpolnjevati upravičena oseba iz 1. točke prvega odstavka 4. člena zakona, in sicer pogoj, ki je kot eden od pogojev določen za imenovanje kvalificiranih subjektov za namene vlaganja čezmejnih zastopniških tožb v f) točki 3. odstavka 4. člena Direktive 2020/1828. Tako je v predlaganem novem četrtem odstavku 4. člena zakona določeno, da mora imeti upravičena oseba za vložitev kolektivne tožbe ali predloga za potrditev kolektivne poravnave iz 1. točke prvega odstavka 4. člena (to je pravna oseba zasebnega prava, ki opravlja nepridobitno dejavnost in pri kateri obstaja neposredna povezava med njenimi glavnimi cilji delovanja in pravicami, ki naj bi bile kršene in v zvezi s katerimi se vlaga tožba) na svoji spletni strani objavljene informacije o virih svojega financiranja na splošno, svoji organizacijski in upravni strukturi, strukturi članstva, ustanovnem namenu in dejavnostih.

Prav tako se pogoj iz f) točke 3. odstavka 4. člena Direktive 2020/1828 določi kot pogoj za imenovanje upravičene osebe za vložitev potrošniških kolektivnih tožb v drugi državi članici EU (glej predlagani novi 57.a člen).

Po predlagani ureditvi bo torej ta obveznost javnega objavljanja navedenih podatkov enako veljala za upravičene osebe za vložitev kolektivne tožbe ali predloga za potrditev kolektivne poravnave v Republiki Sloveniji kot za upravičene osebe za vložitev potrošniških kolektivnih tožb v drugi državi članici EU.

K 5. členu (novi 4.a člen):

Direktiva v svojem 4. členu kvalificirane subjekte, torej subjekte, ki imajo procesno upravičenje za vložitev kolektivnih potrošniških tožb, razdeljuje v tri kategorije:

1. s strani držav članic za vlaganje zastopniških tožb v naprej imenovani subjekti zasebnega prava, ki morajo izpolnjevati pogoje, ki jih določa država članica, pri čemer so ti pogoji za imenovanje kvalificiranih subjektov za vlaganje čezmejnih kolektivnih tožb taksativno naštet v tretjem odstavku 4. člena direktive, pogoje za imenovanje kvalificiranih subjektov za vlaganje notranjih kolektivnih tožb pa države članice lahko določijo same, a morajo biti skladni s cilji direktive, da bi mehanizem takih kolektivnih tožb deloval uspešno in učinkovito, države pa lahko kriterije za imenovanje za vlaganje notranjih tožb izenačijo s tistimi za kriterije za vlaganje čezmejnih tožb, torej s temi iz tretjega odstavka 4. člena direktive;
2. s strani države članice za vložitev konkretne notranje kolektivne tožbe (ad hoc) imenovani subjekti zasebnega prava;
3. s strani držav članic za vlaganje kolektivnih tožb v naprej imenovani javni organi, pri čemer lahko države članice določijo, da javni organi, ki so že bili imenovani za kvalificirane subjekte v smislu 3. člena Direktive 2009/22, ostanejo imenovani kot kvalificirani subjekti za namene Direktive 2020/1828.

Prenos 4. člena direktive zahteva spremembo oziroma dopolnitev določb o procesnem upravičenju za vlaganje kolektivnih tožb (odškodninskih in opustitvenih) na področju prava varstva potrošnikov.

ZKoiT splošno pravilo za procesno upravičenje za vlaganje kolektivne tožbe ali predloga za potrditev kolektivne poravnave ureja v 4. členu, ki velja za vse kolektivne tožbe, vložene po tem zakonu. Odstop od določbe 4. člena je v 52. členu veljavnega zakona, v katerem so skladno z Direktivo 2009/22/ES (ki jo Direktiva 2020/1828 razveljavlja) določena jasna pravila o procesni legitimaciji za vložitev kolektivnih opustitvenih potrošniških tožb.

---

²³ Ta določa: Države članice zagotovijo, da so merila, ki jih uporabljajo pri imenovanju subjekta za kvalificiranega za namene vlaganja notranjih zastopniških tožb, skladna s cilji te direktive, da bi mehanizem takih zastopniških tožb deloval uspešno in učinkovito.

S predlogom tega zakona se spreminja sistematika urejanja procesnega upravičenja tako, da je to tudi za kolektivno varstvo interesov potrošnikov po Direktivi (EU) 2020/1828 urejeno v okviru splošnih določb zakona (predlagani novi 4.a člen). Posledično bodo veljali enotni pogoji za vložitev kolektivne odškodninske in kolektivne opustitvene tožbe zaradi varstva kolektivnih interesov potrošnikov. Glede na dejstvo, da se v okviru kriterijev, ki jih določa Direktiva 2020/1828 za pridobitev statusa osebe, ki je upravičena vložiti kolektivno tožbo v drugi državi članici (t.i. kvalificirani subjekti) prekrivajo pogoji, ki jih ZKoiT določa glede pridobitev procesnega upravičenja (4. člen) kot tudi kriterij, ki jih določa glede izpolnjevanja kriterija reprezentativnosti, se s predlaganimi spremembami nadgrajuje ureditev procesnega upravičenja za vložitev tožbe po Direktivi 2020/1828, ki jo vloži oseba, ki je vpisana na seznam v drugi državi EU (in v tej povezavi izključitev presoje reprezentativnosti po 5. členu)

Na podlagi 4.a člena lahko (glede na določbo veljavnega 56. člena gre za določnejšo opredelitev oziroma nadgradnjo vsebine; glej tudi obrazložitev k 14. členu) kolektivno potrošniško tožbo ali predlog za potrditev kolektivne poravnave, poleg upravičenih oseb iz 4. člena zakona, vložijo tudi osebe, ki zastopajo interese potrošnikov ter so vpisane na seznam upravičenih oseb, ki so bile vnaprej imenovane za namen vlaganja kolektivnih potrošniških tožb v drugi državi članici EU, če njen ustanovni namen v posameznem primeru upravičuje vložitev tožbe ali predloga za kolektivno poravnavo. Določitev preverjanja, ali ustanovni namen v posameznem primeru upravičuje vložitev tožbe ali predloga za kolektivno poravnavo, dopušča direktiva v tretjem odstavku 6. člena²⁴.

V skladu s predlogom zakona bodo kvalificirani subjekti, torej subjekti, ki imajo procesno upravičenje za vložitev kolektivnih (opustitvenih in odškodninskih) potrošniških tožb v Republiki Sloveniji, naslednji:

- (1) pravna oseba zasebnega prava, ki opravlja nepridobitno dejavnost in pri kateri obstaja neposredna povezava med njenimi glavnimi cilji delovanja in pravicami, ki naj bi bile kršene in v zvezi s katerimi se vlaga tožba (1. točka prvega odstavka 4. člena zakona);
- (2) oseba, ki zastopa interese potrošnikov ter je v drugi državi članici EU vpisana na seznam upravičenih oseb, ki so bile vnaprej imenovane za namen vlaganja kolektivnih potrošniških tožb v drugi državi članici EU in če njen ustanovni namen v posameznem primeru upravičuje vložitev tožbe ali predloga za kolektivno poravnavo (prvi odstavek predlaganega novega 4.a člena zakona);
- (3) višji državni odvetnik (2. točka prvega odstavka 4. člena zakona).

Drugi, tretji in četrti odstavek predlaganega 4.a člena sledijo ureditvi v četrtem odstavku 5. člena Direktive 2020/1828. V skladu s četrtem odstavkom 5. člena Direktive 2020/1828 ima toženi trgovec v čezmejni kolektivni tožbi pravico, da pri sodišču ali upravnem organu izrazi upravičene pomisleke glede tega, ali kvalificirani subjekt (upravičena oseba) izpolnjuje merila iz tretjega odstavka 4. člena Direktive 2020/1828. Če bo tožena stranka pred sodiščem v Republiki Sloveniji izkazala upravičen dvom, da kvalificirani subjekt (upravičena oseba) v drugi državi članici EU izpolnjuje pogoje za vložitev potrošniške kolektivne tožbe v drugi državi članici po Direktivi (EU) 2020/1828, je v skladu z zahtevami direktive v drugem odstavku predlaganega 4.a člena določeno, da (slovensko) sodišče preveri, ali je upravičena oseba za vložitev potrošniških kolektivnih tožb v drugi državi članici EU (dejansko) vpisana na (ustrezni) seznam upravičenih oseb v tej državi, ali prek slovenske nacionalne kontaktne točke od nacionalne kontaktne točke v drugi državi članici EU zahteva, da preveri, ali upravičena oseba izpolnjuje pogoje za vložitev potrošniške kolektivne tožbe v drugi državi članici EU po Direktivi (EU) 2020/1828. Predlagano je, da mora slovenska nacionalna kontaktna točka v roku 8 dni po prejemu zahteve sodišča le-to poslati nacionalni kontaktni točki države, v kateri je upravičena oseba za vložitev potrošniških kolektivnih tožb v drugi državi EU vpisana na seznam (t. i. seznam kvalificiranih subjektov; glej 5. člen direktive). Ko slovenska nacionalna točka prejme odgovor nacionalne kontaktne točke druge države članice EU, ga nemudoma, najkasneje pa v roku 3 delovnih dni posreduje sodišču.

---

²⁴ Ta določa: Sodišča in upravni organi priznavajo seznam iz člena 5(1) kot dokaz pravne sposobnosti kvalificiranega subjekta za vložitev čezmejne zastopniške tožbe, kar ne posega v pravico sodišč ali upravnih organov, ki so začela postopek, da preverijo, ali ustanovni namen kvalificiranega subjekta v posameznem primeru upravičuje vložitev tožbe.

V predlaganem novem 57.c členu zakona je določena nacionalna kontaktna točka v Republiki Sloveniji, in sicer je predlagano, da je to ministrstvo, pristojno za varstvo potrošnikov, torej v skladu s 30. členom Zakona o državni upravi²⁵ Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport.

K 6. členu (5. člen ZKoIT)

V 5. členu je urejeno vprašanje reprezentativnosti oziroma presoja sodišča, ali je upravičena oseba, ki sicer izpolnjuje pogoje iz 4. člena zakona in se s tem šteje za upravičeno osebo, resnično primeren zastopnik interesov skupine z vidika kriterijev oziroma okoliščin, ki so navedene v drugem odstavku 5. člena zakona. S predlogom tega zakona se ti kriteriji oziroma okoliščine dopolnjujejo.

Glede na dejstvo, da Direktiva 2020/1828 v četrtem odstavku 4. člena določa, da morajo države članice zagotoviti, da so merila, ki jih uporabljajo pri imenovanju kvalificiranega subjekta za namene vlaganja notranjih kolektivnih tožb, skladna s cilji te direktive, da bi mehanizem takih zastopniških tožb deloval uspešno in učinkovito, predlagatelj ugotavlja, da merila, kot jih določa ZKoIT v 4. in 5. členu, že sedaj v pretežni meri določa primerljive kriterije oziroma merila za upravičene osebe za vložitev kolektivne tožbe. Direktiva 2020/1828 pa med kriteriji za imenovanje kvalificiranega subjekta za vlaganje čezmejnih kolektivnih tožb v točki e) tretjega odstavka 4. člena določa tudi kriterij, da je upravičena oseba neodvisna in ni pod vplivom oseb, ki niso člani skupine, zlasti ni pod vplivom oseb, in ki imajo ekonomski interes za vložitev morebitne kolektivne tožbe. Glede tega predlagatelj ocenjuje, da ga je smiselno oziroma potrebno vključiti tudi med kriterije pri presoji reprezentativnosti upravičenih oseb za vlaganje notranjih kolektivnih tožb.

Prav tako predlagatelj kot smiseln oziroma potreben ocenjuje dodaten kriterij, ki so ga v okviru strokovnega usklajevanja predloga zakona podali Gospodarska zbornica Slovenije, Zveza potrošnikov Slovenije in Združenje bank Slovenije, da sodišče pri upravičeni osebi presoja reprezentativnost tudi z vidika morebitnih opravljenih aktivnosti upravičene osebe s ciljem ozaveščanja glede kršitve oziroma opravljenih aktivnosti s ciljem prostovoljnega prenehanja kršitev in prostovoljne povrnitve oškodovanja s strani povzročitelja.

Sodišče bo tako po predlagani ureditvi v okviru t. i. certifikacije kolektivne tožbe pri upravičeni osebi presojalo tudi obstoj neodvisnosti in tega, da ni pod vplivom oseb, ki niso člani skupine, zlasti pod vplivom oseb, ki imajo ekonomski interes za vložitev morebitne kolektivne tožbe; dodatno pa tudi, ali je upravičena oseba opravila kakšne aktivnosti ozaveščanja glede kršitve ter aktivnosti, usmerjene v prostovoljno prenehanje kršitev in prostovoljno povrnitev oškodovanja s strani povzročitelja.

V 5. člen se (delno) prenaša tudi prvi odstavek 13. člena Direktive 2020/1828²⁶ (delno se ta člen direktive prenaša v 10. člen zakona; glej tudi obrazložitev k predlagani dopolnitvi 10. člena zakona). Tako bodo morale upravičene osebe v skladu s predlaganim novim tretjim odstavkom 5. člena zakona namero o vložitvi kolektivne tožbe objaviti na svojih spletnih straneh. Zagotavljanje obveščeni potrošnikov o kolektivni tožbi je ključnega pomena za njen uspeh, zato morajo upravičeni subjekti potrošnike na svojih spletnih straneh obveščati o kolektivnih tožbah, ki so se jih odločili vložiti pred sodiščem. Na takšen način se ima potrošnik možnost tehtno odločati o tem, ali želi sodelovati pri kolektivni tožbi, in pravočasno sprejeti potrebne korake.

K 7. členu (9. člen ZKoIT):

²⁵ Uradni list RS, št. 113/05 – uradno prečiščeno besedilo, 89/07 – odl. US, 126/07 – ZUP-E, 48/09, 8/10 – ZUP-G, 8/12 – ZVRS-F, 21/12, 47/13, 12/14, 90/14, 51/16, 36/21, 82/21, 189/21, 153/22 in 18/23.

²⁶ Ta določa:

1. Države članice določijo pravila, s katerimi zagotovijo, da kvalificirani subjekti predvsem na svojem spletnem mestu navedejo informacije o:

- (a) zastopniških tožbah, ki so jih sklenili vložiti pred sodiščem ali upravnim organom,
- (b) statusu že vloženi zastopniških tožb pred sodiščem ali upravnim organom in
- (c) izidu zastopniških tožb iz točk (a) in (b).

Predlagana sprememba je posledica predlagane spremembe v 2. členu ZKoliT, na katerega se v prvem odstavku sklicuje 9. člen ZKoliT. Gre torej za spremembo, potrebno zaradi sklicevanja na vsebinsko ustrezno točko prvega odstavka 9. člena zakona.

K 8. členu (novi 9.a člen):

Direktiva v točki (b) 1. odstavka 19. člena državam članicam nalaga tudi obveznost, da določijo pravila o kaznih za neupoštevanje ali zavrnitev upoštevanja zahteve sodišča po predložitvi dokazov v podporo kolektivni tožbi, ki so stranki dostopni pod razumnimi pogoji in za katere je bilo navedeno, da nasprotna stranka oziroma tretja oseba z njimi razpolaga (razkritje dokazov – 18. člen direktive). V skladu s 1. odstavkom 19. člena direktive države članice sprejmejo vse ukrepe, ki so potrebni za zagotovitev, da se ta pravila izvajajo. Predvidene kazni morajo biti učinkovite, sorazmerne in odvračilne. V skladu z 2. odstavkom 19. člena direktive države članice zagotovijo, da so kazni lahko med drugim v obliki glob.

Gre za ukrep procesnega vodstva, ki ima namen zagotoviti urejenost teka postopka in procesno disciplino.

Zakon o pravnem postopku²⁷ (v nadaljnjem besedilu: ZPP), ki se na podlagi 11. člena ZKoliT smiselno uporablja tudi v postopku s kolektivno tožbo in s kolektivno poravnavo, v 227. in 228. členu določa pravila postopka oziroma obravnava situacije, ko je listina, ki jo stranka predlaga za dokaz, pri nasprotni stranki²⁸ ali pri drugi osebi²⁹.

Za primer, ko druga oseba ne predloži listine, katere predložitev ji je bila s sklepom sodišča naložena, peti odstavek 228. člena ZPP določa, da sodišče sklep izvrši po uradni dolžnosti po pravilih izvršilnega postopka. Izvršba se opravi po pravilih, ki jih Zakon o izvršbi in zavarovanju³⁰ (v nadaljnjem besedilu:

²⁷ Uradni list RS, št. 73/07 – uradno prečiščeno besedilo, 45/08 – ZArbit, 45/08, 111/08 – odl. US, 57/09 – odl. US, 12/10 – odl. US, 50/10 – odl. US, 107/10 – odl. US, 75/12 – odl. US, 40/13 – odl. US, 92/13 – odl. US, 10/14 – odl. US, 48/15 – odl. US, 6/17 – odl. US, 10/17, 16/19 – ZNP-1, 70/19 – odl. US, 1/22 – odl. US in 3/22 – ZDeb.

²⁸ 227. člen ZPP določa:

- (1) Če se ena stranka sklicuje na listino in trdi, da je ta pri drugi stranki, lahko sodišče na predlog stranke zahteva od druge stranke, naj listino predloži, in ji za to določi rok. Tak predlog mora vsebovati: označbo ali vrsto listine, navedbo dejstva, ki se bo z listino dokazovalo, kolikor mogoče natančen opis vsebine listine in navedbo dejstev, na podlagi katerih je mogoče sklepati, da je listina pri drugi stranki.
- (2) Stranka ne sme odreči predložitve listine, če se je v pravdi sama sklicevala nanjo v dokaz svojih navedb ali če gre za listino, ki jo mora po zakonu ali na podlagi pravnega posla izročiti ali pokazati, ali če velja listina po vsebini za skupno za obe stranki.
- (3) Glede pravice stranke, da odreče predložitev drugih listin, veljajo smiselno določbe 230. do 234. člena tega zakona, s tem da stranka ne sme odreči predložitve listine, čeprav bi s tem sebe spravila v hudo sramoto ali precejšnjo premoženjsko škodo.
- (4) Če stranka, od katere je sodišče zahtevalo, naj predloži listino, zanika, da bi bila listina pri njej, lahko sodišče izvede dokaze za ugotovitev tega dejstva.
- (5) Če stranka, ki ima listino, noče ugoditi sklepu, s katerim ji je naloženo, naj jo predloži, ali če proti prepričanju sodišča zanika, da bi bila listina pri njej, lahko sodišče šteje, da listina obstaja in da je njena vsebina taka, kot zatrjuje nasprotna stranka.
- (6) Zoper odločbo sodišča iz prvega odstavka tega člena ni posebne pritožbe.

²⁹ 228. člen ZPP določa:

- (1) Sodišče sme na predlog stranke drugi osebi naložiti, naj predloži listino. Predlog stranke mora vsebovati označbo ali vrsto listine, navedbo dejstva, ki se bo z listino dokazovalo, čim bolj natančen opis vsebine listine in navedbo dejstev, na podlagi katerih je mogoče sklepati, da je listina pri drugi osebi. Glede pravice druge osebe, da odreče predložitev listine, veljajo smiselno določbe 230. do 234. člena tega zakona.
- (2) Preden izda sodišče odločbo, s katero naloži drugi osebi, naj predloži listino, jo povabi, naj se o tem izjavi.
- (3) Če druga oseba zanika, da bi morala predložiti listino, ki je pri njej, odloči pravdno sodišče, ali je druga oseba dolžna predložiti listino.
- (4) Če druga oseba zanika, da bi bila listina pri njej, lahko izvede sodišče dokaze za ugotovitev tega dejstva.
- (5) Pravnomočni sklep o tem, da mora druga oseba predložiti listino, izvrši sodišče po uradni dolžnosti po pravilih izvršilnega postopka.
- (6) Druga oseba ima pravico do povračila stroškov, ki jih je imela v zvezi s predložitvijo listine. Določbe 242. člena tega zakona veljajo smiselno tudi v tem primeru.

³⁰ Uradni list RS, št. 3/07 – uradno prečiščeno besedilo, 93/07, 37/08 – ZST-1, 45/08 – ZArbit, 28/09, 51/10, 26/11, 17/13 – odl. US, 45/14 – odl. US, 53/14, 58/14 – odl. US, 54/15, 76/15 – odl. US, 11/18, 53/19 – odl. US, 66/19 – ZDavP-2M, 23/20 – SPZ-B, 36/21, 81/22 – odl. US in 81/22 – odl. US.

ZIZ) določa za izvršitev dejanja, ki ga more opraviti le dolžnik (226. člen ZIZ). Sodišče določi s sklepom o izvršbi primeren rok za izpolnitev obveznosti, v skladu s tretjim odstavkom 226. člena ZIZ pa s sklepom o izvršbi izreče tudi denarno kazen za primer, če dolžnik v določenem roku ne bo izpolnil obveznosti. Fizični osebi izreče sodišče denarno kazen največ do 10.000 eurov, pravni osebi in podjetniku pa do 500.000 eurov.

ZPP po drugi strani v 227. členu ne določa (denarne) kazni za primer, če stranka, ki ima listino, noče ugoditi sklepu sodišča, s katerim ji je naloženo, naj jo predloži, ali če proti prepričanju sodišča zanika, da bi bila listina pri njej. Peti odstavek navedenega člena namreč določa, da če stranka, ki ima listino, noče ugoditi sklepu, s katerim ji je naloženo, naj jo predloži, ali če proti prepričanju sodišča zanika, da bi bila listina pri njej, lahko sodišče šteje, da listina obstaja in da je njena vsebina taka, kot zatrjuje nasprotna stranka. Ne more pa stranki izreči denarne kazni.

Po mnenju predlagatelja je treba zaradi pravilnega prenosa direktive v tem delu določiti možnost sodišča, da tudi stranki izreče denarno kazen. Zato je predlagana posebna določba, kako ravna sodišče v postopkih s kolektivno tožbo v primeru, če stranka ne predloži listine, katere predložitev ji je bila naložena s sklepom sodišča. S predlagano določbo se daje sodišču pravna podlaga, da tudi če stranka, ki ima listino, noče ugoditi sklepu, s katerim ji je naloženo, naj jo predloži, ali če proti prepričanju sodišča zanika, da bi bila listina pri njej, sodišče pravnomočni sklep o tem, da mora stranka predložiti listino, izvrši po uradni dolžnosti po pravilih izvršilnega postopka. S to posebno določbo se posledično izključi uporaba pravila iz petega odstavka 227. člena ZPP, saj se v skladu z 11. členom ZKoliT v postopku s kolektivno tožbo in s kolektivno poravnavo smiselno uporabljajo določbe ZPP, če ni v tem ali v kakšnem drugem zakonu določeno drugače. Ureditev je primerljiva kot jo ZPP že pozna, če se listina nahaja pri tretji osebi.

K 9. členu (10. člen ZKoliT):

Zagotavljanje obveščenosti potrošnikov o kolektivni tožbi je ključnega pomena. Da bi bile informacije glede tekočih kolektivnih tožb in zaključenih kolektivnih tožb učinkovite, morajo biti ustrezne in sorazmerne glede na okoliščine primera. Take informacije se bo sedaj dodatno (poleg objave v registru kolektivnih tožb) zagotavljalo na spletnih straneh tožeče stranke.

Prvi odstavek 13. člena Direktive 2020/1828 namreč določa, a države članice določijo pravila, s katerimi zagotovijo, da kvalificirani subjekti predvsem na svojem spletnem mestu navedejo informacije o:

- (a) zastopniških tožbah, ki so jih sklenili vložiti pred sodiščem ali upravnim organom,
- (b) statusu že vloženi zastopniških tožb pred sodiščem ali upravnim organom in
- (c) izidu zastopniških tožb iz točk (a) in (b).

Zaradi implementacije citirane določbe se v novem šestem odstavku 10. člena zakona določa obveznost tožeče stranke, da na svojih spletnih straneh zagotovi, da so objavljeni podatki o statusu kolektivne tožbe, ki jo je vložila, in izidu postopka s kolektivno tožbo. Obveznost objave namere o vložitvi kolektivne tožbe je določena v predlaganem novem tretjem odstavku 5. člena zakona, torej v okviru člena, ki ureja presojo reprezentativnosti. Poleg tega je obveznost objave vseh navedenih podatkov določena tudi v predlaganem četrtem odstavku 57.a člena zakona za osebe, ki bodo v Republiki Sloveniji vpisane na seznam upravičenih oseb za vložitev potrošniških kolektivnih tožb v drugi državi članici EU.

K 10. členu (28. člen ZKoliT):

Predlagani spremembi 6. in 7. točke četrtega odstavka 28. člena zakona sta posledica predlagane spremembe 61. člena zakona, po kateri bo sodišče zavezano presojati razumnost dogovora z odvetnikom za plačilo, upošteva kriterije, ki jih določa tretji odstavek 59. člena zakona.

Hkrati se v tem členu dodajata novi šesti in sedmi odstavek, ki določata posledice oziroma postopanje sodišča posebej za primer, ko ni izpolnjen pogoj iz 6. točke četrtega odstavka tega člena, in posebej za primer, ko ni izpolnjen pogoj iz 7. točke četrtega odstavka tega člena.

V novem šestem odstavku je tako predlagano, da če sodišče oceni, da ni izpolnjen pogoj iz 6. točke četrtega odstavka 28. člena glede razumnosti premije, pozove tožečo stranko, da v določenem roku popravi ali predloži nov dogovor o stroških in financiranju postopka. Če pa sodišče oceni, da niso izpolnjeni drugi pogoji iz 59. člena zakona, ki jih je mogoče v razumem roku odpraviti, pozove tožečo stranko, da v določenem roku zagotovi, da so izpolnjeni vsi pogoji iz 59. člena tega zakona.

Po predlaganem novem sedmem odstavku bo sodišče, če bo ugotovilo, da ni izpolnjen pogoj iz 7. točke četrtega odstavka tega člena, pozvalo tožečo stranko, da v določenem roku predloži popravljen ali nov dogovor z odvetnikom.

K 11. členu (35. člen ZKoiT):

Predlagana je dopolnitev 35. člena zakona z novim petim odstavkom, v skladu s katerim sodišče, ki tekom postopka ugotovi, da je upravičena oseba za vložitev potrošniških kolektivnih tožb v drugi državi članici EU izbrisana s seznama upravičenih oseb, na predlog člana skupine ali druge upravičene skupine izda sklep, da se tožeča stranka zamenja z drugo upravičeno osebo, če je pripravljena vstopiti v postopek.

Z navedeno določbo se uvaja možnost za zamenjavo upravičene osebe za vložitev potrošniških kolektivnih tožb v primeru, ko je le-ta v drugi državi članici EU izbrisana s seznama upravičenih oseb, da zaradi nastopa tega dejstva ob aktivnosti člana skupine ali druge upravičene osebe ne pride avtomatsko do ustavitve postopka.

V naslednjem odstavku določene posledice, ki po veljavni ureditvi veljajo za primer, če zamenjava tožeče stranke po veljavnem četrtem odstavku ni mogoča, bodo po predlagani ureditvi veljale tudi za nov primer, določen v predlaganem novem petem odstavku.

K 12. členu (51. člen ZKoiT):

Predlagana sprememba je posledica predlagane spremembe v 1. točki prvega odstavka 2. člena zakona.

K 13. členu (52. člen ZKoiT):

52. člen določa upravičene osebe za vložitev kolektivne opustitvene tožbe za varstvo kolektivnih pravic potrošnikov.³¹

Predlagano je, da se celotni 52. člen črta, saj se spreminja sistematika ureditve upravičene osebe v zakonu in je ta vsebina ustrezno (v skladu z zahtevami Direktive 2020/1828) prenesena in dopolnjena v predlaganem novem 4.a členu zakona. Na predlog ministrstva, pristojnega za varstvo potrošnikov, se opuščata ureditev drugega odstavka 52. člena, ki sedaj omogoča, da kolektivno opustitveno tožbo za varstvo kolektivnih pravic potrošnikov kot upravičena oseba vloži tudi zbornica ali poslovno združenje, katerega član je podjetje, ki je tožena stranka, saj bi šlo za navzkrižje interesov med strankama, ki onemogoča, da bi ta določba zaživela v praksi.

K 14. členu (56. člen ZKoiT):

---

³¹ Člen določa:

(1) Ne glede na določbo 4. člena tega zakona lahko tožbo iz prejšnjega člena vloži le organizacija, ki je pravna oseba, ustanovljena za varovanje pravic in interesov potrošnikov.

(2) Tožbo iz prejšnjega člena lahko vloži tudi zbornica ali poslovno združenje, katerega član je podjetje, ki je tožena stranka.

(3) Ministrstvo, pristojno za gospodarstvo, Evropski komisiji sporoči seznam oseb, ki so upravičene za vložitev tožbe po prvem odstavku tega člena.

Sedaj veljavna ureditev v 56. členu ZKoliT³² sledi zahtevam Direktive 2009/22/ES, da imajo domače upravičene osebe upravičenje tudi za sprožitev postopkov v drugi državi članici EU proti tujemu podjetju, če to ogroža kolektivni interes potrošnikov v Republiki Sloveniji. Zrcalno temu je navedena direktiva zahtevala, da imajo organizacije ali organi, upravičeni za vložitev kolektivne opustitvene tožbe v drugi državi članici EU, upravičenje za vložitev take tožbe v Republiki Sloveniji, če slovensko podjetje krši kolektivni interes potrošnikov v drugi državi članici EU. Krog oseb, ki so procesno legitimirane za vložitev kolektivne potrošniške opustitvene tožbe, mora biti vnaprej določen in notificiran Evropski komisiji (seznam upravičenih oseb se objavlja v Uradnem listu Evropske unije).

Direktiva 2020/1828 razveljavlja Direktivo 2009/22/ES z učinkom od 25. junija 2023.

V skladu s pravili mednarodnega zasebnega prava bi lahko kvalificirani subjekt oziroma vsaka organizacija ali javni organ, ki zastopa interese potrošnikov in ga je država članica imenovala za kvalificiranega za vlaganje zastopniških tožb v skladu s to direktivo, za vsak primer posebej, vložil zastopniško tožbo v državi članici, ki ga je imenovala, pa tudi v drugi državi članici.

Po Direktivi 2020/1828 je treba kolektivno potrošniško tožbo (odškodninsko in opustitveno), ki jo vložijo upravičena oseba za vložitev potrošniških kolektivnih tožb v drugi državi EU, ki ni država članica, ki jo je imenovala, obravnavati kot t. i. čezmejno kolektivno tožbo. Dovoljeno pa je, da se procesno upravičenje presoja drugače za osebe, ki so upravičene vložiti kolektivno tožbo, ki ni čezmejna kolektivna tožba.

S predlogom tega zakona se procesno upravičenje za kolektivno varstvo interesov potrošnikov po Direktivi 2020/1828 celovito določa v predlaganem novem 4.a členu zakona (tudi za vlaganje opustitvenih potrošniških kolektivnih tožb v drugi državi članici EU), zato je predlagano črtanje 56. člena zakona.

Kolektivne tožbe, ki ne sodijo v področje uporabe te direktive, se vložijo v drugi državi članici EU v skladu s pravili o mednarodnem zasebnem pravu.

K 15. členu (novi 57.a, 57.b in 57.c člen):

V predlaganem novem IV.a poglavju se skladno z Direktivo 2020/1828 določajo pogoji, ki jih morajo izpolnjevati upravičene osebe za vlaganje potrošniških kolektivnih tožb v drugi državi članici EU oziroma upravičene osebe za vlaganje čezmejnih zastopniških tožb (izrazoslovje po direktivi), vodenje seznama upravičenih oseb za vlaganje potrošniških kolektivnih tožb v drugi državi članici EU in nacionalna kontaktna točka.

Direktiva v 4. členu kvalificirane subjekte, torej subjekte, ki imajo procesno upravičenje za vložitev potrošniških kolektivnih tožb, razdeljuje v tri kategorije. Ena izmed kategorij so tudi s strani držav članic za vlaganje zastopniških tožb v naprej imenovani subjekt zasebnega prava, ki morajo izpolnjevati pogoje, ki jih določa država članica, pri čemer so ti pogoji za imenovanje upravičenih oseb za vlaganje čezmejnih zastopniških tožb oziroma potrošniških kolektivnih tožb v drugi državi članici EU, taksativno naštetih v tretjem odstavku 4. člena direktive. Ta določa:

»3. Države članice imenujejo subjekt iz odstavka 2, ki je vložil zahtevo za imenovanje, kot kvalificirani subjekt za namene vlaganja čezmejnih zastopniških tožb, če ta subjekt izpolnjuje vsa naslednja merila:

³² Člen glede aktivne legitimacije teles iz drugih držav članic EU določa:

(1) Če ravnanje podjetja, njegove enote ali podružnice ali skupine podjetij s sedežem v Republiki Sloveniji ali ravnanje, ki izvira iz Republike Slovenije, lahko prizadene položaj in pravice potrošnikov v drugi državi članici Evropske unije, lahko kolektivno opustitveno tožbo vložijo tudi organizacija ali neodvisen javni organ, ki je po predpisih tiste države ustanovljen za varovanje pravic in interesov potrošnikov v tisti državi.

(2) Osebe in organi iz prejšnjega odstavka lahko kolektivno opustitveno tožbo vložijo, če so uvrščeni na seznam oseb, upravičenih za vložitev kolektivnih opustitvenih tožb, objavljen v Uradnem listu Evropske unije, pri čemer morajo tožbi priložiti kopijo tega uradnega lista ali navesti njegovo številko.

(a) je pravna oseba, ki je ustanovljena v skladu z nacionalnim pravom države članice, ki subjekt imenuje, in lahko izkaže 12-mesečno dejansko javno dejavnost na področju varstva interesov potrošnikov pred vložitvijo zahteve za imenovanje;

(b) glede na svoj ustanovni namen lahko izkaže legitimen interes za varstvo interesov potrošnikov, kot je določeno v določbah prava Unije iz Priloge I;

(c) je neprofitnega značaja;

(d) ni v insolvenčnem postopku in ni razglašen za insolventnega;

(e) je neodvisen in ni pod vplivom oseb, ki niso potrošniki, zlasti ni pod vplivom trgovcev, in ki imajo ekonomski interes za vložitev morebitne zastopniške tožbe tudi v primeru financiranja s strani tretjih oseb, in ima v ta namen vzpostavljene postopke, ki preprečujejo tako vplivanje in nasprotje med lastnimi interesi, interesi njegovih ponudnikov financiranja ter interesi potrošnikov;

(f) prek vseh ustreznih sredstev v enostavnem in razumljivem jeziku, zlasti na svojem spletnem mestu, objavlja informacije, ki dokazujejo, da subjekt izpolnjuje merila iz točk (a) do (e), ter informacije o virih svojega financiranja na splošno, svoji organizacijski in upravni strukturi, strukturi članstva, ustanovnem namenu in dejavnostih.

V skladu z navedeno določbo direktive predlagani drugi odstavek 57.a člena taksativno določa pogoje, ki jih mora izpolnjevati oseba, da se (v Republiki Sloveniji) vpiše na seznam upravičenih oseb za vložitev potrošniških kolektivnih tožb v drugi državi članici EU. Ker bo (v skladu s predlaganim prvim odstavkom 57.a člena in 57.b členom Republiki Sloveniji za vodenje seznama pristojno ministrstvo, pristojno za varstvo potrošnikov) je v tretjem odstavku določeno, da slednje Evropski komisiji sporoči seznam oseb, ki so upravičene za vložitev potrošniške kolektivne tožbe v drugi državi članici, in vsako spremembo tega seznama ter ga javno objavlja na svojih spletnih straneh (prenos 1. in 2. odstavka 5. člena direktive).

Predlagani 57.b člen določa ministrstvo, pristojno za varstvo potrošnikov, kot tisto ministrstvo, ki je pristojno za vodenje seznama in določa katero ministrstvo je pristojno za odločanje o vpisu na seznam upravičenih oseb za vložitev potrošniških kolektivnih tožb v drugi državi članici EU in izbrisu s tega seznama. Za postopek odločanja veljajo pravila splošnega upravnega postopka.

O vpisu na seznam in izbrisu s seznama odloča ministrstvo, pristojno za varstvo potrošnikov, če pravna oseba deluje na področju varstva potrošnikov, ki ga urejajo predpisi ministrstva, pristojnega za varstvo potrošnikov. Ministrstvo, pristojno za varstvo potrošnikov, vpiše na seznam tudi upravičeno osebo na podlagi odločbe iz drugega in tretjega odstavka predlaganega 57.b člena.

Glede na podano opozorilo Ministrstva za gospodarstvo, turizem in šport, ki je skladno s 30. členom Zakona o državni upravi (Uradni list RS, št. 113/05 – uradno prečiščeno besedilo, 89/07 – odl. US, 126/07 – ZUP-E, 48/09, 8/10 – ZUP-G, 8/12 – ZVRS-F, 21/12, 47/13, 12/14, 90/14, 51/16, 36/21, 82/21, 189/21, 153/22 in 18/2) krovno pristojno za učinkovito varstvo potrošnikov, Priloga 1 Direktive 2020/1828/EU opredeljuje področje varstva potrošnikov mnogo širše, kot je področje, ki ga pokriva Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport, zato z vidika kakovostne vsebinske presoje pogojev pravnih oseb ne more biti (edino) pristojno za presojo, ali oseba, ki je podala vlogo za vpis na seznam, izpolnjuje pogoje iz prvega odstavka 57.a člena na teh področjih. Glede na dejstvo, da ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport pokriva večino (oziroma največ predpisov) s področja varstva potrošnikov, se le tega določa kot pristojnega v večini primerov (in se zato njegovo pristojnost ureja v prvem odstavku 57.b člena). Prav tako se predlaga, da ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport opravlja naloge vodenje seznama in sporočanje upravičenih oseb Evropski komisiji, torej ima pristojnost nacionalne kontaktne točke.

V drugem odstavku 57.b člena se ureja situacija, ko pravna oseba deluje na področju varstva potrošnikov, ki ga ureja predpis, ki ne sodi v pristojnost ministrstva, pristojnega za varstvo potrošnikov. V tem primeru pravna oseba vloži vlogo za vpis pri ministrstvu, ki je pristojno za ta predpis. Ko slednje ministrstvo odloči o vpisu na seznam (ugotovi, da pravna oseba izpolnjuje vse zahtevane pogoje), po

pravnomočnosti odločbe pošlje odločbo ministrstvu za gospodarstvo, turizem in šport, da takšno osebo vpiše na seznam.

Tretji odstavek ureja situacijo, ko pravna oseba deluje na področju varstva potrošnikov, ki ga urejajo predpisi, ki so v pristojnosti več ministrstev. V tem primeru se vloga vloži in o vlogi odloča ministrstvo, pristojno za predpise, kjer pravna oseba pretežno deluje, po predhodnem soglasju ministrstev, pristojnih za ostale predpise. Gre za rešitev, ki jo glede podeljevanja statusa nevladnih organizacij v javnem interesu enako že ureja Zakon o nevladnih organizacijah (Uradni list RS, št. 21/18, drugi odstavek 7. člena).

V skladu s tretjim odstavkom 5. člena direktive je v četrtem odstavku 57.b člena določena dolžnost oziroma pristojnost ministrstva, ki je izdalo odločbo o vpisu na seznam, da preveri, ali upravičena oseba za vložitev potrošniških kolektivnih tožb v drugi državi članici EU izpolnjuje pogoje iz drugega odstavka 57.a člena, če prejme zahtevo s strani nacionalne kontaktne točke druge države članice, domače nacionalne kontaktne točke (če takšno zahtevo predhodno prejme s strani Evropske komisije ali nacionalne kontaktne točke druge države in ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport ni bilo odločilo o vpisu na seznam) ali Evropske komisije, oziroma najmanj pa vsakih pet let po uradni dolžnosti.

Če pristojno ministrstvo ugotovi, da upravičena oseba za vložitev potrošniških kolektivnih tožb v drugi državi članici EU ne izpolnjuje več pogojev iz drugega odstavka 57.a člena zakona ali če upravičena oseba to zahteva, ministrstvo pristojno za varstvo potrošnikov osebo izbriše s seznama. O izbrisu odloči z odločbo, zoper katero je dopustno vložiti pritožbo, o kateri odloča Vlada Republike Slovenije. Navedena določba je v skladu s tretjim odstavkom 13. člena Zakona o splošnem upravnem postopku³³ (v nadaljnjem besedilu: ZUP), ki določa, da kadar je za odločanje na prvi stopnji pristojno ministrstvo, je pritožba dovoljena samo v primeru, da tako določa zakon. V zakonu mora biti tudi določeno, kdo o pritožbi odloča.

Predlagana je tudi pristojnost ministra, pristojnega za varstvo potrošnikov, za izdajo podrobnejših pravil vodenja seznama in postopka vpisa na seznam, v 19. členu predloga zakona pa je določen rok tudi za izdajo podzakonskega predpisa.

V predlaganem četrtem odstavku 57.a člena se v skladu z zahtevo direktive iz prvega odstavka 13. člena določa, da mora upravičena oseba iz prvega odstavka tega člena na svojih spletnih straneh objaviti namero o vložitvi kolektivne tožbe, podatke o statusu kolektivne tožbe, ki jo je vložila, in izidu postopka s kolektivno tožbo.

V skladu s petim odstavkom 5. člena direktive morajo države članice določiti nacionalne kontaktne točke, ki se vključijo v primeru, da je potrebno zaradi pomislekov Komisije ali druge države članice preučiti izpolnjevanje pogojev za imenovanje upravičenih oseb za vlaganje kolektivnih tožb v drugi državi članici EU (t. i. čezmejne zastopniške tožbe), ki so taksativno naštetih v tretjem odstavku 4. člena direktive. O nacionalnih kontaktnih točkah morajo obvestiti Komisijo, ki pripravi zbirni seznam teh točk. S predlaganim 57.c členom se ministrstvo, pristojno za varstvo potrošnikov, določi za nacionalno kontaktno točko v Republiki Sloveniji.

K 16. členu (59. člen ZKoiT):

59. člen ZKoiT ureja financiranje kolektivne tožbe s strani tretje osebe. Po mnenju predlagatelja je dopustitev financiranja kolektivne tožbe s strani tretje osebe z vidika zagotavljanja učinkovitega kolektivnega varstva potrošnikov nujna, po drugi strani pa se predlagatelj zaveda nujnost urejanja tega področja tudi z vidika preprečevanja nedopustnih ravnanj oziroma ravnanj, ki ne predstavljajo varstva kolektivnih interesov skupine oškodovancev, ampak zasledujejo druge namene. Skladno z namenom določenim v 2. členu ZKoiT je njegov namen olajšati dostop do sodnega varstva, ustaviti in preprečiti

³³ Uradni list RS, št. 24/06 – uradno prečiščeno besedilo, 105/06 – ZUS-1, 126/07, 65/08, 8/10, 82/13, 175/20 – ZIUOPDVE in 3/22 – ZDeb.

nezakonita ravnanja in oškodovancem omogočiti pridobitev odškodnine v primerih množičnega oškodovanja zaradi kršitev pravic iz civilnopравnih, gospodarskopравnih in delovnopравnih razmerij, ob tem pa zagotoviti ustrezna procesna jamstva za preprečitev nepoštenega pravnega. Enak vsebinski poudarek oziroma zahtevo po ravnovesju oziroma ustreznih varovalkah, ki preprečujejo nepošteno pravo določa Direktiva 2020/1828 v 10 recitalu: »Pomembno je, da se zagotovi potrebno ravnovesje med izboljšanjem dostopa potrošnikov do sodnega varstva in zagotavljanjem primernih zaščitnih ukrepov za trgovce pred zlorabami pravnih postopkov, ki bi neupravičeno ovirali zmožnost podjetij, da poslujejo na notranjem trgu. Da bi preprečili zlorabe zastopniških tožb, bi se bilo treba izogibati dodelitvi kaznovanih odškodnin, in določiti pravila o nekaterih postopkovnih vidikih, na primer o imenovanju in financiranju kvalificiranih subjektov.«

Dodatno je Zveza potrošnikov Slovenije je v okviru strokovnega usklajevanja opozorila, da razkritje vsebine dogovora o financiranju lahko tožena stranka zlorabi za druge namene, ki bi lahko vplivali na varstvo kolektivnih interesov potrošnikov v postopku. Po drugi strani pa je na nujnost razkritja tovrstnega dogovora opozorilo Združenje bank Slovenije, Gospodarska zbornica Slovenije, pomembnost razkritja dogovora pa izhaja tudi iz ciljnega raziskovalnega programa »CRP 2021« z naslovom »Uveljavljanje kolektivnega sodnega varstva v primerih množičnega oškodovanja potrošnikov in drugih skupin oškodovancem v Sloveniji« – saj je v določenih primerih ugotovitev obstoja oziroma neobstoja omejitev, ki jih določa 59. člen mogoča le z vpogledom v takšen dogovor. Predlagatelj zato z namenom preprečevanja oziroma zmanjševanja tveganja zlorab informacij oziroma podatkov iz dogovora o financiranju predlaga, da se v prvem odstavku 59. člena zakona doda nov drugi stavek, ki daje tožeči stranki možnost, da sodišču predlaga delno prekritje vsebine v dogovoru o financiranju, ki je poslovna skrivnost in ni pomembna za presojo kriterijev iz 59. člena zakona. Pri presoji ali bo sodišče takšnem predlogu sledilo mora biti seveda sodišču predložen celotni dogovor in tožeča stranka mora jasno navesti dele dogovora glede katerih meni, da niso relevantni za presojo kriterijev in predstavljajo poslovno skrivnost med strankama dogovora. Če sodišče presodi, da ti deli res niso nerelevantni z vidika presoje pogojev, ki jih določa 59. člena in torej s prekritjem ne bi bila kršena pravica tožene stranke do izjave, navedene dele prekrije.

Glede na v strokovni razpravi izpostavljeno tematiko, da 59. členu ZKoliT, da z veljavno opredelitvijo kriterija razumnosti je zakonodajalec posredno tovrstni instrument strukturiral le kot dolžniški instrument (posojilo) (in je s tem onemogočeno in nezanimivo za trg, saj ne upošteva osnovne pravine financiranja s strani tretje osebe). Po veljavni določbi tretje alineje tretjega odstavka 59. člena ZKoliT se za nedopustno ravnanje financerja šteje, če ta za zagotovljena finančna sredstva zaračuna obresti po obrestni meri, ki presega z zakonom določeno obrestno mero. Namen zakonodajalca ob sprejetju te določbe je bil, da z zakonom določi zgornjo mejo za plačilo (premijo) oziroma da se določi prepoved, da bi bilo plačilo financerju ali obresti, ki jih ta zaračunava, odvisno od zneska dosežene poravnave ali dodeljenega nadomestila.³⁴ S predlogom tega zakona se navedena alineja določa kot primer premije, ki se ne šteje za razumno (glede na splošne kriterije, ki opredeljujejo razumnost premije) . Pri presoji razumnosti bo sodišče v skladu s predlaganim novim tretjim odstavkom upoštevalo zlasti zahtevnost spora, obseg prevzetega tveganja glede na stroške in zahtevnost spora ter pravice članov skupine do prejema polnega nadomestila.

Glede na široko definicijo financiranja kolektivne tožbe s strani tretje osebe predlagatelj ocenjuje, da se bodo lahko v praksi izoblikovale različne pojavne oblike financiranja. Primarna oziroma najbolj čista oblika financiranja in posledično investiranja v tuj zahtevek je, da se stranki sodnega postopka zagotavlja brezregresno financiranje stroškov postopka v zameno za dogovorjeno premijo. Prav v teh primerih se bo sodišče pri preizkusu premije naslonilo na zgornje kriterije. Financiranje pa se lahko pojavi tudi v obliki klasičnega dolžniškega instrumenta (posojila). V tem primeru se z namenom zavarovanja članov skupine (oškodovancev) predlaga določitev zakonske domneve, in sicer, da kadar je financiranje kolektivne tožbe zagotovljeno v obliki danega posojila, se šteje, da premija ni razumna,

³⁴ Marko Djinović, Stroški postopka in financiranje kolektivne tožbe po Zakonu o kolektivnih tožbah, Pravni letopis, ISSN: 1855-5861, 2022, str. 17.

če se kot dogovorjena premija štejejo obresti, ki presegajo obrestno mero zakonsko določenih zamudnih obresti.

Dosedanji tretji odstavek 59. člena ZKoIT (ki postane četrti odstavek) se, upoštevaje dejstvo, da je financer kolektivne tožbe oziroma tretja oseba lahko tudi odvetnik, dopolnjuje z dopolnjenim pogojem za presojo (ne)dopustnosti financiranja kolektivne tožbe. Kadar kolektivno tožbo financira tretja oseba, ki je oseba zasebnega prava, ni dopustno, da taka tretja oseba skuša odločilno vplivati na procesne odločitve tožeče stranke, vključno z odločitvami za poravnavo. Po predlagani ureditvi to ne bo dopustno, če te škodujejo kolektivnim interesom potrošnikov, ki jih zastopniška tožba zadeva. Predlagatelj je tako upošteval opozorilo Odvetniške zbornice Slovenije, podano v okviru strokovnega usklajevanja, da ima odvetnik kot pooblaščenec stranke vedno interes in dolžnost, da vpliva na odločitve stranke, vključno z odločitvijo za poravnavo, seveda, če je le-ta v njeno korist.

K 17. členu (61. člen ZKoIT):

Prva poved prvega odstavka 61. člena veljavnega ZKoIT določa možnost določitve plačila po deležu iz prisojenega, kot jo dopušča zakon, ki ureja odvetništvo. Dogovor za plačilo odvetniku po deležu iz prisojenega zneska zmanjša riziko neuspešne pravde.

Inštitut za primerjalno pravo pri Pravni fakulteti v Ljubljani je v okviru Ciljnega raziskovalnega programa »CRP 2021« z naslovom »Uveljavljanje kolektivnega sodnega varstva v primerih množičnega oškodovanja potrošnikov in drugih skupin oškodovancem v Sloveniji« septembra 2022 pripravil tudi analizo Zakona o kolektivnih tožbah in njegove uporabe v praksi ter natančno analizo obstoječih postopkov s kolektivno tožbo in kolektivno poravnavo v Republiki Sloveniji (zaključenih in še v teku) ter ugotovil, da so načeloma v kolektivnih postopkih v Sloveniji pogosti dogovori za plačilo odvetniku po deležu iz prisojenega zneska in da ni bil zaznan drugačen načina financiranja, torej s strani tretjih oseb.

Predlagatelj ugotavlja, da je razlog za to tudi v dejstvu, da ZKoIT samo odvetnikom omogoča takšno obliko financiranja. Predlagatelj nadalje ugotavlja, da takšen način možnosti financiranja pravde predstavlja specialno ureditev glede na veljavni 59. člen. Kot opozarja mag. M. Djinović, veljavno *sui generis* odvetniško financiranje kolektivne tožbe s prevzemom stroškovnega tveganja (61. člen ZKoIT), ki ustreza definiciji financiranje pravde s strani tretje osebe (angl. *third-party litigation funding*), pušča odprto (ključno) vprašanje – ali tudi zanj veljajo jamstva in varovalke iz 59. člena ZKoIT.³⁵

Predlagatelj s spremembo prvega odstavka 61. člena v povezavi z dopolnitvijo drugega in tretjega odstavka 59. člena naslavlja to problematiko. Tudi po predlagani ureditvi se še naprej dopušča, da je financer kolektivnega postopka tudi odvetnik ali odvetniška družba, vendar pa je s predlagano dopolnitvijo jasno določeno, da je le-ta podvržen presoji vseh kriterijev, ki jih ZKoIT določa glede financiranja kolektivnega postopka v 59. členu.

Sodišče bo po kriterijih iz predlaganega tretjega odstavka 59. člena zakona presojalo tako razumnost dogovorjene premije kot tudi dogovora za plačilo med odvetnikom in stranko. Tudi dogovor o odvetniški nagradi ima lahko elemente financiranja, glede na to, da oškodovanci nimajo položaja stranke v postopku, mora sodišče tudi v tem primeru opraviti presojo o razumnosti dogovora. Na ta način se sledi usmeritvi pravice članov skupine do prejema polnega nadomestila.

Odvetnik se lahko s tožečo stranko v skladu z zakonom, ki ureja odvetništvo, dogovori za plačilo, ki je višja od odvetniške tarife, ali da namesto plačila po odvetniški tarifi prejme nagrado največ 15-odstotni delež od zneska, ki ga bo sodišče prisodilo, ob pogoju, da je dogovor razumen. S tem se ne ukinja možnost, da tudi odvetnik ali odvetniška družba nastopa kot financer kolektivne tožbe, ampak se dogovorjena premija in pogoji (jamstva in varovalke) presojajo enako kot za ostale financerje, torej v skladu z 59. členom ZKoIT. S predlagano spremembo se razrešuje ključna dilema, na katero opozarja

³⁵ Marko Djinović, Stroški postopka in financiranje kolektivne tožbe po Zakonu o kolektivnih tožbah, Pravni letopis, ISSN: 1855-5861, 2022, str. 117-142.

mag. M. Djinović v prej navedenem članku, in sicer enaka jamstva in varovalke iz 59. člena ZKoliT za financiranje kolektivne tožbe, ne glede na financerja. Odpravlja se *sui generis* odvetniško financiranje kolektivne tožbe.

K 18. členu:

Predlagano je, da se postopki, ki se začnejo pred uveljavitvijo tega zakona, končajo po določbah do sedaj veljavnega zakona.

K 19. členu:

Predlagani člen določa trimesečni rok za izdajo podzakonskega predpisa iz šestega odstavka 57.b člena zakona, s katerim minister, pristojen za varstvo potrošnikov, določi pravila vodenja seznama upravičenih oseb za vložitev potrošniških kolektivnih tožb v drugi državi članici EU in postopka vpisa na seznam.

K 20. členu:

Predlagan je tridesetdnevni *vacatio legis*.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

1. člen (vsebina in namen zakona)

(1) Ta zakon ureja kolektivno tožbo, kolektivno poravnavo, pravila kolektivnega postopka, vsebino in učinek kolektivne sodbe, postopek izplačevanja agregatne odškodnine, prisojene s kolektivno odškodninsko sodbo, ter pravila glede stroškov postopka in financiranja kolektivne tožbe.

(2) Namen tega zakona je olajšati dostop do sodnega varstva, ustaviti in preprečiti nezakonita ravnanja in oškodovancem omogočiti pridobitev odškodnine v primerih množičnega oškodovanja zaradi kršitev pravic iz civilnopравnih, gospodarskopравnih in delovnopравnih razmerij, ob tem pa zagotoviti ustrezna procesna jamstva za preprečitev nepoštenega pravedanja.

(3) Ta zakon v prvem in drugem oddelku IV. poglavja v skladu z Direktivo 2009/22/ES Evropskega parlamenta in Sveta o opustitvenih tožbah zaradi varstva interesov potrošnikov (UL L št. 110 z dne 1. 5. 2009, str. 30) ureja kolektivne opustitvene tožbe na področju varstva potrošnikov.

2. člen (področje uporabe)

(1) S kolektivno tožbo se lahko uveljavljajo:

1. zahtevki potrošnic in potrošnikov (v nadaljnjem besedilu: potrošniki) iz pogodbenih razmerij s podjetji, kot jih urejajo predpisi s področja varstva potrošnikov;

2. zahtevki zaradi kršitev drugih pravic potrošnikov, ki jih zagotavlja zakon, ki ureja varstvo potrošnikov;

3. zahtevki zaradi kršitev določb o prepovedi omejevalnih ravnanj iz 6. in 9. člena Zakona o preprečevanju omejevanja konkurence (Uradni list RS, št. 36/08, 40/09, 26/11, 87/11, 57/12, 39/13 –

odl. US, 63/13 – ZS-K, 33/14 in 76/15) ter 101. in 102. člena Pogodbe o delovanju Evropske unije (UL C št. 326 z dne 26. 10. 2012, str. 47);

4. zahtevki, ki se nanašajo na kršitev pravil trgovanja na organiziranih trgih in na prepovedana ravnanja zlorabe trga v skladu z zakonom, ki ureja trg finančnih instrumentov;

5. zahtevki delavcev, ki se s samostojno tožbo uveljavljajo v individualnem delovnem sporu, kakor ga opredeljuje zakon, ki ureja postopek pred delovnimi sodišči;

6. zahtevki iz naslova odškodninske odgovornosti zaradi povzročitve okoljske nesreče, kot jo določa zakon, ki ureja varstvo okolja.

(2) Na področju prava varstva pred diskriminacijo je dopustna le kolektivna opustitvena tožba.

(3) S tem zakonom se ureja tudi kolektivna poravnava v sporih, v katerih je lahko vložena kolektivna tožba iz prvega odstavka tega člena.

3. člen (opredelitev izrazov)

Posamezni izrazi, uporabljeni v tem zakonu, imajo za potrebe tega zakona naslednji pomen:

1. kolektivna odškodninska tožba je tožba, na podlagi katere upravičena oseba v korist vseh oseb, ki so bile oškodovane v primeru množičnega oškodovanja, zahteva nadomestilo za prikrajšanje ne glede na pravno kvalifikacijo zahtevka, npr. kot odškodninskega, obogatitvenega ali spolnitvenega, pri čemer navedene osebe niso stranke v postopku;

2. kolektivna opustitvena tožba je tožba, na podlagi katere upravičena oseba zahteva ustavitev nezakonitega ravnanja;

3. kolektivni postopek je postopek, ki se izvede na podlagi kolektivne tožbe ali predloga za potrditev kolektivne poravnave;

4. primer množičnega oškodovanja je primer, v katerem več fizičnih ali pravnih oseb trdi, da so bile oškodovane zaradi iste nezakonite dejavnosti ene ali več fizičnih ali pravnih oseb;

5. kolektivna škoda je vsota posameznih prikrajšanj ne glede na njihovo pravno kvalifikacijo, ki so jih utrpeli člani skupine in izvirajo iz istega primera množičnega oškodovanja;

6. nadaljnja kolektivna tožba je kolektivna tožba, ki se vloži po tem, ko so končani vsi postopki pred organom, pristojnim za varstvo konkurence;

7. upravičena oseba je oseba ali organ, ki ima po tem zakonu procesno upravičenje za vložitev kolektivne tožbe in predloga za potrditev kolektivne poravnave;

8. reprezentativnost upravičene osebe pomeni, da se ta v posameznem primeru glede na okoliščine tega primera lahko sprejme kot ustrezni zastopnik skupine v najboljšem interesu njenih članov;

9. skupina so vse fizične in pravne osebe, ki so utrpeli škodo ali drugo prikrajšanje v primeru množičnega oškodovanja in na račun katerih je vložena kolektivna odškodninska tožba ali predlog za potrditev kolektivne poravnave;

10. oškodovanka oziroma oškodovanec (v nadaljnjem besedilu: oškodovanec) je oseba, ki je utrpela škodo ali drugo prikrajšanje v primeru množičnega oškodovanja ne glede na pravno kvalifikacijo tega prikrajšanja;

11. sistem izključitve je sistem, v katerem so vsi oškodovanci člani skupine, razen tistih, ki so na način in v roku, ki ju določi sodišče, izjavili voljo, da ne želijo biti člani skupine;

12. sistem vključitve je sistem, v katerem so člani skupine le tisti oškodovanci, ki so na način in v roku, ki ju določi sodišče, izjavili voljo, da se vključijo v skupino;

13. kolektivna poravnava je pisni sporazum za povračilo kolektivne škode, povzročene v primeru množičnega oškodovanja, ki ga skleneta upravičena oseba ali več upravičenih oseb v korist oškodovancev ter ena ali več oseb, ki se zavežejo za plačilo, in ki ga stranki predložita v potrditev sodišču ter učinkuje, če ga potrdi sodišče;

14. mehanizem za ugotavljanje upravičenosti zahtevkov je nabor ravnanj in dokazil, ki jih opravi in predloži član skupine v okviru faze uveljavljanja izplačila odškodnine;

15. kolektivna odškodninska sodba je sodba, s katero sodišče ugodi ali zavrne zahtevek iz kolektivne odškodninske tožbe;

16. agregatna odškodnina je skupni znesek denarne odškodnine ali drugega nadomestila v kolektivni odškodninski sodbi ali kolektivni poravnavi, pri čemer je, če so znotraj skupine podskupine, ta znesek naveden tudi po podskupinah na način kategorizacije škod brez upoštevanja osebnih značilnosti posameznega oškodovanca;

17. kolektivna opustitvena sodba je sodba, s katero sodišče ugodi ali zavrne zahtevek iz kolektivne opustitvene tožbe.

4. člen **(procesno upravičenje)**

(1) Upravičena oseba za vložitev kolektivne tožbe ali predloga za potrditev kolektivne poravnave je:

1. pravna oseba zasebnega prava, ki opravlja nepridobitno dejavnost in pri kateri obstaja neposredna povezava med njenimi glavnimi cilji delovanja in pravicami, ki naj bi bile kršene in v zvezi s katerimi se vlaga tožba;
2. višji državni odvetnik.

(2) Kadar tožbo ali predlog iz prejšnjega odstavka vlaga več upravičenih oseb skupaj, se vsa pisanja vročajo le tisti, ki jo v tožbi ali predlogu sporazumno določijo, sicer se tožba ali predlog šteje za nepopolnega.

(3) Višji državni odvetnik ne more vložiti kolektivne tožbe ali predlagati kolektivne poravnave v kolektivnem postopku, v katerem kot nasprotna stranka nastopa Republika Slovenija.

5. člen **(presoja reprezentativnosti)**

(1) Kolektivna tožba ali predlog za potrditev kolektivne poravnave je dopusten, če ga vloži upravičena oseba iz 1. točke prvega odstavka prejšnjega člena, ki je reprezentativna.

(2) Sodišče pri ugotavljanju reprezentativnosti presoja, ali bo upravičena oseba ustrezen zastopnik skupine, ki bo deloval pošteno in primerno ter v najboljšem interesu njenih članov, pri čemer upošteva zlasti obstoj finančnih sredstev, človeških virov in pravnega znanja za zastopanje skupine, aktivnosti, ki jih je upravičena oseba že opravila glede priprave kolektivne poravnave ali kolektivne tožbe ter glede organiziranja oškodovancev in komuniciranja z njimi, število oškodovancev, ki je podprlo njene aktivnosti glede konkretnega primera množičnega oškodovanja, njeno medijsko nastopanje in prisotnost ter razširjanje informacij o zatrjevani kršitvi pravic in svoji nameri, da vloži kolektivno odškodninsko tožbo, morebitna nasprotja med posameznimi podskupinami v okviru skupine, obstoj in aktivnosti drugih upravičenih oseb ter morebitne izkušnje pri uveljavljanju kolektivnih zahtevkov.

(3) Kadar pri vložitvi kolektivne tožbe ali sklenitvi kolektivne poravnave skupaj sodeluje več upravičenih oseb, ki vsaka zastopa le del oškodovancev ali posamezno podskupino, se pogoj reprezentativnosti presoja glede vseh upravičenih oseb skupaj.

9. člen (nadaljnja kolektivna tožba)

(1) Če pred organom, pristojnim za varstvo konkurence, teče postopek glede ugotovitve kršitev določb o prepovedi omejevalnih ravnanj iz 3. točke prvega odstavka 2. člena tega zakona, je kolektivna tožba dopustna šele, ko je postopek pred organom, pristojnim za varstvo konkurence, pravnomočno končan.

(2) Če organ, pristojen za varstvo konkurence, začne postopek po vložitvi kolektivne tožbe, sodišče prekine postopek s kolektivno tožbo, dokler postopek pred organom, pristojnim za varstvo konkurence, ni pravnomočno končan.

10. člen (register kolektivnih tožb)

(1) Vrhovno sodišče Republike Slovenije vzpostavi in vzdržuje register kolektivnih tožb.

(2) V registru iz prejšnjega odstavka se v obsegu, ki ga določi sodišče, pri katerem je vložena kolektivna tožba ali predlog za potrditev kolektivne poravnave, z namenom seznanitve čim večjega števila oškodovancev, obdelujejo in objavljajo naslednji podatki in dokumenti:

1. okoliščina, da je bila vložena kolektivna tožba, stranke postopka, zatrjevano množično oškodovanje, na katero se nanaša tožba;
2. kolektivna tožba v skladu s tretjim odstavkom 27. člena tega zakona;
3. sklep o odobritvi kolektivne odškodninske tožbe in podatek o pravnomočnosti tega sklepa;
4. obvestila iz 15., 19., 31. ter drugega in tretjega odstavka 42. člena tega zakona;
5. razpisi narokov in pozivi za predložitev pisnih stališč;
6. sodba ali druga odločba, s katero se postopek s kolektivno tožbo zaključi;
7. število vključenih oziroma izključenih članov;
8. kolektivna poravnava, predložena v potrditev sodišču, razen priloge iz 4. točke 13. člena tega zakona;
9. potrjena kolektivna poravnava ali odločba, s katero se postopek potrditve kolektivne poravnave zaključi;
10. podatki o mehanizmi, ki so na voljo za pridobitev odškodnine, vključno z izvensodnimi mehanizmi;
11. sklep o potrditvi zaključnega poročila brez navedbe in osebnih podatkov oškodovancev;
12. drugi podatki, za katere glede na okoliščine primera tako določi sodišče.

(3) Vsakdo ima pravico, da brezplačno vpogleda v register kolektivnih tožb.

(4) Spletna stran sodstva na vidnem mestu vsebuje povezavo na register kolektivnih tožb.

(5) Natančnejša pravila delovanja registra kolektivnih tožb določi minister, pristojen za pravosodje.

28. člen **(odločanje o odobritvi kolektivne odškodninske tožbe)**

(1) Po prejemu odgovora na tožbo glede obstoja pogojev za odobritev kolektivne odškodninske tožbe ali po preteku roka za ta odgovor sodišče razpiše narok za odločanje o odobritvi kolektivne odškodninske tožbe.

(2) Sodišče na narok vabi stranki postopka.

(3) Vsak član skupine ali druga upravičena oseba lahko pošlje sodišču stališče glede vprašanj odobritve kolektivne odškodninske tožbe. Sodišče po potrebi to osebo povabi na narok in ji omogoči predstavitev stališč.

(4) Sodišče kolektivno odškodninsko tožbo odobri, če:

1. se z njo uveljavljajo istovrstni zahtevki, postavljeni v imenu določljive skupine oseb, ki zadevajo ista, podobna ali povezana dejanska ali pravna vprašanja, se nanašajo na isti primer množičnega oškodovanja in so primerni za obravnavo v kolektivnem postopku;

2. skupna pravna in dejanska vprašanja za celotno skupino prevladujejo nad vprašanji, ki se nanašajo samo na posamezne člane skupine;

3. je skupina tako številna, da bi bilo uveljavljanje zahtevkov s samostojnimi tožbami ali drugačna oblika združitve njenih članov, npr. sosporništvo ali združitev pravnih, manj učinkovito kot vložitev kolektivne odškodninske tožbe;

4. tožnik izpolnjuje pogoje glede reprezentativnosti po 5. členu tega zakona;

5. zahtev kolektivne odškodninske tožbe ni očitno neutemeljen;

6. so izpolnjeni pogoji iz 59. člena tega zakona glede dogovorov o stroških in financiranju postopka;

7. sodišče oceni, da je morebitni dogovor z odvetnikom o plačilu po deležu iz prisojenega zneska po 61. členu tega zakona razumen.

(5) Pri odločanju o primernosti zahtevkov za obravnavo v kolektivnem postopku sodišče upošteva, ali kolektivni postopek omogoča učinkovito razrešitev skupnih pravnih in dejanskih vprašanj; kakšni so stroški in koristi z nadaljevanjem kolektivnega postopka; ali so člani skupine vložili kakšne samostojne tožbe v zvezi s temi ali podobnimi zahtevki; kakšni sta velikost in značilnost skupine; kakšne so možnosti ugotavljanja članstva v skupine; ali so zahtevki primerni za prisoditev agregatne odškodnine; ali je na voljo alternativno reševanje sporov ali druge možnosti za rešitev spora.

35. člen **(varstvo interesov skupine)**

(1) Tožeča stranka je dolžna varovati interese vseh članov skupine.

(2) V postopku s kolektivno odškodninsko tožbo se ne uporabljajo pravila o zamudni sodbi.

(3) Priznanje dejstev, umik tožbe, spremembo tožbe ali odpoved zahtevku tožeče stranke sodišče dopusti le, če oceni, da to ni v nasprotju z interesi skupine.

(4) Če sodišče oceni, da tožeča stranka huje krši interese skupine ali je ni več mogoče šteti za reprezentativno, lahko na predlog člana skupine ali druge upravičene osebe izda sklep, da se tožeča stranka zamenja z drugo upravičeno osebo, če je pripravljena vstopiti v postopek. Prvotna tožeča stranka ne glede na to ostane odgovorna za plačilo vseh stroškov postopka v zvezi s procesnimi dejanji, opravljenimi do trenutka spremembe tožeče stranke.

(5) Če v primeru iz prejšnjega odstavka zamenjava tožeče stranke ni mogoča, sodišče v registru kolektivnih tožb objavi namero, da bo izdalo sklep o ustavitvi postopka s kolektivno odškodninsko tožbo in rok, v katerem se lahko predlaga zamenjava tožeče stranke.

(6) Če sodišče po poteku roka iz prejšnjega odstavka ugotovi, da zamenjava tožeče stranke ni mogoča, izda sklep o ustavitvi postopka s kolektivno odškodninsko tožbo.

51. člen

(kolektivna opustitvena tožba za varstvo kolektivnih pravic potrošnikov)

(1) Proti podjetju, ki pri poslovanju s potrošniki s splošnimi pogoji poslovanja, formularnimi pogodbami, metodami poslovanja, poslovnimi praksami, oglaševanjem ali na kateri koli drug način krši pravice potrošnikov, določene z zakonom, ki ureja varstvo potrošnikov, ali drugim zakonom, in s tem škoduje skupnim interesom potrošnikov, se lahko vloži tožba za opustitev takega ravnanja in prepoved enakih ravnanj v prihodnosti.

(2) Tožba iz prejšnjega odstavka se lahko vloži proti posameznemu podjetju ali skupini podjetij iz istega gospodarskega sektorja, zbornicam ali interesnim združenjem gospodarskih subjektov, ki spodbujajo ali priporočajo ravnanje ali uporabo poslovnih praks, za katere tožeča stranka trdi, da so nezakonite.

52. člen

(upravičena oseba)

(1) Ne glede na določbo 4. člena tega zakona lahko tožbo iz prejšnjega člena vloži le organizacija, ki je pravna oseba, ustanovljena za varovanje pravic in interesov potrošnikov.

(2) Tožbo iz prejšnjega člena lahko vloži tudi zbornica ali poslovno združenje, katerega član je podjetje, ki je tožena stranka.

(3) Ministrstvo, pristojno za gospodarstvo, Evropski komisiji sporoči seznam oseb, ki so upravičene za vložitev tožbe po prvem odstavku tega člena.

56. člen

(aktivna legitimacija teles iz drugih držav članic Evropske unije)

(1) Če ravnanje podjetja, njegove enote ali podružnice ali skupine podjetij s sedežem v Republiki Sloveniji ali ravnanje, ki izvira iz Republike Slovenije, lahko prizadene položaj in pravice potrošnikov v drugi državi članici Evropske unije, lahko kolektivno opustitveno tožbo vloži tudi organizacija ali neodvisen javni organ, ki je po predpisih tiste države ustanovljen za varovanje pravic in interesov potrošnikov v tisti državi.

(2) Osebe in organi iz prejšnjega odstavka lahko kolektivno opustitveno tožbo vložijo, če so uvrščeni na seznam oseb, upravičenih za vložitev kolektivnih opustitvenih tožb, objavljen v Uradnem listu Evropske unije, pri čemer morajo tožbi priložiti kopijo tega uradnega lista ali navesti njegovo številko.

59. člen
(financiranje kolektivne tožbe s strani tretje osebe)

(1) Tožeča stranka mora javno razkriti in sodišču prijaviti izvor sredstev, ki jih bo uporabila za financiranje sodnega postopka.

(2) Sodišče kolektivne tožbe ne odobri, če v primeru uporabe finančnih sredstev, ki jih zagotovi tretja oseba, ne glede na to, ali zasleduje pridobitni ali nepridobitni namen:

- obstaja navzkrižje interesov med tretjo osebo ter tožečo stranko in člani njegovega kolektiva;
- tretja oseba nima zadostnih sredstev za izpolnitev finančnih obveznosti do tožeče stranke, ki je začela postopek s kolektivno tožbo;
- tožeča stranka ne izkaže, da ima zadostna sredstva ali ustrezna zavarovanja za poplačilo stroškov nasprotna stranke, če v postopku s kolektivno tožbo ne bi uspela.

(3) Kadar kolektivno tožbo financira tretja oseba, ki je oseba zasebnega prava, ni dopustno, da taka tretja oseba:

- skuša odločilno vplivati na procesne odločitve tožeče stranke, vključno z odločitvami za poravnavo;
- financira kolektivno tožbo zoper toženo stranko, ki je konkurent financerja, ali zoper toženo stranko, od katere je financer odvisen;
- za zagotovljena finančna sredstva zaračuna obresti po obrestni meri, ki presega z zakonom določeno obrestno mero.

61. člen
(plačilo v deležu od prisojenega zneska)

(1) Odvetnik se s tožečo stranko lahko dogovori za plačilo tudi tako, da kot nagrado prejme največ 15-odstotni delež od zneska, ki ga bo prisodilo sodišče. Če se ob tem zaveže, da bo v primeru neuspeha v pravi sam nosil vse stroške postopka, se dogovorjena nagrada lahko zviša do 30-odstotnega deleža od zneska, ki ga bo prisodilo sodišče.

(2) V primeru uporabe sistema izključitve se delež od prisojenega zneska računa od zneska, ki mora biti izplačan članom skupine, ki so izplačilo dejansko uveljavljali, pri čemer ta znesek ne sme biti nižji od 30-odstotkov zneska, do katerega bi bil odvetnik upravičen, če bi bila oškodovancem izplačana celotna odškodnina iz 40. člena tega zakona.

(3) V primeru iz prejšnjega odstavka se odvetniku znesek, do katerega je upravičen ne glede na število članov skupine, ki dejansko uveljavljajo izplačilo, izplača takoj, morebiten preostanek pa po poteku roka iz četrtega odstavka 40. člena tega zakona.

(4) Če odvetniku plačila na način iz prvega odstavka tega člena ni mogoče zagotoviti iz stroškov postopka, ki jih je za povrnitev stroškov nagrade odvetnika tožeči stranki morala povrniti nasprotna stranka, se posamezni zneski izplačil, do katerih so upravičeni člani skupine, ustrezno znižajo.

V. PREDLOG, DA SE PREDLOG ZAKONA OBRAVNAVA PO NUJNEM OZIROMA SKRAJŠANEM POSTOPKU

V skladu s 142. členom Poslovnika državnega zbora naj se predlog zakona obravnava po skrajšanem postopku, ker gre za manj zahtevne uskladitve zakona s pravom Evropske unije.

VI. PRILOGE

- osnutki podzakonskih predpisov, katerih izdajo določa predlog zakona (minimalni standardi so v prilogi 4 Navodila za izvajanje Poslovnika Vlade Republike Slovenije št. 10),
- MSP-test (za celovito presojo posledic na gospodarstvo, predvsem za mala in srednje velika podjetja, je pri pripravi vseh predlogov zakonov, z izjemo zakonov iz petega odstavka 8.b člena Poslovnika Vlade Republike Slovenije, obvezna uporaba MSP-testa),
- analize, študije,
- vprašalniki,
- ankete,
- pobude in predlogi, ki so neposredno vplivali na odločitev za predlog zakona,
- drugo.

